

Szerkesztőség

Arad. Acsev. palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev Regele Ferdinand 4/22.

(József utca.)

Sürgönycim: Közlöny. Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal

181.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Égész évre — — 1080 Lel

Fél évre — — 540 Lel

Negyed évre — — 270 Lel

Havonta — — 90 Lel

Hirdetések díjazás szerint

EGYES SZÁM ÁRA — 5 Lel

VÁSÁRNAP — — 6 Lel

Bucurestiben 50 banival több.

Van-e, lesz-e jó karácsonyunk?

Írta: Dr. Barabás Béla.

Magyarok! Testvéreim!

Sokan, nagyon sokan vagyunk itt Romániában magyarok, sokkal többen, mint a mennyit a rideg statisztika kimutat. Ha a karácsonyi örömről s megelégedett ünneplésről százalékos családi kimutatást lehetne csinálni, hamar végére érnenek a számítás kedvező részének. De ellenkezőleg, végtelen hosszú lennének számításaink, ha a nyilvánosság elé lehetne hozni, mennyi baj, küzködés, nékiülőzés és nyomor sújtja, ebben a gazdag országban a mi szegény magyar testvéreinket, azokat is, akik csak néhány évvel ezelőtt még gondtalanul élhettek.

Sokat beszélne, keservesen zokogna a biológusoktól a karácsonyfák statisztikája s az az összeállítás, amely kimutatná, hogy mennyi érték van elhelyezve a karácsonyfa alá, ahová pedig legszívesebben áldoznak az emberek. Bármely magyar család csak az utolsó tíz évnek karácsonyait vegye számba, tapasztalni fogja, hogy a karácsonyfa évről-évre kisebb lett, a díszítése kevesebb, s az örömek felidézésére beszerzett apróságok értéke alább szállott. Igen sok helyen már csak anyagi erőlködés a karácsonyfa, még több helyen kiment a divatból s a szegény magyar családok ezreimél pedig csak emlékezés, álom és mese maradt. Fájdalmat hasít szívünkbe az ajándékváró gyermekeink csalódott, könnyes arca: nem vált valósággá a megálmodott csillogó karácsonyfa dus ajándékaival.

Ehelyett ott van az asztalon a kenyérgond, a szekrényekben az üresség, a ládafiában a lézengő pénzdaráb, a kamarákban a fahiány, s a szívekben az elfojtott keserűség. A karácsonyi ünnep számára már csak az maradt, hogy akiknek még meg van, felöltik az elkopott molyette ünneplőt és bánattól megnehezült fejjel elmennek a templomba imádkozni Istennek segítségéért. Jó, hogy a selejtes külsőkből nem akarják észrevenni az embertársak, hogy én is, te is, ő is milyen szegények lettünk. Jó hogy mindenki hazasiet s nem kíséri el barátját, szomszédját az ő családi otthonába s így nem láthatják, hogy milyen erőltetett és szegény a karácsonyi ebéd és milyen tej, tojás és vaj nélküli az ünnepi kalács. Az örömeiket igéző karácsonyokból a szomorúság karácsonya lett. És ha sikerülne is magunkat beleálmódni a régi ünnepi hangulatokba, hamarosan felébredt bennünket a rideg valóság.

Még a városokban, nagyobb községekben akad ünnepi hangulat, mert a zürzavaros élet forgalmában betéved egy kis jövedelem, s ke-

nyeretadó munka. De falvakban, ahol nincs kereseti alkalom, vagy a külvárosokban, ahol a munkanélküli családok a még megmaradt értékeket fogyasztják, nagyon siralmas az állapot. Nincs dolog, nincs pénz, nincs jövedelem. Hát hogyan lehet akkor karácsonyfa? Az én szeretetem s keresztényi részvétem a romániai magyarság azon tízezrei, százzezrei felé fordul, akiket a balsors lesodort a tisztességes de szerény megélhetés talajáról. Hozzájuk fordul a szívem és értük imádkozom el minden imámat.

Ti magyar, véreim, akik a jobb időkben becsülettel szolgáltatok az államot, a vasutat, a postát, a tanügyet s közalkalmazásotok mellett fenntartottatok a rendnek egyensúlyát, a haladásnak lendületét s az állami és közélet síma menetét, — ma mellőzve vagytok, s kitéve családjaitokkal együtt a pusztulásnak, az elzűlésnek, pedig nem volt s nincsen semmi vétkeitek, csak az, hogy magyarok vagytok.

Ennek a siralmas állapotnak véget kell vetni, meg kell szünnie. Vissza kell adni az életet adó kenyeret azoknak, akiknek kezéből oly kíméletlenül kiragadták, mert minden embernek meg van a joga az élet és a karácsonyi ünnepek öröméhez.

A szeretet ünnepéhez nem méltó a vádaskodás, a szemrehányás. Azért én most nem okolok sem államot, sem rendszert, sem elfogultságot, sem üldözést vagy gyűlöletet. De ahhoz talán a született Jézus szent nevében jögom van, hogy a nyomor tanyájára kidobott magyar tisztviselőink s nyugdíjasaink fájó keserűségeire rámutassak a szabad sajtó betűtömegéből, hogy az embertelen hajsza helyét újból foglalja el az emberszeretet gyógyító és kárpótló munkája. Adjátok vissza azok, akik elvették, vagy azok, akiknek ma hatalmukban van, a megélhetés lehetőségét, a mindennapi kenyeret az én szegény véreimnek, a magyar családoknak. Adjátok vissza, mert a szeretet ünnepén szeretetet és jóságot kell gyakorolni és az én szegény, üldözött magyar testvéreim úgy vágnak a jóságra és szeretetre.

Az én jajszavam nem hangozhatik el a pusztában, mert az állami élet egy jobb jövőt hirdető korszakának küszöbén hitem támad, reményem éled, hogy amin egy évtized mostoha bánásmódja keresztülgázolt, azt egy újabb évnek méltányos kézmozdulatai helyre fogják hozni. A biztató kezdet végét jelenti a magyar pusztulásnak.

Nem akarok ünneprontó lenni, de az én keserű feljajdulásomnak van vádja is, nem

azok ellen, akik bántottak, hanem azok ellen, akik nem védekeztek. Ez a vád nem üt, nem korhol, még csak szemrehányást sem tesz, de rámutat arra az örök igazságra: Segíts magadon, s az Isten is megsegít.

A közeli politikai események egy nagy erőpróba elé állították a Romániában élő magyarságot, szabad volt a választás, olyan, amilyen még nem volt s alkalom adatott erőnk bemutatására ugy a belföld, mint a külföld előtt. És mi történt? Csak 171 ezer magyar teljesítette kötelességét, a többi 80 ezer magyar vagy félreállott, vagy elkövette azt a soha meg nem bocsátható bűnt, hogy saját fajja, nemzete, felekezete ellen foglalt állást. Ki védelmezze más a magyarság nagy anyagi és erkölcsi érdekeit, ha nem maga a magyar? Kik harcolhatják ki jogainkat, melyektől megfosztottak bennünket, ha nem mi; a magyarság összefogó ereje?

Mutassanak nekem eleven román embert, aki szándékosan a magyar listára szavazott? Mig ellenkezőleg — köztudomásu — hogy önmagukról s nemzetükről elfelejtkezett magyar választó polgárok ezrével dőltek be a román pártok támogatására, amikor erre azoknak semmi szükségük nem volt. Miért hordottak vizet a tengerbe ezek a gyászmagyarok, miért szaporították a szavazatok millióit az ő jelentéktelen szavazatukkal, amikor a mi kis tavacsánkknak minden kanál vízre szüksége volt, mikor a mi kis csapatunkat erősíthették volna. Miért és miért? Hogyan segítsen meg minket az Isten, amikor önmagunkat nem segítjük.

Ezeket én szándékosan nem a hétköznapi kenyérharc zürzavarában hoztam elő, hanem ma, a szeretet ünnepének magasztos csendjében s a lelkek áhitata között azért, hogy annál többen olvassák s gondolkozzanak felette, különösen azok a magyar testvéreim, akiknek eltévedt lelkiismeretük elevenjére találtam. Hiszem, hogy sikerül lelkükhöz férközni az értük szenvedő lelkemből kiáradó szavaimmal és ők is érezni fogják azt a mérhetetlen nagy fájdalmat, amelynek egyetlen gyógyírja; a magyarság összetartó, testvéri szeretete.

Ime ez az eltévelyedés is egyik oka, hogy a romániai magyarságnak ma még nincsen jó karácsonya. De az én öreg szívem és fogyó erőm energiája még mindig bizik az öntudatra ébredő magyarság jövőjében s bizik abban, hogy minden egyes magyar ember becsületes viselkedése nekünk nemcsak tekintélyt ad és erőt biztosít, de már egy év múlva jó és kellemes karácsonyt virraszt reánk. Adja Isten!

A hadiözvegy férjhezmenése után is kaphat nyugdíjat.

A Legfelsőbb Közigazgatási bíróság szenzációs elvi jelentőségű döntése özv. Mudin Istvánné, férjzett Györfly Lajosné ügyében. Mikor az emberi szív és a rideg paragrafusok találkoznak, Mudin István özvegye visszamenőleg megkapja nyugdíját.

— A hősi halott a siron túl is gondoskodik özvegyéről. —

(Arad, december 24.) A paragrafusok nem mindig takarnak szívet. A talár inkább. És amikor a törvény és a bíró szíve összeütközik, ebből a jogi-elektromos kisüléssel kipattan az — elvi döntés.

• **Infanterist Mudin elindul Aradról — meghalni.**

Erről a hevenyészett aforizmáról, amit egy riport bevezetéséül kényszerített ki a megszokás, 1918. koraőszén mit sem tudott szegény Mudin István, aki a Minorita-templomtól a Horia (Széchenyi-uccáig) de sokszor róttá végig délcegen az aradi korzó széles aszfaltját, míg aztán elment hősi halottnak valahová a Piáve mellé. Mudin, István neve, — hogy megremeg a sportember szíve az emlékére! — fogalom volt valamikor a régi Európa régi sportköreiben. A MAC színeiben a gerelyvetés országos bajnoka, sok-sok ideig rikorder, majd az 1912-iki stockholmi olimpiáson a harmadik helyzet. De aztán jött 1914. és Mudin István könnyesen összecsomagolta az emlékeit, kofferba zárta az olasz, francia és orosz szalagokra fűzött érmeket és a csukaszürke légiók útján lövészároktól kövészárokgig kuszott, vérzett és szenvedett.

1918. szeptember elején szabadságra haza jött Aradra a feleségéhez Mudin István. Diadalai még frissen éltek az emlékekben, a régi barátok féltették és esténként a kávéházban Mudin mosolygó elbizakodottsággal döröngölte a pesszimistákat:

— Ugyan már, hová gondoltok! Ha négy esztendeig megőriztem épen a bőröm, most már csak kibirok még egy-néhány hónapot, aztán visszajövök s kezdődhetik újra a torna... Mudin István, — szegény — tévedett.

Olyan sokan tévedtek még mások is akkor s

vajjon ki gondolta volna, hogy egy ostoba golyó tudná csak pontosan a célt, pontosan beletalálni egy sáros, piszkos, véres ruhájú katona szívébe, akinek a halotti ódájában kurtán és közömbösen csak annyi állott: Stefan Mudin, Inf. Reg. 33. Erre az ólomgolyócskára, amely valahol a tulsó parton egy fáradt és megcsömörlött bersaglieri talán öntudatlan ujj-reflexére alakult át halállá, nem gondolt Mudin István, aki pontosan 24 órával a fegyverszünet megkötése előtt szép engedelmesen lefeküdt a halott regiment glédájában a sás között, a víz mellett, a Piáve partján, hogy eggyel magasabb legyen a szám a szomorú áldozatok gyászszegélyes listáján...

A stemplis kérvény vándorútja.

Aztán egy újabb örület jött és a rózsás, mennyei frázisok crescendója mellett jobbra-balra eltologatták a vén Európa kulissza-határait. Mudin István özvegye egyedül állott a viharban, gyászolt és szenvedett és amikor a könnyei kissé felszáradtak, a szükség nőgátására férjhez ment Györfly Lajos nádasí jegyzőhöz. De a vihar még nem állott el ettől s mert az orkán Györflyt is kilöbentette a nincs telenek útjára, Mudin István özvegye állástalanná lett férje oldalán megkezdte az elsodort magyar intellektuellek vergődő kálváriajárását. Éhezett, fázott, robotolt és szenvedett különféle igék és főnevek vesszőfutása alatt. Aztán mikor úgy érezte, hogy már nem mehet tovább, kérvénnyel fordult az illetékes fórumokhoz.

„En alulírott Mudin István hősi halott özvegye tisztelettel kérem, sziveskedjenek férjem után nyugdíjat kiutalni, tekintettel nyomoromra és a többire... A kérvény pedig — szomorú, átkom-bákomos, könnyes női sirás — vándorolni kezdett Szent Bürokrácia rideg birodalmában. Az aradi pénzügyigazgatóságtól a temesvári nyugdíj-bizottsáig, aztán vissza és újra előlről vissza, amíg elérkezett a legfelsőbb nyugdíj-kommisszióig Bucurestibe. Ott elfáradva az irattárban huzódott meg, kitelelt és átnyart néhány évszakot, aztán valami tubuzgósági csoda folytán újra előkerült, valami referátumot róttak a piszkos gyűrött, tele-bélyegzős hátára és a megszabadulás sóhajával átküldötték a legfelsőbb közigazgatási bírósághoz. Nyomorult, kétségbeesett állapotban érkezett szegény mártír a felső bírák elibé, akiknek füleik nyitva valák és hallák a jámbor sikoltásait, amiket még ekkor is elnyomott a paragrafusok lakonikus ridegsége, emberi hangon mondván:

— Nem lehet. Aki hadiözvegy férjhez ment, annak nem járhat az özvegyi nyugdíj.

Kipattan az elvi döntés.

De a kérvény jajsza ezuttal már erősebb volt minden ellenvetésnél és ekkor történt, hogy a bíró szíve összeütközött a paragrafusokkal és ebből a jogi-elektromos kisüléssel kipattan egy — elvi döntés. Nem több. Egy, hallatlanul igaz emberi, szociális, hozsannája az Igazságnak, hogy *a hősi halott özvegyének még akkor is joga van nyugdíjra, ha levette az özvegyi fátyolt, újból férjhez talált menni.* Nem tudom, de azt hiszem, hogy ennél emberibb döntést még nem hoztak román bíróságok s ehhez is az ébredező demokrácia hajnalának kellett elérkeznie, hogy az egymást keresés utjának első fordulóján összetalálkozzon ember és törvény. Igen, ez a döntés csak ezen a hajnalaton születethetett meg, tiz esztendővel az új Arrarát után, amikor Mudin István özvegye és ezer és ezer Mudin Istvánok özvegye már nem is remélte, nem is hitt benne, nem is gondolt arra, eljön az idő, amikor a tizesztendőre visszamenőleg kiutalt bankjegyköteg színes rajzáról fog rákacagni a megváltás, az élet...

Pénzes Artur.

A szemüveg.

Irta: Fóthy Ernő.

Hátradült a karosszékben és szinte felolvadt az egyedülmaradottságban. Behunyta szemét és akkor lassan eltűnt minden. Szétfolytak a szoba falai, az értelmetlenül ködös uccák és furcsa párává oszlattak a közönyös emberek. Mint óriási füstgomoly valamely irgalmatlan pipából, szállt, szállt minden megfoghatatlan messzeségek felé és a kályha dorombolása is valami titokzatos zene volt, amely napokat és órákat hozott vissza, egész a közelbe, sóhajosan drága perceket, amik megzenítettek valamit ott belül... nagyon belül...

Kissé rezignált mosoly botorkált keresztül Pál Péter arcán. Szomorúan bölintott egyet-kettőt, mert arra gondolt, minek is ez az egész, minek? Minek visszakivánczolni, minek visszakerülni — ó, — a nagy pillanatokat, amik leperegtek az időoceanba, minek jöjjenek úgy homályosan a kitünő testek, hogy szinte még illatuk is érzik és a boldogító karok, amik a nyakak köré fonódnak?

Felkelt és megrázkódott: holmi megázott kutya, aztán a tükör elé lépett. Nyulánk, szemüveges fiu nézett vele szembe. Kevés mosoly is volt az arcán. Egy kicsit még nézték egymást, aztán Pál Péter otthagya Pál Pétert és felvette kabátját.

— Gyere — biztatta saját magát — hiszen ől ez a magány. Azért van minden baj és rosszérzés és tudja Isten miesoda, mert nincs ott senki. Soha. Még éjszaka sem. Csak én:

Pál Péter. Meg a tükörben. Megint Pál Péter.

A bulváron zsongott a tömeg. Pál Péter hetyke cigarettafüsttel feküdt bele az árba. Főlényes nyugalommal, mint a rutinos uszó. És ment és nézett és kereste a szemeket, amik belekapcsolódnak az övébe és köszönt és beszélt és... semmi. Nem villantak feléje vértpezsdítő sugarak. Nem hallott suhogó köszöntést, mely néha legszebb hívás, nem szólt hozzá senki úgy...

— Ah, Pál ur.

— Természetes: Pál ur.

— Isten vele, Pál ur.

Csak így. És nem akadt, aki azt mondta volna halkán:

— Péter.

Széduleten állt meg egy sarkon.

— Mi ez? — motyogta önmagának. —

Hát mi történt? Mi van?...

Végignézett magán, de minden rendben volt. Jó ruha, jó kabát, rendes cipő, kamasni, nyakkendő, minden úgy, mint egy éve és egy éve:... autó, suhanás, selyem, sikoltó csókok, parfüm és mámor... mámor!... És most: hideg bulvár, uccasarak, kilököttég, senki, semmi... semmi.

— Szervusz Pál.

— Szervusz.

Inkább csak úgy sugta vissza a köszöntést annak az új barátának, aki valahogy felmerült most a végtelenségéből melléje.

— Te Pál, gyere fel egy kicsit hozzánk. Majd elbeszélgetünk vagy sakkozunk az asztal szoronyal.

Már mentek is. A barát nő ember volt. Jó, nyugalmas polgár. Az asszony már inkább keveset más.

— Miért oly levert maga, Pál? — kérdezte.

És Pál Péter rapszódikus, csak úgy, odavetett mondatokban beszélni kezdett. Olyan volt az egész, mint mikor az ember valami nagyon fájó sebet nyomogat, piszkál, hogy kiné még, ha hozzáér.

— Ez az asszonyom — fejezte be aztán és letette szemüvegét.

Nézte az asszony Pál Pétert és egyszerre csak nevetni kezdett.

— Hallja Pál Péter, most látom csak, mennyivel más, mennyivel szebb maga, ha nincs az orrán a szemüveg.

Pál Péter megütődve nézett rá.

— Mondja: mindig szemüveget viselt maga?

— Nem — felelte — csak néhány hónap óta.

— És miért?

— Mert ezzel oly jól élesen látok. Enélkül minden olyan homályos előttem. Csak egész közeire látok tisztán.

— Furcsa ember vagy te Pál — szólt most közbe a barát, — hát minek neked élesen és messzire látni?

— Igen, igen — tette hozzá élénken az asszony — minek? Egy férfinak, mint maga.

— Másnap Pál ravasz mosollyal rejtette tokjába az okulárét és úgy ment a bulvárra. Is-tenem milyen más volt az egész...

Most már megint égettek a szemek, simo-

Jól a'szik gyermeke, ha **Höfer** hintőpor, krém, szappannal áp lja

Maniu nagyapja 10 forintot adott az aradi vértanuszoborra

Mán (Maniu) József máramarosi főispán volt az egyetlen megyefőnök, aki adakozni merészt a „rebellis” szobor céljaira. — A román miniszterelnök dédapja nyitotta meg 1848-ban a nevezetes debreceni országgyűlést. — Bárá Sztojka József korelnök. — Tallózás Barabás Béla levelesládájában.

— Az aradi vértanuszobor érdekes története. —

(Arad, december 24.) Téli délután. Amikor már négykor leomlik az alkony mindent elszűrítő fátyla. Dr. Barabás Béla felgyújtja dolgozóasztalán a lámpát, hogy jobban lássunk a beszélgetéshez. Épen Maniuról van szó. A miniszterelnökről. Az emberről.

Az ősz magyar vezér, a tordai magyar képviselő nagy érdeklődéssel hallgatja, amint elmesélek egyetmást a miniszterelnökkel való legutóbbi találkozásomról.

— Hogy mennyire tisztában van ez az ember mindennel — mondom — és hogy mennyire ismeri a dolgokat . . .

Dr. Barabás Béla helyeslően, elgondolkodva bólint és úgy tűnik mintha visszakalandozna a múltba, amikor még a pesti parlament folyosóján sétálgatott dr. Maniu Gyula képviselő. Megemlítem Szabó Lászlónak a hírneves pesti zurnalisztának az *Aradi Közlönyben* megjelent és hatalmas feltűnést keltő cikkét, amelyben kimutatta, hogy Maniu voltaképpen magyar nemesi család sarja és nagyapja: badacsonyi Mán József, Kossuth idejében máramarosmegyei főispán volt.

Felvillanyozódott erre Barabás Béla arca. — Hogyan mondta csak? — kérdezte izgatottan, — hogy az a máramarosi főispán, a miniszterelnök nagyapja volt? . . . Tyűh . . . hát akkor énekelem nagyon érdekes adataim vannak erről az emberről.

Ezzel le is emelt egy hatalmas iratköteget a polcra és kibontva azt, lázas gyorsasággal kutatótt az írások között.

— Ez itt az aradi szobrok lebontásának története, amivel persze részletesen foglalkozom nemsokára megjelenő könyvemben. Nagy harc volt itt vagy 8—9 évvel ezelőtt a vértanúk szobra és a Kossuth szobor lebontásra körül. Memorandumot készítettem a lebontás ellen, amit megküldtem Maniu Gyulának, aki akkor a kormányzótanács elnöke volt. Na ép itt van

gattak a szavak, neki szólt a parfóm és valaki azt mondta:

— Holnap Péter, édes. Holnap.

Biztos nevetéssel, régi arccal, büszkén vágott át az uttesten. Egyszer csak valaki viszarántotta hátulról.

— Maga szerencsétlen! Hát nem lát?! . . .

Egy hatalmas autó suhant el előttük. Sárfogója érintette Pál Péter kabátját. A soffőr csóválta a fejét . . . nos igen: pár centiméter és Pál ott feküdt volna a kerekek alatt.

Gyáván ment vissza. Valami köszönetet is mormogott.

Az egyik ház kapujában pedig zsebébe nyúlt, kivette a tokot és a szemüveg újra ott volt az orrán. Söhajtott egy nagyot és úgy ment tovább a bulváron.

— Hiába — spekulált Pál Péter — aki egyszer megszokta, nem lehet el nélkülülni. Vagy ha igen: elüti az autó.

Fájdalmasan nézett szét. Pontosan látta az arckon a rejtett ráncokat, az elmasszírozott gondokat, pudert, a ruzst, de hiába kereste megint csak a szemeket, amik belekapcsolódnak az övébe. Hiába köszönt, hiába beszélt, olyan lett egyszerre minden, mint ezelőtt.

A következő nap estéjén pedig várt. Egész éjjelig türelmetlenkedett, topogott, feldobogott a szíve minden neszre, de aztán csak elosendült minden. Feketére aludt az idegen város.

Pál Péter mozdulatlanul feküdt az ágyban és üresen bámult a semmibe. Az éjjeli szekrényen meg ott feküdt a szemüveg. Ahogy ráesett a lámpafény, úgy látszott, mintha nevetett volna.

Fölényesen, ganyosan. Akár egy hívős, kegyetlen zsarnok.

a levél fogalmazványja, 1920. februárjában adtam fel.

„Nagyméltóságú Elnök Ur
Tisztelt Barátom!

Azt hiszem van róla tudomásod, hogy még a múlt év októberében . . .

. . . És ezután felsorolja a levél mindama dolgokat ami a két aradi szobor körül történt. Hogyan lépett közbe dr. Veliciu Romulus akkori prefektusnál a szobrok érdekében a levél írója, hogyan halasztódott az ügy, majd így folytatódik a levél:

„ . . . sulyt helyezek arra, hogy tudomásod legyen a történekről, mint aki a román törekvéseknek és érdekeknek látható és hivatott vezére vagy, egyuttal pedig jólelkű méltányolója a magyarság jogos és tiszteletre méltó igényeinek. Engedd meg ezért, hogy az aradi szobrok lebontása ellen csoportosított indokaimat tartalmazó emlékiratomat ezenél rendelkezésedre bocsássam.”

Az emlékirat, amit annak idején a magyar kormány is megkapott, sok gépirásos oldalra terjed és ez tartalmazza azokat a nagyon érdekes adatokat, amiért ez a cikk voltaképpen megíródott. A memorandum IV. része, amely azzal foglalkozik, hogy kiknek áldozatkészségéből álltódott fel az aradi vértanúk szobra, a többek között ezeket tartalmazza:

„A szoborra annak idején egyetlen magyar főispán sem mert adakozni. Csupán egy kivétel volt, és pedig

Mán (Maniu) József máramaromegyei főispán aki is 10 forintot küldött a szobor felállításának céljára.

Ez a Mán, (aki némelyek szerint már akkor is Maniunak írta nevét) főispán, nagyapja volt dr. Maniu Gyulának, Románia mostani miniszterelnökének és különlegesen érdekes játéka a sorsnak, hogy

a román miniszterelnök nagyapja volt az egyedüli bátor és gerinces magyar főispán az akkori Magyarországon, aki mert adakozni a rebellis aradi vértanúk szobrára.

amiért is elküldött 10 kemény pengő forintokat

BIBLIAI MESE

a megváltó csillagról, amely is külföldi kölcsönnek neveztetik.

1. Az időben sokat néztek vala az emberek az égboltozatra, avagy is a külföldi horizontra és keresének ott valamit.

2. KERESTÉK pedig a fényes csillagot, amelytől minden baj megszűnik és amelytől minden jó megjövend.

3. MERT valahol Napnyugaton ez a csillag feltűnedezett, ott vége lön a pénz és vagyon nyavalyáinak és ott bejövének az emberek a Szandlás üdvözületébe.

4. NEVEZTÉK pedig ezt a csillagot Külföldi Kölcsönnek, amelynek sulya anglius fontokban van megmérve, fénye pedig amerikai dénároktól nyeretett.

5. HOSSZANTÜRÖN várak az emberek a csillagot, amely őket kivezetné a bajokból és söhajtják: miért is nem jövel az?

6. TAVASZKOR mondatott nékiek: Majd ha megéri a ti buzátok és bétakaritandjátok azt, akkoron el fog jönni a csillag.

7. ELJÖVÉN pedig az ősz, mondatott nékiek: Majd, ha nem fogtok civódni egymással és egy akarásban egyesültök, akkor lesztek érdemessé eme csillag sugaraira.

8. ÉS megemberelék magukat az emberek és levének valamennyien kilencztedrésznyre egy akaraton. És mondatok: ime vagyunk

HA BUDAPESTRE JÓN SZALLJON MEG az
ARLON-SZALLÓBAN

Paulay Ede-ucca 52. Tel. Aut. 145 08.

Előkelő családi szálló, modern kényelemmel.
— Központi fűtés, hideg meleg víz, fürdők.
Csendes tékves! Polgári rak!

Szigetről Aradra a szoboralapra. Ez a Mán teljes nevén badacsonyi Mán (Maniu) József, különben is érdekes ember volt. A görög katolikus vallást követte, felesége pedig báró Sztojka Klára volt, akinek apja báró Sztojka József 1848-ban mint korelnök nyitotta meg a híres debreceni országgyűlést.

Ugy látszik nagy Kossuth-párti volt az egész Mán-familia s így nem is csoda, ha a máramarosi főispán szembeszállva az akkori hivatalos közvéleménnyel, letette 10 forintját a meggyőződését szoborra örökítő emlékmű alapjára.

De nemcsak az akkor már román nemzeti-ségiinek tartott máramarosi főispán adakozott az aradi vértanúk szobrára, valamint a Kossuth szoborra, hanem az erdélyi megyék románságának igen nagy része. A román megyék törvényhatósági bizottságainak román tagjai mind elküldötték egy-egy forintjukat, amit bizonyára nem tettek volna meg — mondja az emlékirat — ha az aradi vértanúk szobra gloriifikus magasztosságában megvádolható lett volna román-ellenes tendenciával. Hiszen ez az adakozás nem volt kötelező valami. Sőt, bizonyos szembeszállás volt az akkori kormányhatalommal. Megemlíti még az aradi szobrok védelmére az emlékirat azt is, hogy 1867. augusztus 10-én egy műkedvelő előadást rendeztek Aradon a szobrok javára és ezen résztvettek románok és szerbek is. Az egykoru adatok és fogalmazás szerint a románok részéről Jonescu Gabriella urhölgy és Popovici Aurel ur.

. . . A memorandumra és a magyarság ősz vezérének levelére nem válaszolt a kormányzótanács elnöke, de annyi tény, hogy a szobrokat nem bolygatták és azok a helyükön maradtak. De viszont: multak az évek. Megszűnt a Consiliu Dirigen, Maniuból eldenzékli vezér lett, mások vették kezükbe a kormánygyeplőjét és így történt, hogy 1925. július elsején hozzákezdtek a szobrok lebontásához.

Most ott hevernek a lovardában és várják sorsukat. A Kossuth-szobor, meg a vértanúk szobra, amelyre 10 kemény pengő forintokat küldött egyedül a magyar főispánok közül badacsonyi Mán József máramarosi román nemzetiségű főispán. Dr. Maniu Gyula miniszterelnök nagyapja.

Fóthy Ernő.

most valamennyien Náczióál Czárán tial, miért nem láthatjuk már a csillagot?

9. MONDATOTT pedig nékiek: Héjába várjátok most a csillagot, amelynek a bretonok földjéről kellene feltűnedeznie, mivelhogy ottan nagy ködök vannak. Ködben pedig a csillagok elhomályosodnak.

10. ÉS Vizkeresztől-Vizkeresztre héjába várván a csillagot, mondatok vala egymásnak: ugyan mit is epekedünk oly szertelen a csillag után?

11. HALLOTTUK ugyanis napnyugati népektől, akikhez eljött a csillag és ahol mind máig nem szünt meg a paraszok siráma.

12. ÉS a Külföldi Kölcsön ellenére seregestől menedeznek tönkre és jutnak vala csödédek széleire.

13. Mialatt pedig a csillagtájon röpködnek vala a milliók a levegőben, az ember tiának vala sincsen pénzüik és mondják vala: Agyon vagyunk szandálva, de nem így képzeltük mi eztet.

14. MEGÁLLAPODÁNAK végül a váraozók: ha eljön a csillag, jó. Ha hamar jön, jó. Ha később jön, ugyis jó. És ha egyáltalán nem jön, azonképen is jó leend.

15. MERT legyen meg mindenben és teljesüljön az Ur akarata.

FORGÁCS.

Az újságírás fénykorából

Hogyan született meg a Kanovszky-család?
— Folytatásos rémregény a debreceni civiseknek. — Szatyí pénziorrása. — A segéd-szerkesztő lemészároltatta a hercegi családot.

(Arad, december 24.) A régi vidéki újságírás fénykorából mondok el az alábbiakban egy kedves és derűs epizódot.

Bizony annak már több, mint harminc éve, hogy Debrecenben újságíróskodtam, ahol a „Debrecen” című politikai napilapnak voltam a munkatársa. Akkoriban nagyon szűk keretek között mozogtak a vidéki lapok, mert legtöbb esetben nem nagy tőkével rendelkeztek. A munkatársaknak nem voltak bankigazgatói fizetések és abból a huszonöt-negyven forintból kellett az újságírás keserves és hálátlan kenyereit előteremteni. De az akkori újságírók egészen más mentalitásúak voltak, mert ezért a kevés javadalmazásért lelkiismeretes és megbízható munkát végeztek.

Abban az időben, amelyben alábbi elbeszélésem mozog, sok jeles és kitűnő újságíró dolgozott Debrecenben. Ezek közül csak néhányat említek fel, úgy mint: Gáspár Imre, Rudnyánszky Gyula, Ady Endre a világ költészetének közismert reprezentánsai, Vértessy Arnold, Vértessy Gyula, a hírneves novellisták és publicisták, Karcagh Vilmos a jónemű kritikus, az aradi származású Gilly Ede, Szatmáry Zoltán (Szatyí), Koncz Ákos, Tahn Gyula, Roskovitz Arthur, Kacsér Vilmos, Gallovich Jenő, Kósa Barna. Utolsónak hagytam Krúdy Gyulát, a magyar irodalom első büszkeségét.

Ebben az időben a „Debrecen” című lapnál a felelős szerkesztő Kósa Barna, segéd-szerkesztő az egykor Aradon is újságíróskodott Szatmáry Zoltán (pár héttel ezelőtt halt meg tragikus körülmények között), a lap riportere pedig én voltam. A hitelesség kedvéért felemlítem, hogy a szedőgyerek a derék Majthényi Gyula barátom volt, aki ezidőszereint az „Aradi Közlöny” főtördelője. Szegény lap voltunk, a debreceni civisek negyvennyolcas-párti lapja.

Civis testvéreim szeretettel újságot olvasni és politizálni, de zsiros bugyellárisukat vajmi keveset nyitották ki a lap érdekében.

Egy alkalommal a lap igazgatója a kis, köpcös, rezes orru Erdélyi bácsi begurult a szerkesztőségbe és felhívta a figyelmét Kósa Barna szerkesztőnek arra, hogy jó volna a lapban civis barátaink kedvéért valami borzalmas és hajmeresztő ponyvaregényt közölni. Az eszme mindnyájunknak tetszett. Rögtön tanácskozára ültünk össze afelett, hogy honnan szerezzünk egy megfelelő ponyvaregényt. Hosszas eszmecegere után Szatmáry Zoltán barátunk vállalkozott a rémregény megírására. A kiadóhivatallal abban állapodtak meg, hogy Szatyí barátunk minden nap a regényből lead egy hasábot és egy forintot kap minden hasábert. Szatyí meg is kezdte a regény írását, amelynek címe a következő volt:

„A Kanovszky hercegi család drámája.”

Szatyí minden nap rendszeresen megírta a hasábot, sokszor, amikor berugott, bizony azt sem tudta, hogy hol hagyta el, csak irogatta a folytatásokat mindenféle összevisszaságban és minden nap hűségeesen megjelent a kiadóhivatalban a forintokért. Ez így ment körülbelül egy hónapig. Egy napon bejött a szerkesztőségbe Erdélyi bácsi és felkérte a szerkesztőt arra, hogy jó lesz a Kanovszky család drámáját befejezni, mert már nem bírja fizetni a forintokat. A szerkesztő ezután figyelmeztette Szatyit, hogy rövidesen fejezze be a regény írását. Elmúlt megint két hét, de Szatyí csak hűségeesen írta a regény folytatásait. Erdélyi bácsi most már erélyesebb hangon szólította föl a szerkesztőt a regény befejezésére. A szerkesztő ezek után újra figyelmeztette Szatyit, hogy most már elég legyen a Kanovszky családból. Ismét elmúlt tíz nap, amikor Erdélyi bácsi örült dühvel rontott neki a szerkesztőnek, kijelentvén, ha nem szünteti be a regény írását, az ő fizetéséből vonja le a forintokat. Ezen aztán borzasztóan összeveszték. Amikor a legpatrikásabb volt a hangulat, belépett a szerkesztőségbe Szatmáry Zoltán. A szerkesztő ráordított Szatyira:

— Azonnal leül és befejezed a regényt! Szatyí cirnikus hangon azt válaszolta, hogy azonnal nem fejezheti be a regényt.

— Miért nem?

— Azért, mert a regényben még hat herceget és nyolc hercegnőt kell kivégezni.

Kósa Barna végül is kijelentette, hogy ő nem törődik azzal, ha ötven herceget is kell kivégezni, ma az utolsó folytatása jön a re-

génynek és itt rögtön végezte ki az egész társaságot. Miután szegény Szatyí látta, hogy most már nem lehet a jól jövedelmező regénnyel civis olvasóink idegeit próbára tenni, egy hasábon kivégezte az összes hercegeket és hercegnőket.

Igy fejeződött be a Kanovszky-család drámája és így lett szegény Szatyí barátunk szegényebb minden nap egy forinttal.

Lits Antal.

Előkelő aradi urak, mint cigaretta-denunciánsok

Az aradi monopólióhivatal százezreket fizet ki a feljelentőknek, akik a csempészett külföldi cigaretták vevőit denunciólták. — 210 milliót füstölt el Arad ebben az esztendőben. — Egyiptomi cigarettagyár Aradon

A csempészaru varázserővel bír.

(Arad, december 24.) Épen dohány és cigarettaszállítás volt, amikor felkerestem azt a közhivatalt, amely a nyilvánosság teljes kizárásával, csendben folytatja működését: az aradi monopólióhivatalt. Jalba a hivatalfőnök rendkívül előzékenyen állott rendelkezésre és állandóan mosolygó arca csak akkor komorodott el, amikor az indiszkrét kérdéseket hallotta.

— Ne haragudjon, — mondotta — De vannak hivatali titkok, amelyekről nem lehet beszélnem. Megígérem azonban, hogy azokat az adatokat, amelyek nem szigorúan titkosak, rendelkezésére bocsátom.

Az első kérdés az aradi monopólióhivatal ezévi jövedelmét érintette, miután érdekes megállapítani azt az összeget, amelyet az emberek egy évben elfüstölnek. A főnök előszedett néhány táblázatot, kalkulált, összeadott, kivont és végül megmondotta az eredményt.

— Az aradi monopólióhivatal jövedelme mostanáig 1928-ban 210 millió lej volt. A dohányáruból magából körülbelül százhusz millió lej folyt be. Ez eléggé tekintélyes összeg és husz százalékkal múlja felül a tavalyi eredményt. Arad és Aradmegye tehát 1928-ban husz százalékkal többet füstölt el, mint a múlt évben.

Ha már a füstölésnél tartottunk, diszkrétan a külföldi cigaretták után érdeklődtem. Jalba főnök gondolkodott néhány percig, biztos azt mérlegelte magában, mit lehet erről a nyilvánosság elé bocsátani, majd kijelentette:

— Óriási arányokat öltött az utóbbi hónapok alatt a külföldi cigaretták csempészése. Dacára a szigorú ellenőrzésnek, a súlyos büntetéseknek, a csempészet mindjobban virágzik. Pedig a román cigaretták között is vannak olyan jók, mint például a Memphis, vagy Stambul. Eltekintve attól a körülménytől, hogy a csempészett dohányáru vásárlása veszéllyel jár, a vevő nem lehet biztos abban, hogy tényleg valódi Memphist vásárolt-e, mert a csempészettel egyidejűleg erősen virágzik a hamisítás is.

Aradon ezrével gyártják a Memphist, Coronast és Khedivét. A hüvelyt valamilyen módon a magyarországi gyárakból lopják, — mert venni ott sem lehet — itt silány svábdohánnyal töltik meg és eredeti csomagolásban adják el három és öt lejért darabonként.

— Mint önök már többször megírták, magam is lelepleztem néhány ilyen gyárat, de bizonyos vagyok abban, hogy még számos hasonló telep van Aradon.

— A házkutatásokkal kapcsolatban több kellemetlen incidens is volt, de ezekben nekünk semmi részünk, mert azt egy bucaresti-i bizottság végezte. De nagyrésze van ezekben az egyes feljelentőknek is.

A csempészett cigaretták után ugyanis tíz lej büntetést rovnak ki darabonként, amiből négy lej a feljelentőt illeti meg.

Teljesen diszkrétan kezeljük az ilyen feljelentéseket és garantáljuk, hogy senki a feljelentő nevét nem tudja meg. Rendkívül sokan foglalkoznak ezzel és ha a hivatali titoktartás nem kötelezne, néhány meglepő adatot tudnák mutatni. De ismétlem, ebben tekintetben szigorúan őrizzük a titkot.

Előkelő aradi magánhivatalnokok vannak, akik havonként csekket keresnek meg az ilyen feljelentésekkel. Amint megtörtént a házkutatás és lefoglaltuk a csempészett árut, már kifizetjük az illetőnek a jutalmát. Egy számot említek csak meg példának.

Az utóbbi néhány hónap alatt több mint száz-ezer lejt fizettünk ki jutalmak címén.

Az állam nem akar keresni ezen az üzleten, a fontos az, hogy letörjük a csempészetet.

— Van-e tudomása arról a bucaresti-i hírről, hogy az új kormány beengedi a külföldi cigarettákat, amelveket ezentúl rendes áron lehet majd vásárolni?

— Eddig még nem kaptam erre vonatkozólag értesítést, de mindenesetre ez az intézkedés végetvetne minden konjunkturának.

— A dohányáruban kívül mást is csempésznek? — volt a következő kérdés.

— Hogyne — válaszolta a főnök — erősen virágzik a római-kártya csempészete is. Dacára a súlyos büntetésnek, el kell ismernem, a külföldi gyártmányú római-kártyák tartósabbak és olcsóbbak, mint a miénk, de viszont állam monopólió cikk. Havonként átlag száz csomag külföldi kártyát kohzunk el. A tömeges csempészésnek még egy okát látom. Az emberek szemében sokkal kedvesebb mindaz, ami tiltott. Hiába lenne jobb a román cigaretta, hiába lenne olcsóbb a kártya, különös varázserővel bír ez a szó „csempészett áru” és ezért az illuzióért hajlandók tulfizetni az árak értékét, szigorú büntetésnek kitenni magukat.

Az interjú természetesen nem folyt le oly stílán, mint ahogyan itt megírtam. Átlag minden mondatnál félbe kellett a főnöknek szakítani beszédét, hogy a türelmetlen vevők rendelkezésére álljon, végül azonban mégis kérésztüestünk ratta. Bucsuozól Jalba főnök kinyitotta íróasztal-fiókját és egy Memphissel kínál meg.

— Nem hamisított — jegyezte meg mosolyogva.

Rágyujtottam. Az illatos füst csavarosan karakázott a hivatalszobában. Akárki akármit mond, mégis csak jó volt a cigaretta. Jobb, mint a Regal és Remessze... (m. r.)

Tíz waggon
100.000 kg.
1000 bála á 100 kgr.

RAFFIA,
eredeti extra Majunga,
a közvetítő kereskedelem nélkül közvetlenül a termelőtől Timisoara rendeltetéssel behajóztatott.

Beérkezik 1929. március havában.
HUGO CHIGER raffiatermelő
Majunga (Madagascar sziget.)
Központi iroda Európa részére:
Marseille B. P. Colbert 304.
Romániai képviselők: Banca Moldova seotia Agentura Galati. — Banca Moldova seotia Agentura Bucuresti.
Iulius Freund üpnökség Timisoara IV.
Ormos-ucca 10. Telefon 15—07.

Négyszemközt Maniu miniszterelnökkel.

A kormányelnök nyilatkozik Károly örökös ügyéről. — „Toleráns álláspontot foglalunk el a herceggel szemben, de nem vagyunk karlisták. — „Csak ellenségünk mondják, hogy ellene vagyunk a régenstanács intézményének“.

A miniszterelnök bálványozza öreg édesanyját.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i munkatársától.) A kormányelnökök a világ legjobban begombolkozott politikusai. Szimpatizálnak az újságíróval, építenek a közhangulatra, de nyilatkozni a sajtó számára még sem szeretnek. Ezt inkább rábizzák a képviselőkre és miniszterekre. És a legzárkózottabb kormányelnök ma Európában — Maniu Gyula. Nagyon szereti az újságírókat, de óvatos velük szemben s ezért igen kevés azoknak az újságíróknak a száma, akik elmondhatják, hogy velük őszintén, festelenül beszélgetett Maniu Gyula. De érdekes, csak politikai kérdésekben tartózkodó a kormányelnök, míg magánéletébe bárkiné szívesen enged bepillantást.

Vallásos keresztény. Megemeli kalapját a templom előtt, ahová különben naponta eljár imádkozni.

Ez a magasztos keresztény érzelmek vezető Maniut minden cselekedetében, lett legyen az politikai vagy sem s úgy látszik ez adott neki erőt, kitartást abban a küzdelemben, amelyet a liberális kormányzati rendszer ellen oly sikerrel folytatott. De ez a keresztényi szeretet még szebben jut kifejezésre a szülői szeretetben.

Maniu a rajongásig szereti és valósággal bálványozza öreg édesanyját, akit, mint ahogyan ezt bizalmasai mondják: „még a fuvó szellőtől is meg akar óvni.“

És ez a tartózkodó államférfiu hosszú éveken keresztül kitüntetett bizalommal viseltetett egy magyar kisebbségi újságíró iránt. Szívesen elbeszélgetett vele s még szívesebben vette az újságíró megjegyzéseit. Egy utazás alkalmával történt, hogy Maniu Gyula egy fiúkébe került az illető magyar kisebbségi újságíróval. Ez alkalommal hosszasan, őszintén ismertette előtte politikai álláspontját. Abban az időben kavarták a közhangulatot Károly volt trónörökösrel és ugyanakkor mondták Maniuról, hogy ő és pártja a régenstanács ellen foglaltak állást s vissza akarják hozni Károly herceget.

— Nézze kérem, mi nem vagyunk Karlisták. Mi ebből a kérdésből nem csinálunk magunknak politikai programot. Amnyi azonban bizonyos, hogy Károly herceg iránt mi viseltettünk a legnagyobb toleranciával. S éppen ezért pozitív álláspontot nem foglalunk el ebben a kérdésben. Ami pedig a régenstanácsot illeti, csak az ellenségeink mondják, hogy ellene vagyunk és nem mi.

Majd kissé idegesen folytatja:

— Különben már egész beteggő tettek ezzel a sok találgatással úgy a politikai ellenfeleim, mint a sajtójuk.

— Bocsanat, vágja közbe az illető magyar újságíró, a múlt héten le is közöltem lapomban, hogy Excellenciád betegen feküdt Bucarestben néhány napig.

Maniu arca kiszínesedik. Arcát szelíd, félnék mosoly tölti el. Szinte látszik rajta, hogy nem tudja, hogyan kezdje mondanivalóját.

— A jövőben nagyon szeretném — szólal meg végre pár percnél hallgatás után Maniu

— ha nem írta meg lapjában, hogy beteg vagyok, mert... mert

édesanyám olvassa a magyar lapokat és nem szeretném hívesemivel nyugtalanítani.

Maniu arca valósággal átszellemül, amíg az édesanyjára gondol. Az újságíró nem zavartatja tovább merengésében. Halálcán bucsuzik és félrevonul. Csak annyit lát még, hogy a nagy államférfiu szemében megcsillan egy könnyecsepp.

Doktor Stervius.

WIMPASSING

hőcipő a nédelem' eső, hó és sár ellen.

Amikor a Gazette du France szerkesztője Aradon járt.

Audibert szerkesztő ur a francia kulturát propagálta és pipereszappant árult Aradon. — Izgalmas életre vágyott és most a börtönben unatkozik, de Paris nagy pénzügyi botrányának hőse lett.

BESZÉLGETÉS AUDIBERT-TEL AZ EGYIK ARADI SZALLODÁBAN.

(Arad, december 24.) Hetek óta a világlapok telve vannak azzal a nagyarányú pénzügyi botrányal, mely a párisi Gazette du France körül kipattant. A botrány központjában Franciaország számos előkelősége áll, de a legsúlyosabb felelősség a lapvállalat két vezetője: Hanau asszony s Audibert szerkesztő vállán nyugszik.

Hogyan tört ki a botrány.

Hanau asszony, ez a zseniális szervező-erő nagyszerű összekötésekre tett szert és azzal, hogy elsőrangú tőzsdetippeket adott, hallatlanul népszerűvé tette a lapot. Amikor már úgy érezte, hogy a közönség teljesen behódolt neki, új terepnumra lépett. Hirdetést közölt lapjában és felszólította a közönséget, helyezze el nála, illetve a Gazette du France kamatozásra pénzét, s a lap a tőzsdenyereségből hatalmas kamatot fog adni. A közönség pedig bizott, özönlöttek a száz és ezerfrankos bankók a Gazette du France elegáns palotája felé. S a vállalat fizette a busás kamatokat — míg fizethetett. A végén sem kamat, sem tőke. A közönség megrohanta a vállalatot, csőd, rendőrség, botrány, házkutatások és — mint ilyenkor lenni szokott — csak iratokat találtak, de pénzt nem. Hanau asszony rejtikülből nyomtalanul eltűnt tízmillió frank és a rendőrségi kutatás szorgosan igyekszik megállapítani, hogy hova.

Ez röviden a Gazette du France botránya, amelybe volt miniszterek, szenátorok, aktív katonatisztek, érsekek és más előkelőségek garmadával vannak belekeverve. A párisi ügyészség fogházában hűsöl többek közt Audibert, a lap szerkesztője, akiről csak kevesen tudják, hogy

néhány évvel ezelőtt itt volt Aradon, ahol több napig tartózkodott s ahol fontos üzleti tárgyalásokat folytatott tekintélyes aradi cégekkel.

A Gazette du France szerkesztője Aradon.

Az előkelő idegen 1925 októberében érkezett meg Aradra, ahol a Központi-szállodában vett magának elegáns apartamente-t. Itt találkozott vele és meg kell állapítani, hogy Audibert szerkesztő rendkívül érdekes volt. Mint egy újkori bolygó hollandi kóborolta keresztül-kasul Európát, Amerikát, Ázsiát és Afrikát, volt újságíró, színházigazgató, nagykereskedő, farmer és végigkóstolt minden élvezetet, élményt, amiben egy kulturember csak részesülhet. Aradra — kijelentése szerint — a francia kormány megbízásából jött, a francia kultúra terjesztése céljából.

— 1922-ben voltam itt legutóbb és erős propagandás-munkát végeztem — mondotta — s ha alkalmam lesz előadást is tartok. A világot

a párisi Excelsior megbízásából jártam be és mondhatom, hogy Afrika civilizálatlan részein és a sarkokon kívül, nincs az egész világon egy hely, ahol otthon ne érezném magam. Miután azonban az írásból seholsem lehet megélni, mindenütt fizeteket csináltam. Aradra ez a cél vezetett most.

A beszélgetés ezután az életküzdelmekre terelődött és Audibert megjegyezte:

— A háború kitörése előtt rossz fizeték miatt tönkrementem. Az egész vagyonom eluszott. Pár hét múlva már Braziliában voltam és éveken keresztül dolgoztam, míg visszaszereltem mindent. De visszaszereltem. Napokat töltöttem nyeregben, dolgoztam, mint egy utolsó néger rabszolga, s a munkám eredményes volt. Visszatértem Franciaországba, ahol a francia kormány megbízott azzal, hogy a külföldön propagandát csináljak a francia kulturának. Ezenkívül az egyik párisi pipereszereket gyártó vállalat igazgatója vagyok. Kereskedem, irok, előadásokat tartok és mindent csak azért csinálom, mert izgalmasokat akarok az életben, mert gyűlölök mindent, ami banális és ami szürke, hétköznapi.

Elmaradt Audibert aradi előadása.

Bucsuzás előtt Audibert még kijelentette, hogy tíz nyelvet beszél, de magyarul megtanulni ezideig nem tudott. Ez a legnehezebb nyelv, de idővel reméli, hogy sikerülmi fog neki a magyar nyelvet is elsajátítani. Pár nap múlva Audibert elutazott Aradról s azóta nem mutatkozott. Ugy látszik, nagyon lefoglalta a Gazette du France szerkesztése és nem jutott eszébe, hogy Aradon előadást akart valamikor tartani és magyarul akart megtanulni. De az izgalmas élet, amire vágyott, beteljesedett részére. A párisi ügyészség fogházának unalmas egyedülletét leszámítva, Audibert szerkesztőnek most ugyancsak izgalmas életre és érdekesítő élményekre van kilátása. Legalább is addig, míg az esküdtszék nem dönt e különös ember sorsa felett, aki nem is sejt, hogy távol a szürke börtöncellától, egy romániai határvárosban hirtelen eszébe jutott valakinek aradi szereplése, amelyről azok a cégek, amelyek vele tárgyaltak, ma diszkrétan hallgatnak.

(—rögi)

AZ ISMERTETŐJEL.

— Gyerek, itthon van az édesapád? — kérdezi valaki a parasztiutól.

— Itthon van, tessék csak bemenni az istállóba, ott találja a tehenek közt az ur.

— De fiam, én nem ismerem dm az apádat.

— Meg fogja ismerni az ur, az az, amelyiknek kalap van a fején...:

Forgalomba hoztam Aradon egy hamis ezrest

A Banca Nationala és a rendőrhatalóságok tudtával egy craiovai hamisítvánnyal végigjártam egy csomó üzletet. — Sehol sem ismerték fel a hamis bankót. — Egy divatáru kereskedésben rendőrt hívtak és letartóztattak. — Még a bankpénztáros sem nézi meg a kezébe adott ezerlejest.

Arad közönsége levizsgázott az óvatosságból.

(Arad, december 24.) Ezt a félig humoros, félig szomorú, de feltétlenül tanulságos történetet három telefonbeszélgetés vezette be. Az első az Aradi Közlöny szerkesztője és a Banca Nationala igazgatója, Z a u c o v György között folyt le tegnap délelőtt 9 órakor.

Hajsza egy hamis ezres után.

— Halló, itt az Aradi Közlöny. Igazgató ur kérem, szeretnék tudni, hogy jegyzik ma Aradon a craiovai hamis ezreseket? (Örjítő, tituló hang vonyt a fülembe, az igazgató ur nyilván azt hiszi, hogy halandzsázok, vagy az idegeimmel történt valami rövidzárlat és a központot keresi a mentők miatt. Kénytelen vagyok érthetőbben feltenni a kérdést.)

— Halló, igazgató ur, közérdekből szeretnék 24 órára kikölcsönözni egy hamis ezresbankjegyet.

Öt percen belül megértjük egymást, de sajnálatomra kiderül, hogy a Banca Nationala nem rendelkezik intakt példányokkal, a lyukasztóvas már elvégezte a megsemmisítés munkáját. De ajánlja, hogy érdeklődjek a sziguranacánál, hátha ott még akad raktáron valami frissebb lelet. A központ fűrgén kapcsolat már össze is vagyunk kötve Ciorescu Tache főnökkel. Megismétlem a kérést. Ciorescu főnök ur előbb nevet, azt hiszi, tréfálni méltóztatom, de aztán elismeri, hogy a tervem közérdekű célt szolgál és örömmel adja beleegyezését, amellyel azonban egyelőre nincs mit kezdenem, mert hamis ezrest viszont ő sem adhatott. De tanácsot igen. Kérdezzem meg, talán van a rendőrprefekturán. Összeköttetést kapok a rendőrprefekturával. Szerencsém van. Dr. Moga Romulus prefektus személyesen jelentkezik:

— Prefektus ur, kérem... hamis ezres kellene... közérdek... igen, én magam szeretném forgalomba hozni... Nincs? Igazán kár... (Nagyon elszomorodom: fuccs a „közérdeknek“ és a karácsonyi riportnak, kezdem elgondolni, de talán a közepéig sem jutottam, amikor cseng a telefon és a sziguranca jelentkezik.)

— Az Aradi Közlöny? Legyen szíves, íradjon le hozzánk, van már hamis bankó. Épen most fűltek le vele egy pasit az egyik bankban.

Kedves olvasó, ezennel ünnepélyesen esküöt teszek rá, hogy ez a fordulat igenis a valóságban történt meg s arra is, hogy Aradon felállítottam a gyorsaság új világrekordját: hat perc és kilenc másodperc alatt a sziguranacán termettem és boldog örömmel öleltem magamhoz a kis hamis craiovait... Nézzük, a karácsonyi vásár nagy forgalmában vajon hol ismerik fel, hogy nem a Banca Nationala volt az édes papája...

A perces nem tud visszaadni.

Tízet pengett a színházi óra, amikor az Avram Iancu (Szabadság)-tér sarkára értem. A hamis ezrest a keztyűm alá gyűrve dédelgettem és sehogy sem tudtam megérteni, miért van az, hogy a kis huncut annyira égette a tenyeremet. Furcsa, tudom, hogy ki kell adni, sőt többször is egymásután, hiszen azért kellett, mégis olyan különös érzésem van. A szívem a torkomban dobog, az idegeim ostobán tétováztak, úgy, hogy előbb főpróbát kell tartanom a megnyugvás okáért. Odafordultam a sarki kiflis bácsihoz, kiválogattam két ropogós süteményt, aztán egy pillanatra behunytam a szemem és átadom a hamis ezrest. A bácsi csak akkor lepődött meg, amikor már a vászonzacskóba csuszította be félig.

— Ejnye na, nagy pénz ez, fiatalur. Nem tudom én ezt felváltani, ki keres ma 1000 lejt kiflivel?

Izgalmas percek.

Megnyugtattott. A főpróba sikerült. Gyor-

san berendezni az első képet. Az elegáns divatüzletben telt ház. Előre furakodom és egy selyem salát kérek. Nem alkuszom, hagyom becsomagoltatni, aztán a pénztárig tornászom magam. Hatszáznyolevan! — sívít fölöttem a segéd tenorja.

— 680 lej, — ismétli a pénztároskisaszszony és átveszi a bankót. Na most, — gondolom — és félre nézek, hirtelen nagyon érdekelni kezd egy cipődoboz felirata. — Tessék vissza háromszázhusz, — mondja a kisaszszony gépszerű előzékenységgel.

— Bocsánatot kérek, milyen pénzt is adtam? — kérdelem. Ezrest? Nagyon jó. Volna talán szíves jobban megnézni? Na igen, tessék tudni, ez az ezres hamis! — Óriási feltűnés, mindenki odafordul, egyik-másik hölgy különösen néz rám. A kisaszszony világosság felé tartja a hamis bankjegyet s aztán kissé szégyenkezve visszaadja. Két perc alatt már tudják az üzletben, hogy mi a céloim a hamis ezressel. Megköszönik a „lekkét“, megnyugtattak, hogy ezentul éberebbek lesznek s aztán megyek tovább.

Egy hentesüzlet, majd a könyvkereskedő következnek. Itt sem ismerik fel a hamis bankjegyet, de látom, neim is nagyon figyelik. A karácsonyi vásár forgalma nem engedélyez időt ilyen pepecselésre, — hallom a szégyenkező magyarázatot.

Az ékszerész már óvatosabb. Tízenny dioptrián át ugyancsak szembetűnő lehet, hogy a különben egész csinos ezreske hamis kissé.

— Viccelni tetszik, szerkesztő ur? — vándorol az ékszerész homlokára a 14 dioptria és én is elnevetem magam. Kölcsönösen boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk, hiszen van a gyerek, az asszony, hja, hja, nehéz az élet... és én már megyek is tovább.

Mozipénztár. Egy-kettő előrefurakodom. Két páholyt kérek. 70 lej, visszakapok 930-at, de a lelkemre kötik, hogy máskor apróval fizessek. Ez a figyelem meghat és felfedezem mohó moziérdeklődésem titkát. Nahát, ilyen! — hallom messze mögöttem, mert elstiettem a sikert, ugyanis nagyon hamar megszokja a természetem. Diszjúkereskedés, trafik és cipőüzlet jön ezután. Mindenütt sikerül „elsütni“ kis craiovai protezsémet, aki huncutul vándorol vissza minden pénztárból s velem együtt teszi ezt az őszinte, de annál meglepőbb megállapítást:

— Szent Isten, Aradon senki sem ismeri fel a hamis ezrest!

Letartóztatnak!

Közös elbizakodottságunk miatt nyomban bekövetkezik a megtorlás. Uridivatüzlet. A főnök morózus, az üzletben alig egy-két vevő. Kiválasztok egy nyakkendőt és az eddigi recept szerint négyre összehajtvá hanyagul átnyujtom az ezrest. A főnök elfogadja, megnézi, aztán hirtelen iszonyuan szívélyes lesz, székkel kínál és közben az ajtóig kerül, onnan diskurál hozzám mind edesebb bájjal, csak úgy dől belőle a szóáradat. Közben csettint és pattint az ujjával és amíg egy kezelőgombra hívja fel a figyelmemet, észreveszem, hogy integet az masnak és a fejével az ajtó felé int. Megjártszom a blazirtat, indulni akarok. Elém áll. Kilencvenhat fokot zuhan melegségben a hangja és olyan fagyosan, mint a grönlandi szél, sívít felém:

— Hohó, jó uram, maradjon csak még egy pillanatig. Hát mit gondol, bolondjára vehet engem...? Jóska, hamar rendőrért, ez az ur itt hamis ezrest akart elsözni. — Belül nagyon megörültem ennek az igazán nem várt fordulatnak és a következő pillanatban már vállaltam is az igazgató rizikót.

— Uram, lehetetlen amit ön mond... Az istenért, biztosan tévedés... engedjen el... 6 gyermekem éheznek, a feleségem beteg... most kaptam a pénzt... bizonyísten nem tudtam, hogy

Reumás fájdalmak
gyakran Önnek is elviselhetetlenül teszik életét.

Segítenek ezen az

Aspirin

tabletták

Ezek mindenkor fájdalomcsillapítólag hatnak, úgy hogy étkezve ismét yiszszáték.

De valódi Aspirin-tablettáknak kell lenni, az eredeti „Bayer“ csomagolásban.

hamis... könyörüljön, ne hozzon rám szégyent...

Nem könyörül. Rácsap az összekulcsolt kezemre és elhalmoz minden olyan jelzővel, a mi két esztendei fogház kritériumát meríti ki. Nemsokára megérkezik a rendőr is. Igazoltatni akar, nem teszem persze, aminthogy nem hagyom magam elővezettetni sem. Védekezem, ártatlankodom, esdekelek és zokogásból is lepróbáztam. Nem használt. A puritán jellemű kereskedőt és a rend őret nem tudtam meglágyítani. Hát vigyenek. Két lökés az ajtóig, aztán kitépem magam és nevetni kezdek.

— No ez kitűnően sikerült. Gratulálok uram — mondtam a kereskedőnek — és felmutatom az igazolványom és a sziguranacán kapott igazolást. A kereskedő és a rendőr rövidesen átlájtják a valóságot, de azt hiszem azért mégis gyanakodva engedtek szabadon. Jobban szeretnék volna, ha nem kapja ezt a fordulatot a „kitűnő fogás“.

Nem ismerik fel a hamis ezrest.

Cukorkabolt, kézimunkauzlet, papírkereskedés és újabb trafik után egy bank következett. A pénztáros csak futólagos ismerősöm, talán azért nem nagyon nézte meg a bankjegyet, amelyet előzékenyen sietett felváltani. Amikor ez megtörtént, ránevettem és kijelentettem, hogy most alaposan becsaptam, mert a bankjegy hamis. Először nem hitte, de mégis elővette, jól megnézte s aztán — még inkább nem hitte. Csak azután, hogy alaposabban megsemmisítette, látta, hogy a rajz bizony kissé elmosódott és a vízjegy sem a legkifogástalanabb. Persze odainvitálta a kollégáit és együtt nevettek a jól sikerült trükkön, mert talán mondanom sem kell, hogy a kifogásaimat csak udvariasságból hagyta helyben, magában azonban még máig is szentül hiszi, hogy a hamis ezres — valódi volt és én csak tréfát üttem vele.

Igen, ez a való helyzet. Aradon ezer ember közül ha egy ismeri fel a craiovai hamis ezrest, amely már annyi gondot adott a hatóságoknak, a többi 999 elfogadja. Miért? Mert a rohanó élet mérföldes tempójában senki sem vesz magának annyi fáradságot, hogy egy pillanatra jobban szemügyre vegye a kezébe került pénzt. Papír. Nem fontos és csak a számjegye magas, az értéke kevésbé. De azt hiszem, azért használt a tréfás lecke és Aradon mindenki tüzetesen meg fog vizsgálni minden hozzá futó ezrest, ha tovább nem — két napig feltétlenül. Hanem azért a hamis bankók forgalomba hozóinak a helyzetét se irigylem. A rendőr ujjának nyoma legalább egy hétig még látszani fog a karomon.

Pénzes Artur.

Egy történelmi nevezetességű aradi ház.

A Szabadság-téri Domány-palota helyén zajlott le az 1848-iki szabadságharc utolsó országgyűlése. — Márványtábla Schul dr. ebédlőjében. — A menekülő országgyűlés 10 megmaradt képviselője Aradon mondotta ki a nemzet megszűnését. — Kossuth Lajos üzenete az aradi várból.

A Szabadság-téren égették el a megmaradt Kossuth-bankókat.

(Arad, december 24.) A díszes ebédlőt a Magyarjegyében rendezték be dr. Schul Ármán aradi, Avram Iancu (Szabadság) téri ügyvéd lakásában, de az ebédlő faláról egy darab história tekint le reminiscenciás komolysággal. Egy márványtábla, aranyos betűkkel teleírva s néhány pillanatra emléksongitva elevenednek meg azok a történelmi jelentőségű események, amelyek csaknem nyolc évtizeddel ezelőtt, a forradalmi nagy időknek ugyancsak lezáró eseményei voltak, mint a Világos melletti fensíkon a fegyverletétel. A sok, színes, modern holmi beköltözése előtt ebben a teremben, mint az akkori városháza nagytermében s az akkori kormány székhelyén, 1849. augusztus 11-én jelentette be a képviselőház maradványainak, a helyén maradt 10 képviselőnek Pálóczy Antal korelnök: Kossuth Lajos kormányzónak az aradi vár egyik kazamatájában levő lakásán elzokogott üzenetét:

„A haza menthetetlenül elveszett.”

Arad történelmi nevezetességű emlékei szaporodnak most ezzel a pontos adatokkal bizonyított történelmi felfedezéssel, hogy Arad szolgált színhelyül nemcsak a történelmi multunkból legkiemelkedőbb eseménynek: a tizenhármak vértanuhalálának, hanem a szabadságharc utolsó parlamenti ülésének is.

„E helyen, a volt régi városháza termében tartott meg 1849. augusztus 11-én az 1848—49. országgyűlés utolsó ülését.”

Ez a szövege a dr. Schul-lakás ebédlőjének falán levő márvány emléktáblának, amelyet egyébként 38 évvel ezelőtt állított a ház akkori tulajdonosa és a lakást bíró Domány József borkereskedő, aki az egykori városházából építette a híres Domány-palotát, amely jelenleg Leölkes vezérigazgató birtokában van. Domány József azóta meghalt s felesége által rendelkezésükre bocsátott régi feljegyzésekből a fakuló, legendás emlékek imígyen kelnek életre:

1849. július.

A zilált, ellenőrizhetetlen állapotokban az országgyűlés egyik városból a másikba hurcolja székhelyét s menekülve az ellenséges hadak elől, Szegedről jönnek Aradra a honatyák. Szegeden már július végén elnapolták az üléseket és az országgyűlés mindinkább nyugatra húzódva, Aradot jelenti ki a nemzet új székhelyének. Az arai honvédkapitány augusztus elsején már azzal a hírrel lepheti meg a várost, hogy a kormány tagjai még aznap Aradra érkeznek.

Kossuth Lajos kormányzó és Aulich Lajos hadügyminiszter csakugyan meg is érkeztek még ugyanazon nap a várba, Horváth Mihály csanádi püspök, vallás- és közoktatásügyi miniszter pedig az aradi Bohus-házban húzódott meg. Másnapra összeverődött az egész kormány, sőt Duschek pénzügyminiszter a magukkal hozott állami bankpénzzel a megyeházára költözött.

S ekkor kezdődött meg az alig egy hetes, Aradon székelő parlament utolsó vergődése. Az első ülés augusztus 3.-ra hívták össze a városháza nagytermében. A sötét tanácsterem T. alakban futó zöld posztóval borított asztala rendes körülmények között kicsiny lett volna a parlamentnek, de most a hujdosó országgyűlés a megfogvatkozott számban kényelmesen elférhetett a tanácsterem nadszékein. Interpellációval indult az ülés, amelyen a kormány tagjai közül Vukovics Sebő igazságügy-, Horváth Mihály kultusz- és Csányi László közlekedésügyi miniszterek vettek részt.

„Igaz-e, hogy a kormány tárgyaláscsát folytat az ellenséggel? . . .” — tették fel a kérdést és a kormány tagjai nem válaszoltak. Csupán Hajnik Pál országos rendőrfőnök reflektált néhány kitérő szóval és azt mondotta, hogy a kormány a hivatalos lapban adja meg erre nézve a választ, de egyébként semmi aggodalomra nincs is ok, mert a Ház mostani székhelye teljesen biztosított.

A képviselőház utolsó ülése.

A befutó és a hadállásról érkező szomorú jelentések másnap azonban már arra indították a

kormányzót, Kossuthot, hogy megcáfolja rendőrfőnökét és veszélyesnek jelentse ki Aradot és közölte azt is, hogy a meglepetések ellen továbbra nem biztosíthatja a parlamentet. A képviselők zöme az aggasztó hírre Várad felé tartott s a Ház székhelyén csupán tizen maradtak Pálóczy korelnök vezetésével: Szacsavay Imre, Boczkó Dániel, Bónis Sámuel, Somogyi Antal, Madarász József, Csiky Sándor, Ivánk a Zsigmond, Sülye Gábor, Hódossy Imre, Besze János.

Október 9-én Nagy Sándor az Orcyfalva és Németságh közötti utolsó veszített csata után Utarad felől hátráló honvédségével már behúzódik Aradra, de augusztus 10-én Pálóczy korelnök még plakátokat jelentet meg az uccán:

„A képviselőház augusztus 11.-ik napján délelőtt kilenc órakor a városháza termében országos ülést tart, melyen megjelenni a képviselők felhivatnak.”

Az utolsó országgyűlésről eredeti történelmi feljegyzés nem bizonyítja hitelesen az ülés lefolyását, azonban a gyűlés egyik résztvevőjének, Besze Jánosnak magán levéltárából kiásott levél teljesen autentikusnak mondható pontossággal így írja le a verőfényes nyári nap ellenére, szomorúan busaktus, az alkotmány temetkezési napjának lefolyását:

Kossuth üzenete a várból.

„A megjelölt időben 10 bus és fájdalomlepte kebtü honatya szállongott össze a kitzűött helyen, hol némán szorongattuk egymás kezét.”

Szomorú Szilvesztert várnak az aradi kávéások.

Az idei Szilveszter még a tavalyinál is rosszabbnak ígérkezik. — Kihalt a kedély, elapadtak a pénztörzások.

(Arad, december 24.) Mi, akik számára a Szilveszter a mulatságot, a gondtalan örömet és a vidám áthajókázást az új évbe jelenti, még nem is gondolkodunk arról, hol és hogyan fogjuk tölteni a Szilvesztert. Ráérünk még. Korai lenne még azon törni a fejünket, hogyan és miből fogunk mulatni? Mi még nem töprengünk ezen, mert mi Szilveszterkor csak mulatunk. De gondolkoznak már rajta azok, akik Szilveszterkor mulattatnak.

Tudniillik: a kávéházak minden évben már november végén és december elején elkészülnek Szilveszterre. Az a látszólagos könnyedség, amely a kávéházak Szilveszterét beárazozza, rengeteg fáradságot, ötletet, előrelátást és meggondolást igényel. Így nem csoda, hogy három-négy héttel előbb már mindennel elkészülnek. Tudják, mik lesznek az újdonságok, azok a csemegék, amivel a publikumot „főzni” fogják, leszerződtek a zenekart, utánanéznak a malacnak, kiegészítik a hiányzó berendezéseket, átvizsgálják a leltárt, mert mindig Szilveszter volt az az éjszaka, amikor a kávéások sok mindenért regresszálni tudta magát. Idén — az előjelek szerint — ez nem így lesz.

A kávéások általánosan hangoztatják azt a véleményét, hogy az idei Szilveszter rosszabb lesz, mint a tavalyi volt. Pedig már a tavalyi Szilveszter sem nyújtotta azt a gondtalan mulatozást és féktelen jókedvet, amely a hékevek utolsó éjszakáinak oly kedves sajátossága volt. A kávéások kalkuláltak, ceruzát vettek a kezükbe, számoltak és kiszűtötték, hogy a mai viszonyok között milyen arányú Szilveszter lehet az, amire várakozhatnak. Tudniillik nem szabad elgaloppozniok magukat, mert esetleges felesleges költségekkel és beruházásokkal súlyos összegeket veszhetnek. A polgár el sem tudja képzelni, hogy lehet három-négy héttel a Szilveszter előtt már előre tudni, milyen lesz a

mert a történelem tanulsága szerint reánk a vértanúk dicsősége várt. Komoly csendben, mint a szeretett anya halálos ágya körül kesergő gyermek hallgattuk döbbenetes csendben Pálóczy korelnökünk, szeretett öregünknek lelketrázó szónoklatát:

— Tisztelt képviselőház! Igen, ez a cím a mai napig épen olyan méltán illet meg bennünket, noha már csak tizen vagyunk, mint az osztrólenkai csata után megillette a dicső lengyel sereg 4-ik hős ezredének ama még életben maradt tiz bajnokát az ezred neve, mert e múltán megénekeltek hősök kezében ott lobogott a megvédett ezred zászlaja. Még mi is nemzet vagyunk, noha csak tizen vagyunk. . .

— A várban ezelőtt egy órával a kormányzó ezeket mondotta nekem: — folytatta Pálóczy — „Bátyám, minék előtte szólhatnék, kérem, igyék egy pohár vizet, mert közlendőim nagyon levereők” s kimondta a rettenetes szavakat: „A haza menthetetlenül elveszett.” És így tisztelt Ház, a mai napon megszűnünk önálló nemzet lenni, mert nemzetünk zászlaja a kapituláció szerint, mely lehet, hogy már holnapután megtörténik, az orosz trón zsámolyára borul. Isten veletek! . . .

Összeölelkeztünk s ki erre, ki arra, ki a halálnak, ki a börtönnek tántorgott elejébe.”

S ezután néhány órával a Csányi miniszter által garantált uton, Facset felé menekült az utolsó forradalmi országgyűlés minden résztvevője, két nap múlva Schlick osztrák tábornok adta már ki a napiparancsot a báró Forray-házból s egy szomorú délelőtt a Szabadság-tér és a Szentfláromság-szobor közötti üres mezőn 2,000,000 Kossuth-bankó lángja lobogott föl. . . .

Itt megszakad az emlékezés ködfátyola. Régi idők, történelmi idők. A márványtábla mellett antik óra ketyeg. Két öreg jószág. . . Az óra csendben tikk-takol. Tehk az idő. A zongorán fox-trott kotta. Fenn a komolykodó márványtábla. Mulik az idő. . . mulik. Salgó Pál.

Szilveszter. A kávéások tudják. Legalább is azt hiszik, hogy tudják. És azt hiszik, hogy rossz lesz. Kis forgalom és savanyu kedély.

Az elkövetkezendő Szilveszter esélyeiről beszélgettünk egy ismertnevű aradi kávéház-tulajdonossal, aki a következő nem valami reményteljes képet festette a szilveszteri esélyekről.

— Azok a vendégek, akik még néhány hónappal ezelőtt komplett vacsorát kértek este a kávéházban, most kávéval esznek és meggondolják, hogy két káffival vagy hárommal. Soha ilyen általános nyomasztó szegénységet, mint ami most van, nem tapasztaltunk. Mi, kávéások a társadalom ütőerén tartjuk a kezünket és a fogyasztásból pontosan tudhatjuk, van pénz, vagy nincs pénz. Nincs! Soha ilyen általános gazdasági depressziót nem láttunk, mint most. Való, hogy mi kávéások nem sokat remélünk Szilvesztertől. Nem sokat, inkább nagyon keveset. Bizony már meg kellett volna kezdődni a Szilveszterre való készülődésnek, zenéről meg egyebekről kell gondoskodni, de kartársaimmal együtt nagyon pesszimista vagyok. Nagyon rossz idő az, amikor a kávéházi vendégnek pár lejes kiadásokat kell lespórolnia. Nem beszélék a költséges vendégről, de úgy látszik, már azok is kihaltak, akiknél egy-két ezres nem játszott szerepet. Nem sokat várok a Szilvesztertől, bevallom őszintén. Az is lehet különben, hogy esetleg kellemesen fogunk csalódnai, bár csodák nem igen történnek már a mai világban.

RADÓ

Selyemáruháza

Budapest, IV., Párisi-ucca 6.

Nagy választék mindenféle selyemruhadarabokban. — Legolcsóbb bevásárlási terv. — El lapra hivatkozók 5% engedményt kapnak.

Gummi füzöket

csak speciálistától vásároljunk;

Melltartók, haskötők 20%-al olcsóbban mint másu

PILCZ IRMA Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-ú.) 14.

Kokain-orgiák és titkos találkahelyek

Aradon.

Világvárosi dekadencia a Marosparton. — Nagyon sok rabja van a Fehér Halálnak. — Éiökéi aradi lakás, ahol mámort áruinak. Titkos találkahelyek a város szívében.

Eros oltárán áldoznak a szabadszeretlem aradi apostolai.

(Arad, december 24.) Horoszkopot akarok felállítani az új esztendő küszöbén Aradnak. S mielőtt a jövő horizontját próbálnám kutató szemmel kémlelni, vissza kell tekintenem a múltra, az elsuhant esztendőre, amely pár nap múlva eltűnik az Idő végtelenségében, hogy soha többé vissza ne térjen. Amikor a múltat kutatom, nem érdekelnek a szürke, köznapi események, hanem reflektoriényt vetek Arad ama életébe, amely szigorúan el van zárva az emberek szeme elől és amely mindennél jobban jellemzi ezt a világvárosi dekadenciába esett bűnös kisvárost. Mert Aradnak nem kell immáron újat tanulni Bécsből, Berlinton, Párisból, vagy Bucurestiből, azok az emberek, akik a Sors akaratából egy szempillantást vehettek Arad titkos életébe, megdöbbenne konstatahíhatták, hogy e csendesnek látszó kisváros társadalmának egy tekintélyes rétege a titkos szenvedélyek rabja lett. S megdöbbentő prognózist kell felállítanom az elkövetkezendő esztendőre, mert semmi kilátás sincsen arra, hogy ez a szenvedélyekben vonagló város ismét eszméletre térjen...

Peregjen a film:

A Fehér Halál és engedelmes rabszolgái.

Az esti korzón vidám társaság sétál, hangosan, kacagón beszélgetve. Elegáns, bundába öltözött csinos hölgyek s markánsarcu, ugyan csak keresett eleganciával öltözött férfiak. Valóságos sugárzik belőlük az életkedv, szemük csillog, arcuk piros és mindenki irigyen jegyzi meg: — De boldogok. S csak kevesen látják az életvidám arcokon a Fehér Halál jeleit, csak a nagyon élesen látók veszik észre a sötétlő árkokat a szemek alatt, a természetellenesen villogó szemgolyókat. Ezen kevesek azonban nagyon jól tudják, hogy az a vidáman kacagó asszony, az a szellemesen csévogő ur csak akkor ilyen gondtalanul boldog, amikor egy kis csillogó, fehér port szippantott fel a gondosan elrejtett etui mélyéből. A kokain, a borzalmas Fehér Halál pár órára boldogságot, jó kedvet, szellemet, csapongó fantáziát kölcsönöz engedelmes rabszolgáinak, hogy azután kérielhetetlenül behajtsa rajtuk a busás kamatokat.

Nem könnyű dolog hozzájutni. Veszélyekkel szegélyezett út vezet hozzá, de a szenvedély ereje leleményességet is ad rabjainak. Óriási mennyiségben kerül titkos forgalomba ez a fehér mérge Aradon és a szervezet oly jó, hogy csak a

„testvérek” tudják, kinél lehet éjszaka tizenegy és tizenkettő között bekopogtatni és grammonkint kétszáz lejért kokaint kapni.

De megtörténik, hogy egyesek megelégednek a kötelező elővigyázatról. Egy nagy aradi kávéházban történt éppen pár nappal ezelőtt. Önagysága, akit az aradi társadalomban jól ismernek, társaságban volt. Egész este idegeskedett, kedvtelenül vonta ruzsot, kicsi száját, láthatóan nem jól érezte magát. Egyszerre elfümt az asztaltól. Pár perc múlva visszatért, arca kipirult, szeme csillogott és csak néhány az orrcimpán csillogó fehér porszem árulta el a hirtelen változás okát. Önagysága nem volt eléggé óvatos...

És nagyon sokan vannak a kokain elszánt, halálraítéltek, akik minden pénzüket élelmes ügynökök zsebébe ontják, cserébe a fehér mérgeért. Közöttük egészen fiatal urilányok, akik először talán kíváncsiságból próbálták meg s most akarattalan, engedelmes rabszolgaként haladnak azon az uton, amelynek végállomásán az idegyógyasztatórium, vagy örültek háza várja vendégeit...

A szőnyegek szobája.

Ha rémregényt akarnék írni, ezzel kezdeném ezt a fejezetet: ... a sötét uccában csukott autó állott meg, amelyből felgyürt gallérral szemrehuzott kalappal osont ki egy férfi. Utána prémbetemetett arccal egy elegáns

asszony, stb. De nem így van, semmi titkos az ügy körül nincs. Az egyik aradi uriháznál egyszerűen estély van egyszer hetenkint és vidám társaság gyülekezik össze. Csupán véletlen, hogy a társaság néhány tagja visszamarad, míg a többi az éjszakai órák folyamán bucsút vesz. A visszamaradt intim társaság pedig átvonul az egyik szobába, amelynek butorzata néhány puha szőnyeg és heverő. Minden műsorra kerül: kokain, hasis, morfiun, heroin, mindenki azt kap, amihez épen kedve van, csupán a távozáskor kell kifizetni a számlát, amelyen néhány csinos számjegy szerepel. A hajnali órákban oszlik csak széjjel a társaság, alakrikázott szemmel, gyűrött arccal, zúgó aggyal foglalva helyet egy csukott autóban, amely az intim társaság egyik törzstagjának tulajdona és amellyel minden estély után hazaszállítják őket.

Egy másik társas összejövetel már sokkal egyszerűbb keretek között folyik le. Szintén belváros, de itt csak kokain, vagy hasis kapható, hajnalban nincs autó, az árak azonban nem sokkal olcsóbbak. S számos ilyen ház van Aradon, tulajdonosa jó társaságbeli, látogatói szintén és a beavatott körökben fantasztikus összegeket emlegetnek, amelyeket egy-egy ilyen „vendégszerető” család havonként bevétel. Sulvos ezek pocskolódnak el Aradon az idegölő mérgekért, amelyek rövid néhány esztendő alatt roncsot csinálnak a leghülyebb asszonyból, legdélcegebb férfiből. Mindhiába, aki egyszer belekóstolt, annak visszatérés nincs többé, meghátrálni nem lehet, csak előre, előre megcsukló térdekkal, sápadt arccal, ökölboszoritott kézzel, előre a kényszerzubbony hívogató karjai felé...

A Szabad Szeretlem Klubja.

Ne vegyék Hölgyeim és Uraim kétkedő mosollyal tudomásul ezt a címet. Ez a klub Aradon van, működik és tagjai urilányok, urilányok és urak, olyanok, akikre nem is gondolunk, akiket nem is mernénk kapcsolni a hozni ezzel a címmel. Nem törvényszékiileg bejegyzett egyesület, taggyűjtő ivatek sem bocsát ki, sőt még csak egy kis email-tábla sem jelzi a hivatalos helyiséget. De van létezik és virágzik.

Valahol, a belváros és az egyik külváros közötti utvonalon fekszik ez a lakás. Bérloje egy ifjú házaspár és semmi feltűnőt nem veni észre. Látogatói vannak? Istenem, hát az ember társas lény! S az elegánsan bebutorozott lakás falai között áldoznak Eros oltárán a szabad szeretlem apostolai. Bejutni a klubba csak az összes tagok egyhangú ajánlásával lehet és a tagsági díj egészen csekély. Hozzá kell járulni az estélyek költségeihez és a lakás béréhez, amelyet becsületesen elosztva, a férfi-tagok vállalnak magukra. Kevesen vannak és nem is fektetnek súlyt arra, hogy a taglétszámot megnöveljék, mert azon a véleményen vannak, hogy a titok csak addig az, míg nagyon kevesen tudják. Ennyit erről a furcsa, inkább Berlinbe, mint Aradra illő klubról, amelynek estélyeiről bővebb részletekkel nem szükséges, sőt nem is lehet szolgálni.

... És szaporódnak a titkos találkahelyek.

Erről a rendőri hírkronika szokott részletebben beszámolni. Meg kell állapítani — és ezt legjobban az illetékesek tudják, — hogy ebben a városban mindinkább szaporódnak a titkos találkahelyek. Most nem a külvárosi rozoga házak mélyén elhelyezett sötét, dohszagú szobákról akarok megemlékezni, hanem itt benn, a város szívében, a főtéren, a Deák Ferenc, Weitzer János és más belvárosi utcákban lévő lakásokról, amelyeknél a bérbeadó nagyon jól tudja, milyen célt szolgál és amelyeket a bérbevevő nagyon szívesen bocsát barátai rendelkezésére, szükség esetén. És nagyon sokan vannak, akik egyenesen ilyen bérlokre pályáznak, mert a pénz mégis csak nagy hatalom, az erkölcsök manapság

amugy is romlottak és hát minek akarjon egy ember szembeszállni a világ haladásával.

A film véget ért. A konkluzió nagyon keserű, de a hatalmas szcenáriumíró, a Sors nem szereti a happy end-et. S a horoszkop? Azt hiszem nem szükséges hozzá csillagászati előtanulmány, egy kis fantázia, egy kevés logika és már előttünk áll sötétlőn, fenyegetően a Jövő...

Marosi Rudolf.

Egyszerű találkozás.

Csak ketten voltunk a munkás-fürdőben. Két meztelen fiatal férfi, semmi más, csak a csipőnkön csüngött a kis daróc-kötény.

Bemutakoztunk. Szervusz. Te vagy a gyári mérnök.

Te délről jöttél, én északról, te barna vagy, én szőke.

Beszélgöttünk. Van feleséged, szép és fiatal. A szereted: rózsaszínű gyöngykagyló, Vénus szépívű gyöngyház fürdőkádja... És mégis idejöttél a közösbbe: mert nem fürödhetsz benne csak magad...

Alltunk. A csöndben csobogott a víz...

Én legény vagyok. Van egy anyám. Egyetlen. Szeret. Lecsókolja rólam az izzadságot, lecsókolja rólam a ragályt, lemossa rólam az álmatlanságot, mint a kormot és így szereti a többi négyet is. A szereted tiszta kristályfürdő: de nem férünk el benne csak öten...

Megharsantak a gyári kiirtók s a piros üvegtetőboltozata beleremegett... Ugy álltunk bent, mint egy nagy pirostojásban, vagy megdöbbenő óriási Szívben...

Mert csapatosan jöttek a munkások, meztelenül, a kis daróc-köténnyel. Jöttek vének, jöttek fiatalok, fáradtak, kormosak, betegek, békák, könnyűek kiütésesek... Nézd ezt a vizet... Az óriási Szívben ez az emberszeretet, nem undorodik, nem válogat: nézd, hogy csókolja a bütykös, tyukszemés lábat, mintha Salóme galamb-lába lenne; hogy csókolja amannak gennyes karját, mintha szűz fehérrózsa lenne... Hogy öleli a zsidót és magyart, a hetyke lábút és a beteget... Testvér, ez a víz az emberszeretet, ez a pirosüveges uszoda, ez a nagy Szív: az én szívem.

De jaj, csak emberszív csupán: jön egy vihar és összetöri üvegfalait, jön egy kicsi földrengés és szétfolyik a szeretet...

Az Isten-szívben élér minden ember s minél szennyesebb az ember, annál ragyogóbb a víz.

Tisztulhat benne francia, magyar, buddhista, keresztény, tüzinádó, liliomtipró, gyilkos, áruló, bélpoklos, vérfolyásos, borbajos... s a sok piszoktól egyre ragyogóbb a víz... Testvér, érzed, mily hófehéren uszunk: Isten szerelmén nyíló lötuszok...

Mécs László.

HA NEM PÉLDÁNYONKÉNT VESZI MEG AZ „ARADI KÖZLÖNY”-t, hanem havonta 90 lejért előfizeti, csak 3 lej 60 baniba kerül egy példány.

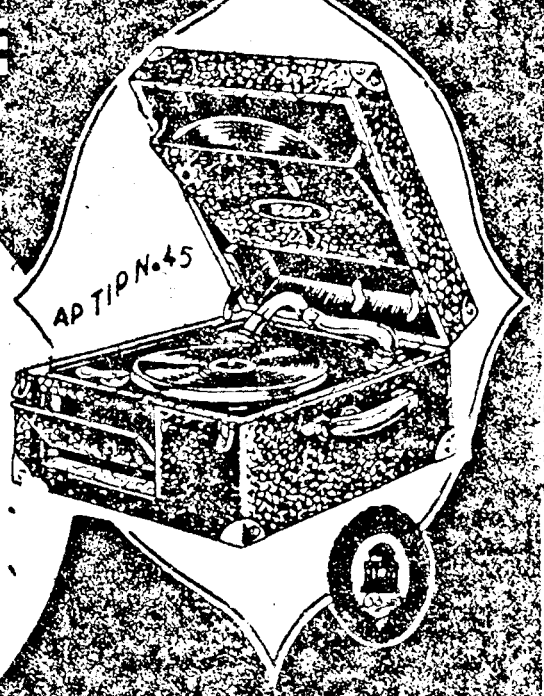
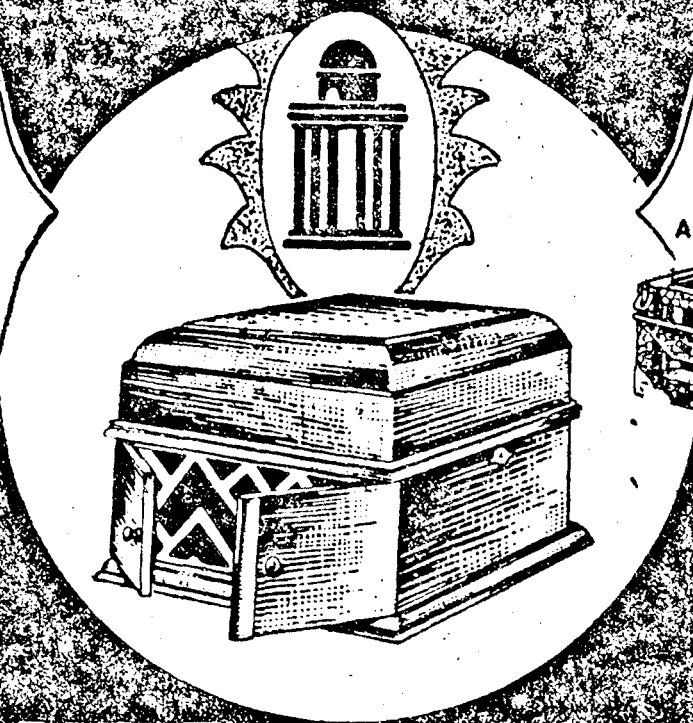
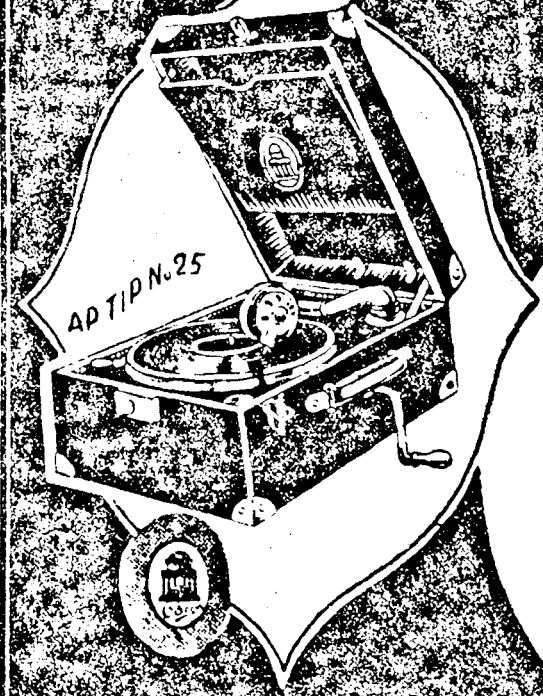
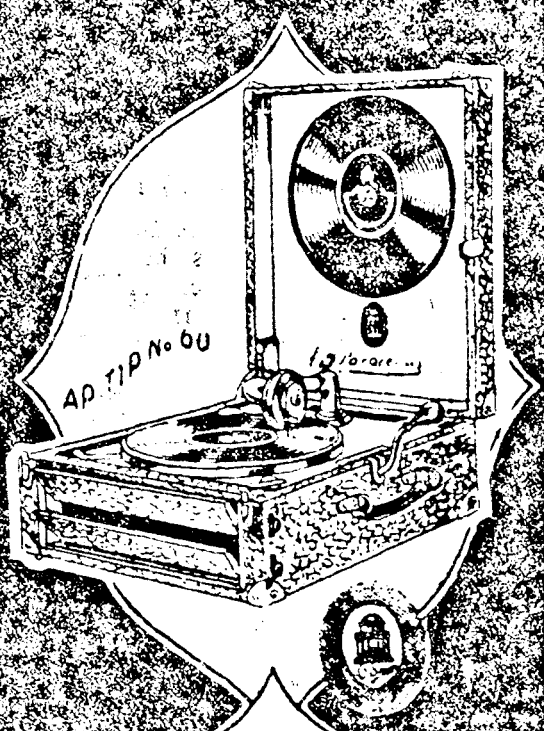
AZ 1929 EVI UJ TIPUSU

ODEON

BESZÉLŐGÉPEK

AZ EGÉSZ VILÁG
BÁMULATAT KIVYITAK
TÖKÉLETESSEGÜKKEL
A RADIO-TECHNIKA
LEGUJABB EREDMÉNYEI
ALAPJÁN ELŐÁLLITVA
VASARLÁS ELŐTT
OKVETLEN HALLGASSON
MEG ELŐBB EGY

ODEON
BESZÉLŐGÉPET
ELADÁS
HAVIRESZZLETEKRE

BUCUREȘTI III • CAL VICTORIEI N° 79
FIKOK BUL. ELISABETA N° 1 • STR. BARĂȚIEI N° 52
CLUJ: STR. MEMORANDULUI N° 16
LERACAT MINDEN VÁROSBAN * KERJEN INGYEN KATALOGUST.

Korszakalkotó orvosi felfedezések.

Az orvostudomány hatalmas fejlődése az utóbbi tíz esztendő alatt. Új gyógymódok.

Irtá: Dr. Ujhelyi József.

(Arad, december 24.) Az utóbbi tíz esztendőt méltán nevezhetjük a tudomány és technika fejlődése korszakának. Ezekben az években olyan csodálatos fejlődésnek indult mindkettő, olyan soha nem tapasztalt hatalmas tempóban jutott előre a tudomány és technika, mint azelőtt talán száz év alatt. A háború pusztító munkája után megindult a teremő munka. Ezuttal laboratóriumok ezrei keresnek, kutatnak a tudósok és fázadozásainak előbb, vagy utóbb, mindig meg van a maga praktikus, vagy theoretikus eredménye: halad a tudomány, halad, mindig és mindjában előre. E helyen nem kívánok a fizika, chemia és egyéb tudományok csodáira kiterjeszkedni, mint amelyek öne fokozatos fejlődés eredményei, tisztán az orvostudomány és főként annak sebészeti ágazatában elért néhány nagyjelentőségű eredményéről szeretnék összefoglaló képet adni. Ezek az eredmények ma már nemcsak a szakembert érdeklik, de kell, hogy minden embert egyformán érdekeljenek. Hiszen mindenkinek az életébe vág, ha egy-egy tudós orvos korszakalkotó felfedezésével egy eddig ismeretlen betegség okozóját felfedezi, vagy egy eddig gyógyíthatatlannak hitt betegség számára megtalálja a gyógymódot.

Kétségtelenül megállapítható tény, hogy a háború óta eltelt tíz év alatt az orvostudomány minden egyes ágazatában jelentős, világraszóló felfedezések történtek. Lehetetlen volna itt mindegyiket felsorolni, csak egész felületesen ide vetek néhányat. A belgyógyászatban a cukorbetegség kezelése, az ideggyógyászatban a paralízis és hátgerincsorvadás malária kezelése, a bőrgyógyászatban a vérbaj bismuth kezelése, a gyermekgyógyászatban a sarlach-szérum felfedezése, a Röntgen és Diathermia kezelés hatalmas kifejlesztése, stb., stb., mind megannyi korszakalkotó, nagyjelentőségű felfedezés.

A laikus közönség általában csak

a sebészet fejlődéséről

szeret beszélni. Bár tényleg az orvostudománynak ez az ága igen nagy fejlődést mutat, mégis objektív szemmel el kell ismernünk, hogy a többi ágon is hasonló nagy felfedezések történtek. Hogy a sebészet némileg túlszárnyalta a többi szakokat, annak talán az az oka, hogy a háború a maga változatos sérüléseivel és sokféle sebesüléseivel hatalmas anyagot és tapasztalatot nyújtott éppen a sebészetnek. Másrészt a sebesülésekből származó testi hibák kiküszöbölése olyan feladatok elé állította a sebészetet, amelyek eddig csaknem ismeretlenek voltak és továbbkutatásra késztették őket. E helyen a háború nyomorékjaira, rokkantjaira gondolok, akiket gépekkel, művégtagokkal, stb. kellett ellátni, hogy ne vesszenek el teljesen az élet és az emberi égszámára.

Hymódon folytonosan új és új problémák merültek fel, amelyek új és új műtéteket, ezekkel kapcsolatban pedig új technikai feladatok megoldását tették szükségessé. Így lett az egész orvostudomány sebésziessé, Bier professzor szavai szerint: Die Medizin wird immer chirurgischer. Ez azt jelenti, hogy

az egész orvostudomány karöltve halad a sebészetrel

és ennek nyomán a publikum is kezd nagyobb bizalommal fordulni a műtéti uton való gyógyítás felé. Így javulhattak meg a vakbélműtét eredményei, mert ma már átment a köztudatba, hogy a vakbélgyulladás korán operálni kell. Míg 20—30 év előtt sok százan és ezren haltak meg a késői vakbélműtét miatt, ma már ritka az ez okból bekövetkező halálozás.

Az epehólyag megbetegedéseinek, a gyomorfekélynek egyre nagyobb tért hódít az operatív kezelés, amelynek eredményei mind jobbak és jobbak lesznek.

Az öregek prostata megbetegedéseinek a műtéti halálozást az eddigi 30—40 százalékról

4—10 százalékra sikerült lecsökkenteni. Szociális szempontból nagyjelentőségű

a rákbetegség műtéti kezelése.

Kezdeti stádiumban ez az egyetlen mód, mely a beteget megmentheti e betegség súlyos szenvedéseitől és végzetes következményeitől.

A tüdősebészet terén Sauerbruch berlini professzornak vannak korszakalkotó felfedezései. Ujabbán a tüdő tbc-t az egyik tüdőnek több borda kimetszése által való nyugalomba helyezésével gyógykezelték. Legújabbán pedig Sauerbruch bizonyos esetekben tüdőplombákat alkalmaz. Nagy fejlődést mutat az agysebészet, amelyben amerikaiak vezetnek, de már Európában is számos jeles agysebészünk van. A szívsebészet eddig elérhetetlennek hitt fejlődést mutat és egyre több eset jut tudomásunkra a szíven végzett sikeres műtétekről.

Rendkívül nagy lépésekkel fejlődött a sebészet egyik legfiatalabb hajtása: az urológiai sebészet, amely néhány év előtt még az általános sebészet keretébe tartozott. A vese, hólyag, prostata műtétek eredményei egyre kedvezőbbek részben a vizsgálati módszereinkkel, s ezzel a diagnosztika tökéletesedésével, részben a műtétek technikai kivitelének tökéletesítésével.

Nem kis szerepet játszik a fejlődésben, hogy ma már

a műtétek legnagyobb része helyi érzéstelenítésben végezhető.

Az általános érzéstelenítést, a szervezetre nem közömbös narkozist sikerült részben ártalmatlanabbá tenni a mérges chloroform kiküszöbölésével, részben alkalmazását szűkebb körre

Aradon is kifejlődött a klubélet.

Sé a az aradi Újságíróklubban. — Mintha egy nagy házat vivő család vendégei volnának a klubtagok. — Típusokat teremt ki magából a klubélet. — Az o vasók, a rómlók, a táncosok, a vacsorások, az aggodó maskorók. Új szín az aradi éjszakában.

(Arad, december 24.) Az ember már azt hitte, hogy nem történhetik semmi új, hanem marad minden a régiben és egyre unalmasodik az élet. És akkor egyszerre történt valami. Az aradi újságírók klubot nyitottak. Hogy rövidke legyünk: csoda történt. Az aradi élet és az este új szint és jelleget kapott és kifejlődött az u. n. klubélet, amely kitermelt új szokásokat, figurákat és valami egészen érdekes módon új arcot adott Arad éjszakájának.

Ezt az új Aradot szeretném most megfesteni néhány odavetett színnel, vagy vonással, főleg azok számára, akik a jó falusi csöndben, a kályha mellett meghuzódva olvassák a vas-tag újságot szám sorait és fantáziájukat, mint valami madzagjárul elszabadult sárkányt eleresztik ilyenkor a Város felé és ama Klub felé, amelyről annyit olvashatnak a lapokban, ahol a sok híresség szokott fellépni, ahol a Haway-trio szerepelt, ahol kitünő jazz csattogja a talp alá valót.

— Uristen: milyen is lehet az a Klub? — gondolja Mancika Ologovácon, vagy Borecsjennön és színes képeket pingál ki magának egy újsághír adotta ihlet nyomán.

Nos kedves Mancsi, Licy, vagy esetleg Évi, én most megspórolok maguknak egy kiadás aradi beruccanást és lefilmezem maguknak a Klubot. Így mondom: „a klub”... Mert ahogy a kedvenc futbalcsapatra azt mondják: „a csapat”, épugy ennek az intézménynek ma röviden ez a neve Aradon: a klub.

Már a belépés is speciális valami.

Na de elég a magyarázkodásból, gyerünk a Klubba. Mondjuk, hogy este van, mert délután nem olyan érdekes. És mondjuk, hogy táncos este van, szóval középszerű este, szombat van és én önnel, mint vendégemmel kinyitom a Strada Alexandri (Salac-uccai) bejárat külső ajtaját. Erre érdekes dolog történik. A belső ajtó magától pattan fel és a kilincs végén egy cavenruhás ur hajlong szer-tartásosan. Ez az előkelő piros galléros, livrés, sapkás, fölöttébe udvarias ur: András, a por-

szoritani. A helyi érzéstelenítés a betegre nézve sokkal kellemesebb és kevésbé veszélyes, mint a narkozis.

Meg kell lemlékeznem még a publikum körében nagy érdeklődéssel kísért u. n. fiatalítási műtétekről, amelyek Steinach és Voronoffnével kapcsolatosak. Orvosi szempontból a legnagyobb foku perrinizmus kíséri ezeket a kísérleteket és általános az a vélemény, hogy az általuk megkísérelt módszerekkel ez a probléma megoldható nem lesz.

Az itt felsoroltakon kívül még egész csoport újítás és előrehaladás tapasztalható nemcsak az operatív, de az u. n. konzervatív sebészet terén is. Ezeknek részletes felsorolása messzire vezetne és túl haladná a lap méreteit is.

A hatalmas fejlődésnek közvetlen következménye a szakok specializálása.

Évtizedekkel ezelőtt még a nőgyógyászat, fül-, orr-, gégegyógyászat, szemészet a sebészet körzetébe tartozott, az orthopedia és urológia pedig csak nemrégiben lett külön, önálló szak. Ma pedig már ott tartunk, hogy nemcsakára minden egyes szervnek külön sebésze lesz, mint ahogyan külföldön már sok helyen ez meg is van. Így vannak sebészek, akik előszeretettel agyi dolgokkal foglalkoznak, mások a hasi sebészetrel, a harmadik a tüdő, a negyedik a hasnyálmirigy, az ötödik az epe, a hatodik a végtagok sebészetével stb. foglalkozik kiváltképen. Nem tartom lehetetlennek, hogy a jövő ez irányban fog kialakulni és a legszélesebb specializálódás fog bekövetkezni, bár ennek is meg vannak a maga előnyei mellett a kétségtelenül nagy hátrányai is. Minden specialistanak elsősorban jó orvosnak kell lennie és az egész orvostudományról áttekin-téssel kell bírnia, mert — sajnos — a tehetségek nem respektálják az egyes orvosi szak-mák határait.

tás. Hivatása magaslatán áll. Minden megbízást prompt elintéz. Született portás talentum. Beírjuk a kegyed nevét a vendégkönyvbe. Két hölgy leszedi a maga bundácskáját, mire ön odamegy a tükörhöz és eivégzi az utolsó simításokat. Mikor balfelé a telefón mellett be akarunk lépni, András már kitárta a nagyterem ajtaját.

— Méltóztassék parancsolni — mondja halk előkelőséggel.

Nem viccelek, de vannak, akik ezért a „beeresztésért” járnak a klubba. Híjába: finom egy dolog az livrével és megymással.

Most — és amikor kezdődött.

Bent vagyunk a nagyteremben. Mindjárt az ajtónál baloldalt pattog a dob és zenél a zongora, középen pedig színes zömeggé vegyülten síkklanak a párok. Nagynehezen le tudom magát ültetni egy székre. Asztal? ... Hát az nincs ilyenkor. De nem is baj. Ahová letelepszünk szívesen fogadnak, akár egy régi ismerőst és ép ez az, ami szintén különlegessége e helynek. Ma már csaknem mindenki ismeri egymást és hovatovább úgy érzi magát mindenki, mintha valamely kedves vendéglátó familia vendége volna, amely nagy házat visz.

De ne gondolja Mancika, hogy ez mindig így volt. Amikor a nyár végén megnyílt a klub, egész másképp festett a dolog. Akkor még Ikszék feszes szertartásossággal ültek le egy garnitúrához és ovatosan szapulták Ipszilónékat és kétségbeestek a Tesszán — mondjuk — aki kedélyesen elhibegett egyik asztaltól a másikig egy kis tereferére. Ma már megklubbosodott a sasszemű mama is és belenyugszik, ha szépreményü leánya, bizonyára komoly témákról folytat eszmecsere egy tanzótanárral. — nélküle. Otthagyhathjuk a pompásan világitott, eredeti festményes erkélyes, tényleg elegáns szalont és benézhetünk az étterembe. Most ugyis dancolás lesz hajnalig. Az étteremben ilyenkor komoly urak és hölgyek gubbasztanak. Rómi. Az erkélyen: rómi. A kártyatermekben: rómi. Most ez a divat.

Látom már, hogy egy pár veszélyes ifju azon tanakodik, hogy hozzánk telepednek és bemutatják magukat kegyedkének, de míg ez megtörténik bemutatok én magának egy pár újust a klubból.

A törzsolvasó, az aggodalmas és más figurák.

Látja, az a derűs bácsi, aki ebben a zsvajban is isteni nyugalommal böngész egy külföldi revüt, az egy eltévedt törzsolvasó. Szegénynek nem jutott ideje eljönni délután. Mert a délután az az újságrajongók időszaka. Ilyenkor olyan a szalon, mint a templom. A légy dongása is meghallatszik és mindenki olvas.

Vannak aztán sokan, akik annyira szeretik a klubot, hogy gyakran nagy ijedtségben vannak miatta. Ezek, mikor nem látja senki, félrehúzzák az embert és kérdezősködnék.

Párisi színház.

Rose Marie 760-szor. — Bibescu herceg, a költődiplomata. — Egy páratlan siker. — Egy páratlan kudarc. — Orosz kabaré. — Bach a színpadon.

(Az Aradi Közlöny párisi munkatársától.) A párisi, aránylag későn kezdődő színházi saison első nagy hónapja november, hetenként átlag 4-5 bemutatóval. Januártól jön azután a fő-saison, elég gyakran napi két újdonsággal, ami a lelkiismeretes kritikus kötelességévé teszi a fizika azon tételének megdöntését, hogy egy test egy időben két helyen nem lehet.

Mielőtt egy-két novemberi újdonságra vetnének egy rövid pillanatot, adjuk meg a kötelező tiszteletet az öregeknek.

A múlt saisonok hagyatéka.

A doyen: Rose-Marie. Nem hiába amerikai operett, de a sikere is amerikai méretű. Huszonegy hónap óta játszik egyfolytában, most 760-szor, mégpedig nem valamelyik kis boulevard-színházban, hanem a 2000 ember befogadóképességű Mogadorban!

Ehhez képest egészen szerény siker a Paganini, amely alig féltéves pályafutás után lekerült a színpadról. Igaz, hogy helyét a „Három a kislány” foglalja el, épügy mint a Teresinaét a nemrég megnyílt „Folies-Wagramban” az Orlow, amelynek a napokban lesz bemutatója. A szerző személyes vezénylete alatt. Vigasztalódjunk hát: a szép bécsi muzsika se vesztette el egészen a talajt Párisban. (Mert, ami a szöveget illeti, az mind a két fajtában egyforma... értékű.)

Máris végeztünk az „öregekkel.” Rakjuk hát közéjük azt a két darabot, amelyek -kora szeptember óta vonzanak telt házakat: az egyik a „Broadway”, amely Középeurópa után került csak ide, a másik a „Weekend”. Noel Coward szatirikus, mulatságos kis komédiája. Ennek a sikere, a szokástól eltérőleg, pont a „Potinière” igazgatóit lepte meg, akik csak október végéig szándékoztak játszani, novemberre már más darab lévén előkészítve. Sikertült végre egy üres színházat találni, ahol a Weekend folytatja pályafutását... és amely azóta mindig tele.

Román művészek/sikerei.

Igy novemberben mégis színrekerült a Potinièreben a „Quatuor” (Quartett), amelynek szerzője egyben a Weekend fordítója is: Anton Bibescu herceg, madridi — vagy mire e cikk megjelenik, talán párisi — követünk. Ez a finom színmű is tovább élhetett volna, ha decemberre nem lett volna már albertletbe adva a színház (ami Párisban mindinkább szokás, új színház-épületek híján.) Egyik szereplője: Alice Cocea, különben szintén román származású.

Ha már itt tartunk, említsük meg másik híres honfitársnőnkét is: Elvire Popescu-t. Férje, Verneuil megírta az évi darabját, amelynek az idén: „La Course a l'Etoile” a címe, vagyis mondjuk „Vadászat egy (mozi)csillag után.” Ez különben az egyetlen változás az elmúlt évekkel szemben. Popescu most is ellenállhatatlanul temperamentumos benne; Verneuil bámulatos természetességgel játszik egy üresfejű alakot; a darab épenolyan értékes, mint az eddigiek és épenugy nagy sikere is lesz mindenütt, ahol csak derék emberek szívesen fejezik be emésztésüket egy színházi fauteuilben.

Egy fiatal író beérkezése.

A saison nagy sikere, „Topaze”, egy eddig majdnem ismeretlen író, Marcel Pagnol, komédiája.

— Kérem szépen én úgy hallom... és egy kombinációs történet.

Vagy:

— Azt hiszem jó volna, ha a tagdíjat felemelnénk és a römizés nem jó az erkélyen. Nagy zajt okoz ha előadás van.

Direkte jól esik hallani, hogy a tagok emnyire törődnek a klubbal. De igazuk van. Elvégre a klub a tagoké.

És látja, itt az óra alatt, itt szokott állni a pódium. Legutóbb Ligeti Ernő és Horvát Henrik beszélt róla. És alighanem innen hallgatiuk majd nemsokára Slezákot, meg Piccavert.

... Na látom Mancika, közben-közben jól ki is téncoolta magát, kettő felé is jár: mehetünk haza. A szalon lassan üres lesz, a villanyok elalszanak, csak az erkély fénylik. Ott átvette a rómi csendes birodalmát. (y.)

Témáját minden keserűség, moralizálás nélkül írta meg Pagnol. Csak nevetetni akar. És ez teljesen sikerül is neki. Ellenállhatatlan komikumú jelenetek, úgy teletüzdelve színpadképi szellemességekkel, mint pl. egy Molnár-darab. Pontosan megrajzolt, hus és vér alakok, nem egy odavetett karikatúra.

Az író környezete meséli: Pagnol marseillei, amely város lakói arról hírhedtek, hogy szeretnek túlozni... Apja mostanában meglátogatta Párisban. Este persze a színházban, telt ház. No, hogyan tetszett? — kérdi a fiú. „Égész ügyes kis darab. De — kérdi, erősen a fia szemébe nézve — miből élsz te tulajdonképp?” Némi meglepetéssel feleli, hogy a szerzői díjakból, ami esténként 1-2.000 frankot tesz ki. Az apja azonban szomorúan csóválja fejét: „Ejnye, ejnye, hát te már csak mindig marseillei maradsz!”

Az orosz kabaré sikerének titka.

A háboru utáni szomorú, annyi illúziót rontó időkben mindinkább azzal a primitív vággyal meggyünk megint a színházba, hogy elfelejtsük a lét sok baját. Nem a szürke mindennapot akarjuk hát látni, hanem annak kicsufolását, vagy pedig mesét, álmot, ha irreális is.

Ezt a szükségletet elégítették ki a kis orosz kabarék, amelyek a forradalom után kimenekülve, Európát egyszerre bámulatba ejtették. Szöveg, zene, diszletek és maszok tökéletes egymástól függetlensége. Legsikeresebb jeleneteik témái: Az elmúlt zenei izlés ellenállhatatlan paródiája. „Egy olasz nagyopera sűrítve”, ahol minden csak ürügy, hogy a hőstenor vagy a szoprán percekig gargarizáljon és a kapu mint tudjuk, elszántan és egyhelyben topogva adja tudunkra, hogy „a gróf a vízbeful, mentsük meg őt, mentsük meg őt.” Vagy: bábszínházszerűen mozgó emberek üvöltő színekből összerakott kubista diszletekben, (de egy orosz bármilyen színek is rak össze, az mindig harmonizál.) Aztán stilizált, meséskönyvből kivágott alakok: parasztok, katonák, piros-pufók buta arccal, szögletes mozdulatokkal.

Főképp két tárgyat híres. Berlinben a „Blauer Vogel”; Párisban és az angol-szász országokban Nikita Balieff „Böregere.” Egy évi távollét után most visszajött Balieff. Közben a becsületrend kis vörös szalagja került gomblyukába, egy kicsit még kövérebb, egy kicsit még kopasszabb, a franciát most is olyan hihetetlen zamatosan törve, hogy már azzal is rögtön megteremti a kapcsolatot színpad és nézők között. Ha nincs is meg már a meglepetés, az ujnak ingere, szemünk, fülünk jó estét tölt el. És, mindenek fölött, két orosz néptáncot élvezünk, amelyek olyan magasfoku tisztágyönyörűséget okoznak tökéletességükkel, mintha nem is látnánk Párisban évek óta orosz táncosokat, színházban, revueben, dancngban. Csodálatos művészete ennek a fajnak!

Bach-kantaték új interpretálásban.

Más utakon járva keresi meg az ujat Madame Bériza. Énekesnő. De így nyert babéraival nem elégedve meg, alakított egy operatársulatot, a mellyel modern, vagy pedig régi, elfelejtett kis operákat ad elő. Ne higyük, hogy e kettő olyan távol van egymástól. Mikor egy kor újítani akar, mindig visszanéz egy elmúlt korba. Így a Renaissance a görög-római ókorba. A mai modern pedig hol a XVIII. századba, hol pedig a Renaissance előttré, a „commedia dell'arte” for-

mái és témáihoz — stilizált diszletekkel, a modern rendezéstechnika koncepcióival persze.

Madame Bériza idei első programja szék illusztrációja enenk a kettős utnak: két Bach-kantatet látunk, amelyeknek ez az első színrehozatala és egy modern operát.

Igen bizony, a nagy lepzigi orgonistának vannak vig művei. És milyen élvezetesek, milyen könnyedek, a kontrapunkt milyen elsőrangú humoros hatású (amint azt Wagner is nagyon jól tudta a Mesterdalnokokban és az összes modernek!) És milyen életet nyervek ezek a kantaték a színpadon. A „Kávé.” Képzeld el, hogy egy mozdulatlan, frakkos ur ismételné a koncert-pódiumról, vagy féltucatszor, közben szünetekkel, hogy „milyen neveletlenek is a mai lányok!” Valljuk be, hogy némileg unalmasnak találjuk. Színrehozva, egy a XVIII. század divatja szerinti öltözött derék polgár keserű el ezt, le és föl járva, kezeivel, hol a plafondt hiva tanul, hol pedig jólgondozott hasát simogatva — és lám, az ismétlés elsőrangú komikus hatása nőtte ki magát. Végül megtudjuk, hogy szegény apának ugyan komoly oka van lányára panaszkodni: ez a romlott teremtés nem hajlandó lemondani a kávévásról! (Ha ez ma már a legszigorúbb szülőt is hidegen hagyja, ne felejtjük el, hogy két századdal ezelőtt épen olyan rémesnek tűnt fel szemükben, mint ma... vagy tegnap az ajakpirosító, a cigaretta, szóval mindaz, ami a mindenkori szülőknek alkalmat nyújt, hogy a maguk részéről fedezzék az örök igazságot: „ó, a mai ifjuság!” A szülők megnyugtatóására: minden rendbejön, végül lemond a Liesel a kávéról, apja szörnyű fenyegetésére, hogy különben nem engedi férjhez menni! De akiknek szimpatiaja a Liesel felé száll, se féljenek: a jó leány bevallja a végén, csak azért egyezett bele, mert arról majd gondoskodni fog, hogy a férje megengedje neki a tiltott italt...)

Telhat már a XVIII. században is tul jártak a lányok a férfiak eszén! Ebből a szempontból nem megnyugtató a program modern darabja sem. Mert „Angélique” olyan kardos asszony, hogy a lábasokat vágta férjeurához. És szegény Bonifác mester hiába adja el egy arrajövő angolnak, azután egy szerezsennek és végül magának az ördögnek... mind visszahozzák rémulve!

Ez ellen a darab ellen még nem találtak ol-tószert: menthetetlenül végigkacagja mind a gyerekek, mind a felnőtt. Ahogy a zene aláfesti parodizált jazz-rítmussal a hangtalanul röhögő és minden tagjában külön zötyögő néger megjelenését; vagy amint a chorus — minden nagyobb lármá után oduikból kíváncsian kibújó szomszédok: házmesternők seprűvel, rezgő szakállu és fejű öreg bácsik, stb. — az antik tragédiák mintájára elmondja véleményét a történetek fölött, egy-két fuvóhangszer ironikus közbeszólásai mellett — ezt látni és hallani kell.

Mohos Zoltán.

Ujévi occasio vásár

arany, ezüst, ókszer
és óra rendkívül le-
szállított, igen olcsó
áron. Átalakítások és
javítások. Vessünk
e ladunkés cserélünk

Kun József és Fia

Ókszerművesek.

AZ ÁRULÓ KUTYA.

— Hová lett a kend kutyája, szomszéd?
— Kérde egyik ségai paraszt a másikat.

— Elajándékoztam, mert nagyon hiús-
ges volt!

— Hát iszen az nem hiba!

— Mán hogyné vóna! Sose tágitott a bes-
te mellőtem, oszt ha a kocsmába mentem,
mindég ott ült az ajtóban. Hát mondok: mu-
száj az egész falunak tudni, hogy megint a
kocsmában vagyok? ...

A mindenható közönségről, aki előtt hajbókol az igazgató, a primadonna, a kis színész és a műszaki...

Az aradi Közönség. Szándékkal írom nagy „k“-val, a megküiböztetett respektus jelül. Még ki is emelem: „Közönség”. A százejes, aki a zsölyébe telepszol le, a harminc lejes, aki az erkély magaslatáról szemléled Cézárként az eseményeket a színpadon. Tisztelt közönség, ha épen nem tudnád, mondanék néked valamit. Azt, hogy az igazgatótól kezdve, az igazgatóné, a titkár, a rendező, az I. rendű, a kórista, a statisztá, a műszaki, manapság a színháznál egyebet sem tesz, mint tiszteletre görnyedt hajbókolással néz, néz... Néz az uccán. Néz a színházi kiskapuból. Néz a forgalmatlan pénztárból este fél 9 óra előtt. Valami sláger-darabnál erősebbet, valami titokzatos energiájú nagy sztárt néz... Téged, azaz Önre néz az igazgató és ilyenkor leteszi szívariát, az I. rendű ilyenkor elfelejti az intrikaszt, a statisztá elfelejt nem-engedelmeskedni. Önre pillant, kegyes Közönség, alázatos szemforgatással, aki az elmúlt rossz idők intervalluma óta is, kiváltképp most a viszonylag szarvának hitt világban végkép akkora nagysággá nőtt, hogy minden színházi gőg alázattá olvadt le előtte.

Mélyen tisztelt Közönség, a sok üres széksor valamelyik helyére leültem melléd, csökönyösen, rendszeresen, hogy ellopjam, elissem titkodat, amit jó áron eladnék a direktoroknak: „mit is akarsz tulajdonképpen? mikor vedred tapsra tenyered?” Ugy értem a dolgot, hogy milyen darabnál adod ki a jelszót, sikerül... Mert nagyon szigorú vagy, kedves — zord Közönség. Mindenütt a világon rokonaid széria-estéken keresztül izgulták Bayard Veillert, ám te két estén át elkészültél érdeklődéssel „Mary Dougan bűnpöre” iránt, maradéktalanul elfogyasztod az Ahamnc-imbiszt a Finom kis lakásban, ellenben felháborodva hajítod el Monsieur Duvernoist és Birabeaut, a Csókók — azaz a siker koldusait, hegyelmedbe fogadod és kellemes illatunak ismored el Ábris rózsáját, de Annie Nichols-sal szemben kitessekeled Vitéz Miklós tulbuzgó ifjút s ekkor épen gázszifetéskor úgy vágtd orron a színházat, hogy majd összerogvott Mentségedül azt hozod fel, hogy a „Régi nyár” melege jóesett és hagtál udvariataim magádnak a Gyurkovics-fiúkkal, azonban mikorra a „Szeretlek”-re került a sor, hátat fordítottál, sokkal komolyabb, gömbölyűbb hátat, mint amelyet Christinét másik operettjével, a Fífivelel élénk tár.

Kilsmerehetlen vagy, óh Közönség. És féltelmes. Tudtad, hogy Szenes-Nóri Háziarátjának nem kell úgy bedőlni, mint a jelszavas vigjátéknak, a Nem nőülőknek. Tudtad, hogy sok minden a reklám, amit előzőleg mosolyogsz, s nem utólag a vigjátéki rakétákon, vagy tegyük fel azon az erőlködésen, amellyel az elillant José Agrilló, a „világhíres” tenornak aposztrofált uriember próbálta hasztalan előcsalogatni torkából a hangokat, Floitól forva kételkedtél annak idején abban, hogy Pally Mancsi bejut a Víg-színházhoz s vajjon, hogy kezeled a hirt, hogy Pally Mancsi szerződése kész a pesti Magyarhoz s nemsokára adieu Miskolc.

Tudtad okos Közönség, hogy milyen mór-dorban kell elfogadnod az Aradról elszármazott Tókes Anna pesti sikereit és milyen értékben Zilahy Irénét, aki 15.000 lejen aul egy gyaloglépési nem tesz Arad felé, mert hisz ismeri a közönséget — mondja — s premierákkal is szüti lenne a ház. Mindonki rád hivatkozik Közönség, aki mohó vágeyal tapasztod szemé a primadonna kombinéjára, s nyomban kielégül, mert eszedbe villan, hogy hopp: nekem közöm van ehez a kombinéhoz, hisz talán az én leicimen át rejti a sejtelmés bajákat.

Nem uveled le azt, hogy: „az én édes aradi közönségemért mindent...” de lelkesen megtapsolod Viola Margitot a Gyurkovics-fiúban, aki egy eltévedt revolverfójtástól véresre sebzett lábbal, szemében csillogó könnyezéppel énekel tovább, mintha semmi sem történt volna. Örülsz Közönség Kertész Mancival, hogy jól sikerült az új frizurája, de még inkább 32.000 lejes új bundája. És lesbenállva figyelsz, vajjon a Horváth-párt lefontek-e

megnézni Pestről, hogy elvigyék őket. Ezekért vagy hatalmas Közönség, a sok apró, titkos tudásodért, a kifürkészhetetlen sikerrugóért, az együttörülésért, nagyszerű haragodért, amikor léppel sem engeded becsalogatni magad a bársonyülésre. A sok apró tudomással szemben azonban nem tudod, hogy ha cserben hagyod ezt a színházi fészket, a sok kis színházi mellékpontnak veszélyben a meleg étele, sőt élte s a párnaalja, mert azzal viszont tisztában vagy, hogy fordított a helyzet, már nem te tömjénez, hanem téged füstölnek körül, már te vagy bálvány s a bál-

Már nem divatos betegség a hisztéria

Az elnyomott szexualitás kezd felszabadulni a tudat alól. — A „megtorpedozott” hisztérikus elfeledkezik a bajától. — A villanyáram csodákat művel.

— **Hölgyeim: a hisztéria „lejárta magát.”** —

(Arad, december 24.) Általában minden ideges, haragos, vagy excentrikus megnyilvánulást hysterikusnak neveznek. A szó a görög „hystera” uterus (anyaméh)-ből származik, és mert főleg a nők betegsége, azt hitték, hogy a hysteria, mint anatómiai elváltozásból folyó kóralak t. k. nem létezik. Érdekes, hogy ez a betegség is mintegy „lejárta magát”. Már nem ambicionálják annyira a nők.

Valamikor elég volt egy fogóköny embernek, ha maga előtt látott egy példát, hogy ugyanazokat a tüneteket ő is produkálhassa. Charcot, a híres idegyógyász u. n. „nagy hysteriá”-ja igen gyakori volt, maguk az orvosok is önkénytelenül szolgálták kérdéses rendszerükkel a pacienseket, akik kapva kaptak a jóhiszemű tudakozódásokon, hogy „Itt, vagy itt fáj-e? érzi ezt vagy azt?” stb. Ez különben természetes, mert még a normális emberek legnagyobb része is szívesen meséli el a betegségeket, amiken keresztül ment.

A hysteria megnyilvánulásainak leírásához rövid volna egy kötet (ismert történelmi példák, a delphi-i jósnők, tarantella-táncőrület, flagellansok stb.) Azonkívül majdnem minden betegség jelentkezett utána az utána, amiket ma egy jó klinikus könnyen felismer: néha, mert a panaszok egy — látszólag — kis jelet elhanyagolnak, máskor meg buzgalmukban (eset leg egy régibb orvosi könyv átolvasása után) túl jól kopiroznak egy-egy betegséget. (Különböző hűdések, paratysisek, epilepszia stb.)

Tudjuk, hogy a hysteria minden tünetét pontosan létre lehet hozni suggestióval. A hysterikus egy jó komédiás, aki magán felejtette egy tetszetős játéknak az álarcát. Az u. n. „lelki megrázkódtatások” hysteriás reakciókat t. k. nem idéznek elő, csak megkönnyítik azok lét rejöttét, úgy, hogy az általuk kiváltott pszichofizikai visszahatás az akarat (féltudatos?) parancsára fixálódásra kész. A rögzítés begyakorlva állandósul. Súlyosabb elbírálás alá esik a degeneratív hysteriás jellem, amely, mint a lelki élet zavara, az elmebetegségek körébe tartozik.

Freud szerint a tudat alá fojtott complexumoknak van egy hatalmas érzelmi tényezőjük. Valamilyen formában felszínre akarnak kerülni, mialatt hysterikus jelenségeket hoznak létre. Az elnyomott complexumok tulajdonképpen sexualis eredetűek. Ime, a régi hysteria, felfrisítve, átalakítva a divat szája-ize szerint. A többi teoriákkal (emotionalis-, akarat-, intellektualis és i. t.) nem foglalkozom bővebben.

Létezik ugyan napjainkban is hysteria, de aránytalanul ritkább mint azelőtt és főképp nem tekintik komoly betegségnak. Már csak azért sem, mert könnyű a diagnosztizálása és a kezelése. Az orvos felismeri a beteget amint belép a rendelőbe, bajának elmondásáról, hangjáról stb. Ez nem jelenti azt, hogy nem kell kezelni. A komoly gyógyítás a betegség megelőzésével foglalkozik. Elsősorban a gyermek viaszlelkét kell megóvni a hajlamosságtól: 1. küzdeni a lelki automatizmus ellen a gyermek haragkitöréseinek észszerű elsimításával, mert ez az emotív roham alapja. Leszoktatni az ilmodozásról, a titokzatos-utáni vágyától, később megvédeni a spirítizmustól. 2. Helyes uton vezetni a fantáziáját. Válogassuk ki a korukhoz illő mozi, színházat. 3. Jól megértett sexualis nevelés, felvilágosítás.

Gyógyszerrel való kezelés nem ajánlatos.

ványhoz, a hatalmashoz a kis panaszosok hajszava nem hatol el soha.

Demokrata vagy s gögödben mégis megfejtethetlen keresztretjvény. Az igazgató, a nagy színész, a kis színész, a műszaki, most pedig karácsonyi hő imával fordul hozzád, hogy ha már nem nőhet veled, Te Kis Jánosból kiterbélyesedett hatalom, az égig, legálább árulj el valamit szeszélyeidből s érte aztán még mélyebbre borulnak előtted, aki te vagy minden... minden... a Közönség... az itélkező, igazságtalan — bölcs aradi Közönség... (s—6.)

meggyógyítja ugyan a krízist, de rögzíti magát a betegséget és a rohamok újra újra előjön. Orvosság alatt értek suggestív színekre, kékre v. vörösre festett vizet, esetleg tiszta vizet, főleg injekcióalkban morphiumnak keresztelve, amiknek csak pszichikai hatásuk van. A fájdalom megszűnik, a görcsös összehúzódás enged, de természetesen visszajön, legtröbbször egyenlő időközökben.

Az utolsó években szellemes, ravasz gyógymodot találtak fel, amely álnok, de eredményes. Ez a villanykezelés győzelme. A beteget „megtorpedozzák” azaz erős áramot jocsájtának végig a testén és ettől rögtön meggyógyul. Emlékszem egy esetre. Párisban történt. Valaki rosszul lett egy álomáson. Összeesik, megmerevedik, és teljesen merev marad (hysterikus kórkép) még akkor is, mikor bekerül a Tenon-kórházba Vincent professzor klinikájára. Vizsgálat után az elektromos osztályba viszik, asztalra fektetik és megtorpedozzák. Az emberünk megrándul és talpraugrik... egészségesen. (Nem hiszem, hogy még azután is lett volna kedve összeesni.)

Egy másik eset: Guillaín professzor, a Salpetriére-kórház Charcot-klinikájának igazgatófőorvosa elé visznek egy beteget, aki 8 hónap óta nem tudja kinyitni a szemét és a szempiláit erővel sem lehet szétfeszíteni. Hangjában egy kis büszkeséggel és epikai részletességgel feltárja a baját, elmeséli az előbbi gyógymódokat, felsorolja volt kezelő-orvosainak nevét és magabiztosan kijelenti, hogy ő ugyanis tudja, hogy gyógyíthatatlan. A tanár gúnyos-csendesen mosolyogva Chaplin-bajuszába, int az asz-szisztensének, odatolnak egy kis villanyozó asztalt. A beteg keresztülfut az áram, összerándul, nagyot sikolt és kiryítja szemét. A torpedó ismét csodát tett. Kérésünkre a család egy év múlva tudósított, hogy az illetőnek azóta semmiféle hysterikus tünete nem volt.

Amint látják, a hysteria rossz üzlet. De azért ha tetszik, hölgyeim, csak egymás után.
Dr. Singer József
nőorvos.

A Halál kiköt a Maros partján...

Mint színe-nyütt parkál: mosott-kék az ég,
Szentmihályi tortól másnapos a nap
S az álmos őszi Maros partján
Szíves ízt kínál a dércsipe kökénybogyó.

Holnapra együgyűn fagyni készül.
Ki járna most gyásztalan a boltak szegén
S ki merne magába-látó szemmel nézni
Hunyó nap után a kora délutánban?

Vézna karral eseng az őszi-nász tiporta fűz,
Variut is házak közé riaszt a rozsdarőt mező
Csak az ördögsekér fuvarozza mag-fattyait
S a kökőrcsint a halál előtt bókoltatja a szél.

PÉNZES ARTUR.

Orvosiilag ellismert és igazsolt, mindennemű
gyógyhaskötő, névkötő és gummiharisnya különlegességek
a legnagyobb bizalommal vásárolhatók:
KEPES ELEK orvosi kötszerész cégnél Arad,
Bul. Regina Maria 2. (Meuman-palota).
Női és férfi keztyük nagy választékban.

Mister veronál.

(Levél Erdélyi Bélához.)

Írta: Fekete Tivadar.

Kedves gyilkos ur,

kétségbe kellene esnem, ha arra gondolok, hogy ez a levél nem jut el abba a cellába, ahonnan őt, kedves gyilkos, naponta a nyilvánosság előtt lezajló tárgyalás elé ráncigálják és ahonnan Őt, kedves gyilkos, minden valószínűség szerint Vácra, vagy Szegedre fogják szállítani, papirstaniókat ragasztani. Még fájdalmasabb lenne a csalódás az én számomra, ha a kiszámíthatatlan véletlen csodálatos szárnyán ez a levél csakugyan eljutna önhöz és ön szomorúan, letargikusan és fájdalmasan venné tudomásul, hogy ezt a levelet nem valami perverz nőszemély, hisztérikus lipótvárosi dáma, vagy a társadalmi rendből kibillent artitalány írta, hanem egy egyszerű újságíró. Meg kell önnek mondanom, hogy az egészet rosszul csinálta. Most már beszélhetek, most már úgy is el fogják ítélni, vagy fel fogják akasztani, vagy, enyhébben szólva, kivonják a forgalomból, mint egy értékét veszített bankjegyet, vagy mint egy váltót, amit mondjuk éppen ön hamisított, kedves gyilkos. A levélíró, aki ezután közeledik önhöz, nem azért írja ezt a pár sort, hogy önt kitanítsa arra, hogy kellett volna legutóbb elintézni Annát — bár legyen meggyőződve róla, hogy lett volna egy pár használható ötlet, néhány ragyogó tippem, néhány vérméki, elegáns megoldásom — és azért sem, hogy előkészítse önt arra az esetre, ha netalán, ments Isten, felmentenék, vagy ha netalán, ments Isten, tiz-tizenöt év múlva kiszabadul, hogy erre az esetre hogy intézze el a legközelebbi, erre a célra kiszemelt feleségjelöltet.

Távolról sem akarok vitákat provokálni az ön orvosával és inkább vigasztalást és enyhülő cseppeket nyujtok át önnek ebben a levélben arravatkozva, ha ön éjszaka a cellájában ott látná azt a bizonyos sálat, amivel megfojtotta az asszonyt és azt a kis veronálfelnyot, amit lassan, tablettáknént szűrte beléje és az üvegesedő, egyre fehérebb szemeket és a száját a beteg meggyötört, fullasztó éjszakában, a száját, amelynek a szélén enyhén gyöngyözött a hab — nem, nem izedzőgezni, hanem inkább elkergetni szeretném a rémeket. Ön, kedves gyilkos, több mint gyilkos. Ön, kedves gyilkos, több mint elszánt gonosztevő, több, mint rutinos váltóhamisító, több, mint pezor, több, mint nocsábász, több, mint hiu piperkóc, félrevelt, hengegő krakéler, több, mint egy paragrafusok közé szorított állat: Ön, kedves gyilkos, illusztráció egy elmekörtan-könyvbe. Én fehér zubbonyt adnék önre, egy nyugodt kis örültekházát javasolnék, gummidominóval és görbesarkú falakkal, én gyorsan hívnám az ápolót, naponta három hideg tüst és két vizes lepedőt írnek receptre, ön kedves gyilkos, több, mint gyilkos, külön mint egy gyilkos, elegánsabb, mint egy gyilkos, frissebb, vidámabb, szemtelenebb, mint egy gyilkos, ön, Mister Veronál, ön: — örül

Egy tulleponált Marquis de Sade.

Remélem, hogy ezt a kijelentésemet mosolyogva fogadja és gyorsan leint. Azzal a fölénytel int le, ami az olyan intelligens, szellemes, kedves, krakéler örülteket jellemzi, mint amilyen ön. Egyszer egy ur mesélte nekem, hogy féltékenységből kicsavarta a szeretője karját. Amikor a kar már kimozdult a helyéből és a nő a fájdalomtól sápadtan, kétségbeesztő zokogásban tört ki, akkor a férfi a csorgó könnyek, az összeszorított fogak és a sápadt arc láttára kimondhatatlan megkönnyebbülést érzett, megváltást és öröme majdnem székszuális lendületet kapott. Nem is kért a hölgytől bocsánatot, olyan nagyszerűen érezte magát. És az asszony? A boldogság könnyeit hullatta már, nem a fájdalomét. És ezt a nőt három hónap múlva elhagyta a barátja és amikor azt kérdezték tőle, hogy hogyan lehet ettől a drága mártirtól három hónap múltán megválni, akkor a férfi így felelt:

— Azért, mert nem szerettem annyira,

hogy még egyszer meg tudtam volna verni!..

Látja kedves gyilkos, ön a férfiaknak ebből a fajtájából való. Ön egyszer már lelőtte a feleségét egy szakadékba. Ön több ízben előre megfontolt szándékkal mérgezte meg a feleségét, nem beszélve arról, hogy a felesége, Anna, egyszer egy ilyen szövegű kártyát küldött haza Itáliából:

— Már nem vagyunk Pesten, a millió megváltozott, de a verés megmaradt.

Alig hiszem, hogy groteszkebb, de ugyanakkor igazabb megállapítás hangzott volna el, az egész per folyamata alatt, mint amit itt közlök: — Meg vagyok győződve felőle, hogy egy római hotel szobájában elcsattant férfiúi verések után, ön, kedves gyilkos, sokkal jobban szerette a feleségét, mint a verések előtt. Ön, kedves gyilkos, akármilyen kései tanítványa is annak a bizonyos márkinak, akit De Sade néven ismerünk a történelemből, épp úgy, mint a patológiából, mégis csak utód, kései epigon, kissé tulleponálva. Mit lehet tudni, talán nem is akart halált, talán nem is akart temetést, még csak ekszhumálást sem akart, majdnem meg vagyok győződve arról is, hogy ezt akarta legkevésbé, ellenben akart szenvedést látni annak az asszonynak az arcán, akit szeretett, gyötrelmeken, itéseken, veréseken, veronálokban és szakadékbalokéseken keresztül! Ki lát be ennek a házasságnak abba az óvatlan félórájába, amikor például se udvarló, se szerető, se orvos, se szobapincér, se hotelszolány, nem volt tanu? Ki leste ki a füledt sóhajokat Millstadtban, ki fotografálta le a vérszagra táguló orrcimpákat, ki látta a férfiúi kielégülés betelt vonásait akkor, ha az asszony szenvedett? Ki volt ott például, amikor esetleg Anna azért rendezett jeleneteket, hogy ön, kedves gyilkos csakugyan üsse, vagy fojtogassa. Az ilyen asszonyok enerváltak. Nem ismerik sem a maguk, sem a férjeik betegségének kufjét és gyógy módját, de annyi ösztönük mindig megmaradt, — szent Isten, hiszen ezért asszonyok — hogy gyorsan, reinhardti talentummal, megrendezzenek egy ilyen kitünő jelenetet. A polgári mentalitáshoz és polgári székszuálitáshoz és polgári idegzetű férfi rendszerint, a házasság keretein belül szeret nyugodni, higgadt, férfias és fölényes lenni. És éppen ebben a lelki elosztásban találkozhat olyan asszonnyal, akit ez izgat, akit ez bosszant, aki nem ür flegmát, nyugodtságot, férfias fölényt, megfontolt rációt. Ebben a pillanatban a férfi keze a kabátja zsebében már ökölbe szorul. És a következő pillanatban már kilendül a kabátzsebből. A jelenet orvosi, ezer házasságban hatszázszor előfordul és a férfi végre ráébred arra, hogy az asszonynak mi hiányzik.

A hálószobák titka.

Megtörténhet, hogy csak egy ütés. Megtörténhet, hogy egy zuhanás a millstadti sziklán. Megtörténhet, hogy egy tubus veronál egy éjszaka. Megtörténhet, hogy egy szükre fonódó sál a nyak körül. És minél szükrebbre fonódik ez a sál a fehér nyakon, annál jobban érzi magát a férfi, annál hálásabban szorítja a sált és annál boldogabban fuldoklik a nő. Persze mégegyszer mondom, ön, kedves gyilkos, távolról sem polgári idegzetű és Anna, Istenem, Anna is csak színésznő! Titkos éjszakákon, forró nyári délutánokon, beteg lélegzetű reggeleken, hány ilyen jelenet játszódik le az alkonyokban és a hálószobákban naponta? Vannak házasságok, amelyek nem a harmóniára, hanem a diszharmóniára épültek fel. Vannak szerelmek, amelyeknek soha sincs tökéletes asszonancuk. Van férfi és van nő, akik sohasem rimelhetnek egybe. S épen, mert a vegytani összetételük nem rimel, házastársak lesznek. Vannak ásványvizes üvegek, amelyeknek a vignettáján pontosan fel van tüntetve, hogy mennyi bennük a jód, a vas, a víz, a só, a borsav és hogy ennek az egész komplexumnak a földből való kicsurránása idején milyen magas a víz hőfoka. Mindezt az ásványvizes

üveg vignettáján látni. És vannak házasságok, amelyeknek a vignettáján már messziről le lehet olvasni az összetételt: mennyi a temperamentum, mennyi a fölény, mennyi a hidegvér, mennyi a hisztéria, mennyi a bosszuállás, a féltékenység és egyéb házassági alkaloidok, nem számítva hozzá azt a hőfokot, amelyekkel mindez, adott pillanatban, a polgári társadalom bünygi paragrafusai közé csurran, mint a forró láva, vagy ömlik, mint a geizir. Kedves gyilkos, én el tudom képzelni, hogy milyen titkokat tagad le, én el tudom képzelni, hogy miért nem vall: hiszen vannak traumikus, furcsa néven nem nevezhető megbetegedések, amiket az ember kilencszáz esztendeig titkolt, hát hogy ne lennének betegségek, amiket az ember egy törvényszéki tárgyalás idejére titkol csak?!

Mister Veronál, most ne hengegjen! Ne hengegjen Erdélyi Béla! Ne hengegjen gyilkos! Ezek az adatok és ez az okfejtés nem szolgál mentségül, illy csak le a padra. Ha eddig dicsekedtél azzal, hogy nem vagy gyilkos, most ne dicsekedj azzal, hogy valaki örültnek hisz. Bujj be ebbe a fehér kabátba. Mindjárt csöngetek az ápolónőnek. Nem, nem az ápolónőnek csöngetek, mert azt a főkötőjével fojtod meg. Az ápolónak, aki nem enervált és le fog gyűrni a tuss alá. Nyugodj meg. Ne hepcsiáskodj. Itt, az örültek házában, még élhetsz egy-két esztendeig.

Vegyen überciehert, Erdélyi ur.

De kint, kívül az örültek házában, ahol csupa okos ember él, csupa polgár, csupa ügyvéd, csupa társadalomtudós, csupa ekszhumáló orvos, csupa vizsgálóbíró és törvényszéki elnök, kint, az örültek társadalmán kívül, abban a bizonyos nagy, morális, ragyogó polgári társadalomban, ott, azt hiszem, szegény örült, aljas gyilkos, meg vannak számlálva a napjaid. Nem ápoló áll melléd, hanem börtönőr és könnyen lehet, hogy nem a tuss alá, hanem az akasztófa alá. Kedves gyilkos, nagyon sajnálak. Kedves börtönőr, vigye vissza Erdélyi urat a cellába. Adjanak luminált neki, hogy ne lássa a sálat és a millstadti szakadékot. Vigyázzon börtönőr. Önt is sajnálom, börtönőr, nemcsak azt, akit őriz.

Szívesen üdvözlöm, kedves gyilkos, Ne hengegjen. Szereti a cigarettát? Itt van egy Ramses. Gyujtson rá! Hogy van? Vigyázzon, tél van. Tavasz lesz, mire a tábla Vácra küldi, vagy az akasztófa alá. Vegyen könnyű felöltőt és üzenem önnek, hogy egy megfojtott nő miatt nem érdemes ennyit dühöngeni! Jó éjszakát!

Téli álom.

STRIEGLNÉ-MARTINI HILDA.

A nap nagymesszi délről niszogat,
Felette rőtlik rongyos felhők rojtja.
Távol falvak templomtornyait
A nyirkos tél opálos ködbe fojtja.

A suta bokor jéggel harmatos,
Zuzmara pelyhe hull a cukros ágról,
Fakó mezők a vékony hó alatt
Álmodnak tavaszról, dalról, virágról...

A folyó vize kedvetlenül ballag,
Csak néha csobban homályos eziüstje
Belőle párák kélnek, omlanak,
Mintha rotyogna boszorkányok üstje.

A töltés sarkán kis cselédleány,
Szóghaján baboskendő — áll és vár...
... Ó, nyájasabb bizony a szerelemhez
A csókos, napos, pirosarcu nyár!...

Kis kékreagyott körmét fuvogatja,
Tipeg-topog — és jobbra-balra les,
Szeretnék kiáltni: kít szive áhit
Remegve, fázva: jó legény, siess!

Kis szoknyájába szél csimpszakodik,
Nyakába zuzmara szítal a fákról
Sötét szemében kacagó sugár
Álmodik csókról, tavaszról, virágról...

Mi a szenvedélye asszonyom? . . .

Kártya, vagy tánc? . . .

Megszavaztattuk Arad uritársadalmának szépasszonyait.

(Arad, december 24.) Mondjuk, hogy este van, szombat például s benéz az ember a klubba, ahol most Arad voltaképeni társadalmi élete zajlik és zsong színesen. Csattog a jazz, siklanak a párok, kavarog a tánc, de baloldalt az étteremben és fent a szalon erkélyén hölgyek és urakból álló csoportok ülnek körül az asztalokat és gubbasztanak együtt halkán titokzatos izgalomban. A jól manikűrözött kacsók és kezek finom remegéssel tartják kezükben a rómilapokat és olykor-olykor óvatos pillantások vizsgálják a táblát, amelyen ott féhérlenek a bulidöntő poének. Lent furcsa figurákban vonaglanak a párok, fent fantasztikus kitartással kergetik a Jolly-Jockert. De ugyanez a kép másutt is, ahol egy kis társaság verődik össze. Ugyangy fest a nagyságos asszony estélye, vagy zsurija és nem tudom, hogy a gyerekek között nem hasonló-e a helyzet.

Igen-igen: a mai társaságot, de főleg a drága és finom asszonyokat, akikhez valamikor a lírai költők csodálatos rimni hazugságokat iheltek, mostanában csak ez a két dolog érdekli: tánc és tánc. Szeretem?... Flört? Hívogató tiltek a szemekben és kedves kézzimulásokban, amit csak ketten értenek?... Ugyan ki foglalkozik ma már ilyen ósdi, divatjamúlt dolgokkal?... Ma már csak a kártya érdekli önagságát. Vagy a tánc. Vagy mind a kettő. Tertium non datur.

Bizonyára érdekelni fog mindenkit, hogy Arad uritársadalmának szép asszonyai miképpen állanak ezzel a problémával és a két divatos szenvedély közül melyiknek hívévé szegődtek. Ép ezért mindjárt át is adjuk a szót nekik, had lássuk: mit tudnak felhozni védelmükre.

Paucescu Lucy

volt az első, akit kiváltattunk, mert ha valaki kompetens erről az ügyről véleményt mondani, úgy ő az. Az elragadóan bájos aradi uritársaság ezuttal is kedves humorral és keresetlen őszinteséggel a következőket mondta:

— Mit tagadjam: tudja maga is, hogy én a táncpártihoz tartozom. Nem mondom ugyan, hogy ez ki tudná tölteni egy mai asszony szórakozási igényét, de feltétlenül a kártya elé helyezem. Pláne a rómi elé. Nem is tudom, hogy a mai asszonyok hogyan hódolhattak be ennyire ennek a játéknak?... Csak nézem, hogy kacsognak félnapokat az asztal mellett és negyed óránként hogyan futnak végig a puffival arcukon, meg a ruzsával szájukon: hátha így jobban tetszenek majd Jolly-Jocker öfélégeknek és hamarabb jönne el hozzájuk. Még ha bridgeznének... hát isten neki. Azon legalább lehet gondolkodni is. De a rómi?...

— Egyszóval, kedves barátom, amint mondtam. Ha már... akkor inkább a tánc.

Hasonlóképp nyilatkozott erről a nagyhorderejű problémáról

Dr. Szelle Károlyné

is. — Én ugyan szoktam néha rómizni is — mondta — ha muszáj, de igazán nem tartom fontos tényezőnek egy asszony életében a kártyát. Nem szeretem.

— A tánc? ... Hát az más. Az legalább bizonyos mértékben sport is és jó hatással van a fizikumra. Azt mondhatnám, hogy egészséges. De a kártya?... Mondok én magának valamit. Tudja: egy asszony életében a tánc sem foglal el valami túl előkelő helyet, de a tánc után is sok-sok minden következik. És csak azután jön a kártya.

Jellinek Józsefné

noha nem érezte egészen jól magát, mégis fogadta munkatársunkat és a következőket mondot:at

— Én — megvallom őszintén — nem nagyon rajongok a táncért és ha már arról van szó, szívesebben kártyázom. Nem mondom, hogy a kártyát tulságosan szeretem, de istenem szórakozni csak kell valamivel.

Dr. Szalai Yimosné

az arany középut hive.

— Nem tudom megérteni azokat — mon-

dotta — akik hajnalig ülnek a kártyaasztal mellett, de azokat sem, akik reggelig képesek táncolni. Viszont szeretem a táncot is, meg a kártyát. De kellő mérséklettel. Amig szórakozás. És nem szenvedély.

Dr. Grünfeld Edéne

határozott táncpártinak bizonyult.

— Nem találok semmi értelmét a kártyázásnak — mondotta mosolyogva — Egészen furcsa, hogy a mai asszonyok energiát és idegeket és időt nem kímélve, rostokolnak a zöld asztal mellett, úgy hogy még csak beszélni sem lehet velük. És várják a Jolly Jockert. Nézze: ha már egy asszony vár, akkor igazán várhat másra is, nem pedig a Jockerre. A tánc? ... Hát az mégis más. Legalább is egészségesebb. De csak akkor, ha — tánc. És nem egyéb.

Sorozatos tragédiák egy aradi uricsaládban.

A Lits-família fátumszerű végzete. — Tizenhat családtag pusztult el tragikus körülmények között.

(Arad, december 24.) Nemrégiben szenzációt keltő öngyilkosságról számoltak be az összes lapok. Berkovits René dr. nagyváradi származású hírneves orvos egy külföldi szanatóriumban, ahol igazgató főorvos volt, veronállal megmérgezte magát és meghalt. Az öngyilkosság akkor közfeltűnést keltett. Alig telt el az életunt orvost, amikor a lapok híriül adták, hogy Berkovits René dr. édesanyja szerető fia utáni bánatában szintén öngyilkos lett és meghalt. A lapok annak idején megírták, hogy a Berkovits-családot fátumszerű végzettség üldözi, mert a szerencsétlen családban eddig heten haltak meg nem természetes halállal, ami a rendes családi életben szokatlannal tragikus jelenség.

Van azonban Aradon is egy család, amelyet talán még sokkal jobban sújtott a sors, mint a váradi Berkovits-familiát. Ez a tragikus sorsu család Aradon, a Lits-család, amelynek számos tagja esett hirtelen halál áldozatául, sok tagja pedig önkézevel vetett véget életének. Munkatársunk beszélgetett a tragikus sorsu család egyik ismert aradi tagjával Lits Antal szerkesztővel, aki a következőkben mondtotta el családjának megrendítő tragédiáját:

— A családban előfordult sorozatos csapások szinte megdöbbentőek. A nagy Kaszás irgalmatlan módon vágott rendet familiám tagjai között. A sorrendet nagyapámmal kezdem el. Lits Antal volt jószágkormányzó — így hívták nagyapámat — tábesz következtében tíz éven át tolták kocsin, míg sok szenvedés után megváltozta a halál. Lits Gusztáv: édesapám, volt jószágkormányzó, fiatalon, 48 éves korában egy mérges légy csipése következtében vérmérgezésben borzalmas kínok között halt meg. Nagybátyám Lits Sándor volt jószágkormányzó tíz éven keresztül élőhalottként feküdt, semmiféle tagját nem tudta mozgatni. Sok szenvedés után halt meg. Ugyane nagybátyám felesége rákos vérmérgezésben pusztult el. Egy másik nagybátyám, Lits Gyula, volt főispán, Karlsbadba való utaztában a vonaton agyszélhűdés következtében halt meg.

— Édesanyám is tragikus körülmények közt vesztette el életét. Egy sürgős operáció után két óra múlva hunyt el egy pesti szanatóriumban. Legöregebb bátyám, Lits Géza, volt honvéd főhadnagy agyszélhűdés következtében pár perc alatt halt meg. Mindössze 33 éves volt, közvetlen a századosi kinevezés előtt. Fiatalabbik bátyám, Lits Ödön egy elhibázott házasság következtében buskomorra lett, majd egy heti borzalmas kínlódás után paralízisben a Schwarzerben végezte be életét. Mindössze

Füüop Béáné

a kitünő sportlady kiegyezett a dologban.

— Ötven — ötven százalék — mondotta — Ötven százalék a tánc és 50 a kártya. Lehet, hogy talán a táncot jobban szeretem, de nézze: táncolni nem lehet mindig és mindenütt. Kártyázni már sokkal hamarabb. És mondja: mit lehet Aradon csinálni, ha társaságba jár az ember? ... Azt amit a társaság. Kártyázni.

Aszlán Baba

Arad jövődő tenniszbajnoknöje a tánc mellett foglalt állást.

— Ez csak természetes — mondotta — aki szereti a sportot, az szereti a mozgást, az szereti a táncot. Az nem tud egy helyben állni órákig és lapokat gusztálni. Én különben azt hiszem, hogy a kártyát csak az asszonyok szeretik. Mi lányok más véleményen vagyunk.

Érdekes. Az ember azt hinné, hogy az aradi hölgyek nagyrésze ma is a tánc rendíthetetlen híve. S a gyakorlatban mégis másképp fest a dolog. Valahol baj van. Vagy a tények csanak, vagy pedig a vádoltak nem vallották be a szinigazat.

—yö.

36 éves volt. Nővérem, Lits Irén 37 éves korában Bécsben operáció alatt a műtőasztalon fejezte be fiatal életét.

Egy fiatal kis unokahugom, Akter Gabriella szerelmi csalódása következtében revolvérrel agyonlőtte magát. Ennek a szerencsétlen fiatal leánynak fivére, Akter László főhadnagy, 23 éves korában a harctéren esett el.

Egy másik fiatal kis unokahugom férje Kuthy Dezső hadnagy a háboruban hősi halált halt. Mindössze féléves házasság volt. Egyik unokabátyám, Szirmay Aladár gyógyszerész öngyilkossági szándékból agyonlőtte magát.

Egy másik unokabátyám Sárkány József dr. volt szolnoki törvényszéki elnök Budapesten, az Erzsébet-körut egyik nagy bérházának harmadik emeletéről Kúry Klári híres primadonna lakása előtt levetette magát. Szörnyet halt. Egy sógorom, Kovács József, volt lppai kereskedelmi iskolai igazgató egy mérges légy csipése következtében 48 óra alatt pusztult el.

A legtragikusabb két eset azonban a következő: Lits Márta unokanővéremnek férje Bodnár Zoltán honvédhuszár alezredes Kassán, amikor a vörösök a városba bevonultak, szolgálati revolverével agyonlőtte magát. Unokanővérem, aki abban az időben híres szép asszony volt, midőn megpillantotta férjét a földön, átlőtt fejlel felkapta a földön levő revolvért és homlokához illesztve, elsütötte. Nyomban meghalt.

— Mit mondjak még? ... Nem hiszem, hogy van család, amelyet ily kegyetlenül megtépázott volna a Végzet. Remélem azonban és talán megsegít az Isten, hogy a jövőben a még életben levő néhány családtagot ilyen hallatlan tragédiák nem fogják sújtani.

FESZLER

fotószalonja Arad

Bul. Reg. Maria (Andrássy-ter) 20., II. emelet.

!!

Gyermek, portrét és infé-riour felvételek a legszebb kivitelben eszközöletnek.

Arad diszpolgára boldog karácsonyt kíván a városnak.

Trancu Iasi volt közmunkaügyi miniszter elragadtatással beszél Aradról. — „Meg tudom érteni, hogy Aradról indult ki a szabadság gondolata”. — „Büszke vagyok a diszpolgárságomra”. — Az exminiszter üdvözlé az aradi szépasszonyokat.

(Az Aradi Közlöny bucaresti munkatársától.) A Calea Victoriein naponta déli 12—1 óra között egy mindig mosolygó arcú, szürke bundás ur sétál. Ezüstgombos sétabotját hanyagul a hóna alatt fogja s félcylinderét percenként bókoltatja ismerősei előtt. Többnyire egyedül rója a korzót és meglehetősen, mint egy boldog bölc, vagy derűs világpolgár, mosolyog a színes forgatagban. Ez az ur Trancu-Iasi, volt közmunkaügyi miniszter, akit Aradváros az Averescu-kormány idején diszpolgárrá választott. Trancu-Iasi mindig szeretettel karolta fel Arad ügyeit, többször megfordult városunkban s most, amikor már nem miniszter és magányosan sétálgat délelőttökönként a Calea Victoriein, valahogy úgy éreztük, nem lehet elmenü szó nélkül a mosolygó kegyelmes ur mellett, talán kérdezni kellene tőle valamit, mik az érzései, mik a gondolatai és gondolaneha ránk, aradiakra.

Trancu-Iasi barátságosan fogadja tudósítónkat és elszélesedik a mosoly az arcán, amikor az Aradi Közlöny számára kérünk intervjút. És mint egy régi ismerős, magányosan sétáló ur a bucaresti-i déli korzón, felmelegedett visszaemlékezéssel beszél Aradról, a munkásviszonyokról és — hiszen most magánember — az aradi szép asszonyokról...

— Mindig örömmel gondolok Aradvárosra, mert Arad a rendszeret, a komoly munka, az eleven intellektuális élet városa, — mondotta Trancu-Iasi. — Arad egy darab Nyugat, ahol a vezető elem és a munkásság között nincs az az áthidalhatatlan ellentét, amelyet sok más városban tapasztaltam. Midőn megszerveztem a munkáskönyvtárakat és más aradi munkásintézményt, mindannyiszor örömmel tapasztaltam, hogy a vezető elem ép úgy tudta értékelni ezt a tevékenységemet, mint a munkásság, amely őszinte örömmel üdvözölt.

— Arad igazán kulturváros és talán ennek tudható be az a közéleti meleg hangulat, amely kivétel nélkül egy táborban tartja a város népét, nemzeti, faji és valláskülönbőség nélkül. Úgy tapasztaltam, hogy az aradi ember gyűlölni sem tud, mert szép egyetértésben él a román a magyarral, a keresztény a zsidóval, a vezető elem a munkásosztállyal.

— De elárulok önnek, szerkesztő ur, egy titkot, amit a legmeghittebb aradi barátaim sem ismernek. Rajongok Aradváros szépségeiért. Magáért a városért s mindazért a természeti gyönyörért, amely körülveszi... Milyen boldognak éreztem magam, midőn a Kulturpalota Marosra nyíló ablakából élvezhettem a szemeim előtt elterülő korzót s hallgattam az isteni szépségű folyó csöndes csobogását. Úgy éreztem, hogy a levegő valami megnyugtatót, a napsugár valami éltetőt, a szellő valami buzdító vizet az ember ereibe. Hogy Aradon a levegő is más, a nap is más, a szellő is más. Meg tudom érteni, hogy itt játszódott le a történelem legszebb, legszomorubb fázisa, hogy innen vitték világszerte a szabadság gondolatát s hogy az aradi embernek ma is a legdrágább kincse a szabadság. Meg tudom érteni az aradiak büszkeségét, lett légyen az magyar, vagy román, amikor olyan meglehetősen mondják: „Aradi vagyok”.

— Nagyon sok jó román barátom van Aradon, akiket szívből szeretek, de épen ilyen szeretettel gondolok sok aradi urra, kik ottlétemkor sok szép órát szereztek. Szeretem az aradi újságírókat. Hány szellemes, nagyképzettségű, joviális újságíró ismertem meg Aradon. Meleg szeretettel gondolok az Aradi Közlöny főszerkesztőjére, akivel annyit csevegtem és írta meg, nem tudok, ha azt mondom, hogy valahányszor Marienbadba megyek, az első gondolatom: „Milyen kellemeles lesz az én Stauber barátommal találkozni s élvezni őszinte, őszintes szavait.”

Még sokat mondott volna Trancu-Iasi volt miniszter, akivel karöltve sétáltunk a decemberi köd hűvösségében, a Calea Victoriein. De egyszerre csak benéz egy cukrászdába, szemtől-szembe találja magát egy gyönyörű hölgykoszorúval, akik ebéd előtt

Nem szabad szerelemből házasodni.

Egy híres szerelmi házasság, amely után revolvergolyó tesz pontot. — „Minden házasság csütörtököt mond, amelyet kizárólag személyes vonzalomra építettek. — Leányok, vigyázat!”

Irta: Gabos Jenő dr.

Budapestnek szenzációja van. A rendőri sajtóiroda jelenti: „Anday Kamillóné Hollósy Ella, Hollósy Géza dr. egyetemi orvostanár leánya golyót röpitett agyába és azonnal meghalt.” A magyar főváros pletykaéhes asszonyainak nagyszerű téma Hollósy Ella tragédiája. Városszerte most egyebet sem hallani, mint a Hollósy-leány öngyilkosságáról való mende-mondát. Az általánosan ismert, feltűnően csinos leány, ki egy évvel ezelőtt ment férjhez a főváros legnagyobb drámai színművészenek tartott Anday Kamillóhoz, most elhunyt ajakkal fekszik halálos ágyán és nem tud választ adni a nagy kérdésre: miért dobta el fiatal életét?

A női lélek „szakértője”.

Hollósy Ella apja, az orvostudomány bírsága, az ország legelismerettebb és legnépszerűbb idegyógyásza, ki oly sok megtört szívnek szerezte vissza lelki nyugalomát, most elkeseredetten, életuntan átkozza a kegyetlen sorsot, hogy ő, a női lélek nagyszerű ismerője sem tudta imáadásig szeretett leányának lelkét kiismerni. Az európai híru orvos, a kitűnő lelkibuvár, ki abban a hitben élt, hogy a női léleknek nincs az a rejtett zuga, melyet ő agyának ritkaérzékenységű Röntgen-apparátusával ne tudna megvilágítani, most teljesen tanácstalanul áll leánya kihűlt teteménél és nem tud feladni a nagy kérdésre, mi adta fiatal, viruló leánya kezébe a revolvert, hogy életének azon a pontján, ahol az élet céljának gondolatával még nem is foglalkozhatott, lelkének valami rejtett, mindenki előtt gondosan titkolt bántalmára orvosszerűen a halált válassza?

A kérdésre a legkülönbözőbb feleleteket kapjuk. Emberek, kik oly sokat foglalkoznak az ország egyik legnevesebb férfjának személyével, természetesen nem mehetnek el érzéketlenül nagy tudósu leányának tragédiája mellett sem. És ha emberi szempontból a legnagyobb mértékben lesújtó is Hollósy Ella öngyilkossága, nem állhatjuk meg, hogy ki ne mondjuk: Hollósy Ella szomorú tettének van egy tanulsága is.

Abból, amit Hollósy Ella tragédiájával kapcsolatban hallunk, sok mindent meg lehet magyarázni.

A nagyuri leány és a szép fiu.

Szülei már régóta különváltak élnek; anyja már sok évvel ezelőtt elhagyta az országot és azóta külföldön tartózkodik. Az apa neveli fel leányát, megadja neki az emberileg elképzelhető legjobb nevelést, de hiába, — az anyát nem pótolhatja. A leány egyedül, elhagyottnak érzi magát, az anyai szív melegét nem tudja nélkülözni, az apai túlzott szeretet csak arra jó, hogy a fiatal leányt elkényeztesse. Hollósy Ella hercegisasszonynak képzele magát, a legkiválóbb szellemi nemesség ivadékának, aki a mindkét nembeli fiatalság egész udvarát gyűjti maga köré, folyton várja azok hódolatát, és ez az udvar állandó kísérője az iskolában, a sétákon és később a nagy társaságban. Ami szép, ami jó volt, azzal apja bőségesen ellátta, de

édességeket fogyasztottak és intenek a bepillantó Trancu-Iasinak.

— Be kell, hogy menjek. Üdvözlőm kell a hölgyeket, különben bepanaszolnak a feleségemnél. Meg aztán van közöttük egy-néhány szép asszony is... Apronos. Aradon is sok szép asszonyt láttam. Üdvözlöm az aradiakat, boldog karácsonyi ünnepeket kívánok nekik s ha Bucurestibe jönnek, keresse nek fel. Jó éjszakát, barátom.

S alig nyílt meg a cukrászda üvegajtaja, hangos, meleg nevetés, a jó ember nevetése hallatszott az uccára, amint a hölgyeket üdvözli.

Trancu-Iasi nevetése volt.

Doktor Stervius.

neki semmi sem volt elég. Ő mindig többre és többre vágyott. Sohasem lehetett kielégíteni.

18 éves volt, mikor megismerkedett a főváros dédelgetett nagy színművészevel, kit a férfiszépség mintaképének tartanak. Mi sem természetesebb, mint hogy a fiatal, tapasztalatlan leányra sorsdöntő lesz ez az ismeretség: beleszeret Anday Kamillóba és hiába ellenzi apja a házasságot, a könnyen hevülő leány hajt hatatlan marad: vagy ő vagy senki más. Az apa, ki rajongó szeretettel csüngött leányán, nem tudott ellentállni leánya kívánságának, beleegyezett a házasságba és Hollósy Ella csakhamar Anday Kamilló felesége lett. A házasság szerelmi házasságnak indult, a család barátai, ismerősei mind ilyennek hitték Hollósy Ella házasságát, s íme alig egy évre a házasságkötés után, egy revolvergolyó tesz pontot a „szerelmi házasság” végére.

Az öngyilkosságot különböző okokkal magyarázzák. Egyik sem találhatja el az igazságot annyira, mint az, amely az öngyilkosság háttérében féltékenységet vél felfedezni. Bizonyos, hogy a fiatal, 19 éves, tapasztalatlan nő nem tudta eléggé lekötmi a szerelmi ügyekben nagy jártassággal rendelkező művész érdeklődését. Az ismerősök azt sejtik, hogy Hollósy Ellának riválisa támadt s erről a tulérzékeny asszony tudomást szerzett. Természetes, hogy nagy jelenetek játszódtak le a „szerelmi házasság” között és Hollósy Ella érezte, hogy ő a gyengébb. Ezt pedig ő, ki hozzá volt szokva ahhoz, hogy minden kívánságát teljesítik, nem tudta elviselni. Inkább a halált választotta, de megaláztatását, háttérbe szorítását nem tudta eltűrni.

Ne hallgassunk a szív szavára.

„Szerelmi házasság volt”, halljuk mindenfelé. Szerelmi házasság, melynél az értelem oly kevés vagy semmi szerepet sem játszik.

És ismét bekövetkezett az, amit a házasság lélektanával foglalkozó nagy írók egész sora, ujabban pedig gróf Hermann Keyserling, a darmstadti bölcsesség iskolájának megalapítója „Könyv a házasságról” című munkájában hirdet: „Semmiféle házasság nem mond csütörtököt szabályszerűbben, mint az a házasság, melyet kizárólagosan személyes vonzalomból kötöttek.” És gróf Keyserling mindjárt meg is okolja véleményét: „Az igazi vonzalomból kötött házasságok főleg azért aggasztó ügyek, mert a tisztán személyes érzés csak nagyon magasrendű embereknel jelent valami lényegeset.”

Ugyanezt a gondolatot gyönyörű szavakba öltözteti ugyanezen könyvben a müncheni nagyírú író, Ricarda Huch: „Az örök szerelemre való esküvés úgy árad a szerelmesek ajkáról, mint az illat a virág kelyhéből, ám a szerelem démona hideg mosolygással hallgatja ezt, mintha egy komédiának az elkopott pártosza volna. Hogyan juthatott eszükbe az embereknek, hogy a házasság szilárd házát egy olyan elemre építsék fel, melynek ingadozó, csillogó, veszedelmes természete a tengeréhez hasonlít?”

Hollósy Ella tragédiája sok fiatal rajongó leánynak szolgálhat figyelmeztetőül: „A szív csábító hangja mellett hallgassunk az értelem komoly szavára is!”

Karácsonyfaünnepségek Aradon.

Jóteköny egyesületek a szeretet fényes fájával varázsoltak mosolyt a szegények arcára. — Zerind közseg szeretetadományai.

(Arad, december 24.) A Szent Karácsony ünnepének eljövételével a Szeretet mécsesei több helyen is lobogtak fel, hogy az ezernyi apró gyertya fényében felszáradjanak az inség előcsalva könnyek s boldogság, megelégedettség legyen honos mindenütt a szegények szegényei között.

Szombat délután az aradi Polgári Jóteköny Nőegylet tartotta meg szokásos karácsonyfa ünnepélyét vendégei számára a Nők otthonában Mészáros Dánielné alelnök vezetésével. Gyönyörű karácsonyfa ragyogott az Otthonban s minden elhagyott bennlakó meleg ruhát, édességeket kapott. A karácsonyfa mellett dr. Lakatos Ottó minorita plébános beszélt magasztosan s ugyancsak ő tartott karácsonyi beszédet a Napközi Gyermekotthonban rendezett szombati karácsonyfa ünnepségen, ahol a Szociális Misszió-társulat Steinitzer Jennyvel és Haller Józssával az élen varázsolt örömet a nincstelenek arcára.

Tegnap délelőtt str. Consistoriului (Báthyaný-ucca) 22. szám alatti helyiségében a Gyári Alkalmazottak Temetkezési Egyesülete tartott 24 szegény gyermek részére karácsonyfa-ünnepélyt, akiket ugyiszólván tehetősláig felöltöztettek. Az egyesület vezetősége részéről Rodler Géza mondott beszédet, a mely után kiosztották az ajándékokat.

Kedves karácsonyi ünnepséget rendeztek tegnap az aradi Polgári Menházban is, ahol a valamiké jómódu, ma azonban elaggott és keresetképtelen iparosok laknak. Arad jómódu iparosai minden évben uzsonnát adnak a menház lakói számára. Tegnap délután tartották meg ezt a szokásos karácsonyi ünnepélyt. Bö uzsonnát terítettek a menház ápolójai számára, majd a menház fenntartói körülfárták az egyes szobákat s szivart, cigarettát és dohányt osztottak széjjel az elaggott iparosok között, akik hálásan megköszönték az adományokat.

Végül tegnap délután három órakor tartotta az aradi városi kórház szanatórium is karácsonyfa-ünnepélyt. Az ünnepélyen Turic Calus gör. kel. lelkész, dr. Sijarteu főorvos, dr. Dorka orvos és Ioana sora nővérkék lentek meg. Turic lelkész misét tartott, majd a betegek köszönetüket fejezték ki a szanatórium vezetőinek a karácsonyi meglepetésért.

Megható ünnepség keretében osztották ki Zerinden az ottani uritársadalom által ajánlkozott szeretetadományokat, amelyből huszonöt szegénysorsú család részesült. Kelemen János az olvasó egyesület elnökének tartalmas beszéde után Dehelánné urasszony osztotta ki az ajándéktárgyakat. Gál Sándor községi bíró pedig a szegényalanhól osztott ki adományokat a munkaképteleneknek.

Pénzbeli adományokkal hozzájárult az ünnepséghöz: A zerind olvasó-egylet nevében Pálfi Sándor elnök 4000 lejlel, amit Dehelánné urnő védnöksége a 11. december 31-én rendezendő Mikulás-előadásból reményelt jövedelemre előlegezett, továbbá a Csanádi Takarékpénztár fiókja 500 lej, dr. Sándor Mihály orvos 200 lej, Hacker Sándor fakereskedő 100 lej, Csepreghy Jenő gyógyszerész 100 lej, Weisz Jakab gőzmalomtulajdonos 60 lej, Kelemen Jánosné 100 lej, Weisz Manó és családja nagybirtokosok 50 lej, amelyekért ez uton mond hálás köszönetet a zerindi előjáróság.

UDVARIASSÁG.

Egy aradi urasszony felszállt a zsufolt autobuszra és ülőhelyet természetesen nem kapott. Rövid idő múlva a közelében megszólalt egy idős, jóképű földmives ember:

— Naccsága kérem, tudom, hogy maga most arra gondol, hogy én paraszt vagyok, mert nem adom át a helyem. De ha átadnám, én akkor is paraszt maradnék, ezért hát inkább ülök...

Magyarországnak nem sürgős a királykérdés megoldása.

Bethlen István gróf megcáfolja Magyarország titkos fegyverkezéséről a külföldön elterjedt híreket.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Bethlen István gróf magyar miniszterelnök nyilatkozott az Estnek a luganói tárgyalásokról.

— Luganóban alkalman volt megcáfolni mindazon rosszindulatu híreszteléseket, amelyeket a világsajtó egyik-másik organuma szárnyra dobott — mondotta — és megcáfoltam azt a hírt is, mintha Magyarország a királykérdés sürgős megoldásával foglalkozna, vagy mintha Magyarország titokban felfegyverkezve, erőszakosan akarná megoldani azo-

kat a problémákat, amelyeknek megoldását minden magyar anya óhajtja. A megbeszélésim bebizonyították azt, hogy a külföldön nem csökkent a bizalom Magyarországgal szemben, sőt hovatovább, mint a Duna-medence jelentős tényezőjét ismerik el.

Ezután a belpolitikára tért át és kijelentette, hogy a rekonstrukció munkája a pénz stabilizálásával még nincsen befejezve, mert azt a most kibontakozó gazdasági politika fejezi be.

Amnesztiát követel az aradi munkásság

Népgyűlés a Munkásotthonban. — Gyűlés után a prefekturához akartak felvonulni, de a rendőrség megakadályozta. — Marsieu prefektus nem fogadta a munkásság küldöttségét.

(Arad, december 24.) Az aradi Munkásotthon nagytermében tegnap délelőtt tíz órakor gyűlést tartott az aradi munkásság. A gyűlésen Vasuta Béla magántisztviselő elnököt és az elnöki meguyító után Müller Kálmán, az országos szakszervezetek elnöke szólalt fel és ismertette a munkásság helyzetét és kijelentette, hogy a kormány eddigi működése nagy csalódást hozott a munkásságnak. Beszéde után a gyűlés határozati javaslatot fogadott el, amelyben

követeli a politikai és katonai amnesztiát, valamint a teljes gyűlekezési és szervezési szabadságot.

Ezután a munkanélküliség kérdését tárgyalta a gyűlés. Petan János helyettes szakszervezeti titkár ismertette a munkanélküliség okait. Határozati javaslatot terjesztett elő, amelyben követeli a közmunkák azonnali megkezdését és a nyolc órai munkaidő szigorú betartását.

valamint a létminimum megállapítását és a globális adó eltörlését is követeli a határozati javaslat. A gyűlés elhatározta, hogy a határozati javaslatokat memorandumba foglalja és a munkanélküliek hétfőn délelőtt tíz órakor

a Munkásotthonból kiindulva a prefektura elé vonulnak, ahol a memorandumot átnyújtják Marsieu Justin dr. prefektusnak, hogy juttassa el az illetékes minisztériumoknak.

Dr. Moga Romulus aradi rendőrprefektus értesült a munkásság ama elhatározásáról, hogy ma délelőtt felakarnak vonulni a prefektura elé. Nyomban intézkedett, hogy a felvonulás ne történhessen meg. A munkásság ezután szűkebbkörű küldöttséget menesztett Marsieu Justin prefektushoz, hogy a memorandumot átadja, azonban a prefektus, elfoglaltsága miatt nem fogadta a munkásság megbízottait.

ÉN.

Egy cérnaszál híz az Élethez:
Érmeti is alig szabad,
Nem vihar kell: könnyű fuvalom,
Egy hirtelen mozdulat csupán,
És a cérnaszál kettészakad.

Oly jó így élni: a gyengeség
Védő, szelid oltalma alatt...
Muzsikás, rejtett, halk álmomban
Elkerülnek a nagy viharok
És a perzselő napsugarak.

S egyszer az Örök Csend rámborul,

— Az álmódás lassan elmarad, —
Oly jó tudni: hogy észrevétlen,
Ha ebben a nagy Mindenségben
Egy szürke cérnaszál elszakad...
J MADAME X

Szenzációs, újabb árleszállítás KERPEL könyvtárában

Havi díj 40 vagy 80 lej.
Mindon újdonság megjelenéskor!
A könyvek újak és tiszták!
Vidékre is előnyös bérlet!

Telef. 70. ERZSÉBETSLAGER-MOZGÓ Telef. 70.

Premier! Világágerfilmek! Mindkét ünnepnap más és más műsor! Legjobb legújabb, legnépszerűbb filmremek premijé.

KEDDEN d. e. fél 12-kor MATINÉ
VARAZSLO

Petrovich Szvetiszláv, Paul Wegener, Alice Terryvel
10-15 lejes helyárak.

D. u. 3, 1/5, 6, 1/8 és 1/10-kor
PREMIER. VILAGFILM.

A filmtéchnika pazar remeke!

Riadó
Jackie Coogan-al.

SZERDÁN d. e. fél 12 kor MATINÉ

Skarlát betű LILLIAN GISH és
LARS HANSON-al

10-15 lejes helyárak.

D. u. 3, 1/5, 6, 1/8 és 1/10-kor
PREMIER. VILAGFILM.

Brillians rendezés, nagy kiállítás:

Kacagj Bajazzo
Lon Chaney-vel.

Csütörtök d. e. 1/2 12 órakor MATINÉ.

Dél-
után: KACAGJ BAJAZZO
Rendes olesó helyárak.

A mi karácsonyunk.

Reggel, szent karácsony első nánjának reggelén ezek és ezek veszik kezükbe ezt az újságot: az *Aradi Közlöny* karácsonyi számát. Kint zuzmarás, fehér díszbe öltözöttien örködnek a fák, fehérek a háztetők és a hidegtől szinte fehér a levegő. Igazi fehér karácsony van. És ebben a szép, ünnepies felhársonban, ünnepies köntösben, megrakodva dusan sok mindent széppel, kopogtat be régi kedves olvasói ajtáján az *Aradi Közlöny*. Lapunk karácsonyi száma igyekszik meghálálni azt a szeretetet és ragaszkodást, amivel hatalmas olvasótáborra immár 44 esztendeje veszi körül. Arra törekedtünk az idén, hogy *aradi lapot* adjunk. Az év, többi napjain amugy is annyi távoli külföldi eseményről számolnak be tudósítónk, hogy most az ünnepen azt találtuk célravezetőnek, ha olvasóink előtt feltárjuk Aradot, azt a várost és annak környékét, amelyben élünk és amelynek meg vannak a maga külön szenzációi és nagyvonalú történései.

Ünnepi számunk élén, a romániai magyarság patinás nevű, ősz vezérének dr. *Barabás Béla* vezércikke található „*Van-e lesz-e jó karácsonyunk?*” címmel. Nagy érdeklődésre tarthat számot az aradi vértanúsobor történetének egy eddig ismeretlen fázisa, amikor Maniu miniszterelnök nagyapja 10 forintot adományozott a szobor felállítására. „*Előkelő aradi urak, mint cigaretta-dennünksök*”, az aradi kokain-tanyákról szóló izgalmas riport, egy hamis ezres Aradon való forgalomba hozatalának szinte filmszerűen fordulatos története adják a lap érdekességének egyik részét, de bizonyára hatalmas feltűnést fog kelteni az a cikkünk, amely *Audi*-hertnek a világbotrány középpontjában álló *Gazette du Franc* főszerkesztőjének Aradon való tartózkodásáról számol be. Jelentős érdekességre tart számot az a riport is, amely *Mudin István*nak, az európai híru magyar gerelyvetőbajnok Aradon élő özvegvének ügyével kapcsolatban kimutatja, hogy a hadiözvegyek újból való férjhezmenésük után is kapnak nyugdíjat.

Külön kell megemlítenünk „*Forgács*” kedves humoru bibliai meséjét a külföldi kölcsönről. A „*Forgács*” jelzésre bizonyára jól emlékeznek még az *Aradi Közlöny* régebbi olvasói. „*Forgács*” ugyanis nem más, mint *Farragó Rezső* az Aradi Általános Takarékpénztár vezérigazgatója, aki, mikor még az Aradi Közlöny munkatársa volt, ezzel a pszeudóval jelezte szellemes cikkeit. *Bucuresti-i tudósi-*

tónk interjúja *Maniu* miniszterelnökkel és Arad diszpolgárával, *Trancu-lasi* volt miniszterrel jelentik azt, hogy azért szerkesztőségünk nem hagyta figyelmen kívül a távolabbi világ eseményeit sem. Így két cikkünk számol be a párisi életről. Az egyik a párisi színházakat ismerteti, a másik a párisi karácsonyt. Dr. *Ujhelyi József* és dr. *Singer József* aktuális és érdekes orvostudományi cikkeket írtak karácsonyi számunkba, amit még ezenkívül számos nagyérdekességű irás tesz változatossá.

Lapunk szépirodalmi részében *Mécs László*, *Strieghné-Martini Hilda*, *Pénzes Artur* verseivel és *Fóthy Ernő* novellájával találkozunk. Külön felemlítést érdemel *Fekete Tivadar*

megkapó levele Erdélyi Bélához. Gazdag rovatok teszik teljessé a dus karácsonyi számot, amit a jól végzett munka önértetes büszkeségével teszünk az olvasó asztalára és amely messze... messze az *Aradi Közlöny* ezer meg ezer mérföldekre levő olvasói közé, akik elszakadtak ettől a várostól, elvisz majd egy kis aradi levegőt és hangulatot. Nem hagyhatjuk említés nélkül ehelyütt az *Aradi Közlöny* hatalmas hirdetőtáborát sem, amely szintén hozzájárult ünnepi számunk sikeréhez.

Ugy hisszük, kellemes órákat szerzettünk e számmal olvasóinknak. Kívánunk mindenkinek boldog és nyugalmas karácsonyi ünnepeket!

LEGUJABB.

A nemzeti-parasztpárt összes képviselői lemondanak.

A kormány irásbeli lemondást vesz ki minden képviselőtől. — Valda belügyminiszter megindokolja a lemondások követelését.

— Az *Aradi Közlöny* *bucuresti-i tudósítójának* éjszakai telefonjelentése. —

A *Viitorul* mai száma cikket hoz, amelyben közli, hogy a kormány rendeletet adott ki a nemzeti-parasztpárt tagozatainak elnökehez, vegyék ki a párt minden képviselőjétől az irásbeli lemondást. A lap azt a kommentért fűzi értesítéséhez, hogy a kormány gyengén áll és ilymódon akarja állandóan megfélemlíteni és kezében tartani képviselőit.

Az *Aradi Közlöny* *bucuresti-i tudósítója* felkereste ez ügyben *Vaida-Voevod Sándor*

belügyminisztert, aki a következőket mondotta:

— Igaz, hogy a párt minden képviselőtől előre kéri irásbeli lemondását, azonban korántsem a *Viitorul* által hangoztatott okokból, hanem azért, mert ezzel akarja dokumentálni, hogy a mandátumok nem a képviselők, hanem a nemzeti-parasztpárt tulajdonai. Ebben semmi új, semmi meglepő nincs, miután ezt ellenzéki-korunkban is megcselekedtük.

Pop C. István első elnöki ténykedése

Kedden és szerdán karácsonyi szünetet tart a parlament. — Csütörtökön kezdődik a pénzügyi vita, amelyen a liberálisok nem vesznek részt.

— Az *Aradi Közlöny* *bucuresti-i tudósítójának* éjszakai telefonjelentése. —

Maniu Gyula a képviselőház ma délben tartott ülésén szép beszéd kíséretében kívánt jóegészséget és kellemes ünnepeket a képviselőknek. Utána *Pop C. István* elnök bejelentette, hogy a ház kétnapos szünetet tart, kedden és szerdán, míg csütörtökön reggel újból megkezdődik a munka. Csütörtökön reggel kilenc órakor megkezdődik a képviselőház a pénzügyi vitát, amelyen a liberálisok nem vesznek részt. *Iorga* a saját pártja, *Goga* a

néppárt és *Lupu* a saját pártja nevében szólal fel.

Gyermekkoscsik, gyermekszékek, játékaruk és más ajándéktárgyak rendkívüli nagy választékban mélyen leszállított árban

Hegedüs-cégnél, Aradon.

BELVÁROSI MOZGÓK KARÁCSONYI MŰSORA:

	Kedden, 25-én	Szerdán, 26-án	Csütörtökön, 27-én
A P O L L O	d. e. fél 12-kor NAGY MATINÉK		
	<p>Bánatos utca Greta Garbóval.</p> <p>d. u. 3, 5, 7 és 9-kor</p> <p>Cecil B. de Mill rendezésében</p> <p>CHICAGO.</p> <p>Főszerepben: Várkonyi Mihály-Phillipshaver.</p> <p>Minden előadáson</p> <p>A londoni Savoy Jazz hangversenyez. Mérsekolton 5 lejjel felemelt helyárrakkal.</p>	<p>ARANY PILLANGO Lily Damitával és burleszkok</p>	<p>Schimek család XENIA DESNIVEL.</p> <p>D. u. 3, 1/5, 6, 1/8 és 9 órakor Premier! Premier!</p> <p>LYA PUTTY legjobb katonai vigjátéka.</p> <p>Tilos a flirt. Érdekes katonai életkép tele humorral jókedvvel és kalandokkal.</p>
U R A N I A	D. e. fél 12-kor NAGY MATINÉK		
	<p>Válogatott amerikai vigjátékok. Ezt megelőzi: Szabó Gyula legújabb slágerdalaival.</p>	<p>RIN-TIN-TIN legjobb filmje</p> <p>A vad igazság és elsőrendű pótképek.</p>	<p>Elsőrendű MATINE műsor.</p>
	D. u. 3, fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor		
	LUCIANO ALBERTINI legújabb filmje pazar kiállításban:		
	A legyőzhetetlen.		
	Izgalmas érdekesítő filmsláger olcsó helyárrakkal.		

H I R E K.

Karácsony napján.

Irta: CSIKY KÁROLY.

Régen-régen történt. Közel kétezer éve, mikor a Megváltó születése éjjelén a mezőnyájukat őrző pásztorok fénylő csillagot láttak felragyogni az égen, a távolból, a magasból éneket hallottak, oly lágyat, oly édeset, aminő csak az angyal-ének lehet és nagy fényességgel megjelent előttük az Ur angyala. A pásztorok megijedtek, de az angyal így szólt:

— Ne féljétek, nagy örömet hozok nektek, ma született Jézus, a Megváltó, Dávid városában. Ott fogjátok őt találni egy istállóban, pólýába takarva, jászolba fektetve.

És ezzel eltűnt az ég kiildötte az éiben. A pásztorok Betlehembe mentek. Az istállóban megtalálták a kis Jézust, pólýába takarva, jászolba fektetve.

Rögtön leborultak és imádták az istent kisedet.

Jézus születésének ez az örökdiósága nagy eseménye, melyre csodálkozva tekint az egész világ, az emlékezetére szentelt mai napon, a kereszténység, a család, a jószág, a remény és szeretet legnagyobb ünnepén, Karácsony napján előlép minden évben az évezredek homályából.

Az ülő elhomályosítja ugyan az alakokat s eltörli még emlékeinek nyomát is, de van egy alak az emberiség történetében, aki tizenkilenc század viharát után is rendületlenül áll még most is szívünkben. Ez a halhatatlan nagyság: Jézus Krisztus, a szeretet eszménye, aki eljött az idők végtelenségéből és emberré lett, hogy megtanítsa az emberiséget az egyenlőség magas eszméjére és a szeretetre.

— Mindnyájan egy Atyának vagyunk gyermekek. Szeressétek egymást, amint én szeretlek titeket. Ezt én parancsolom!

És ez az isteni szó egyszerre megváltoztatta az egész világ képét. Az emberek szívébe oltotta a szeretet isteni erényét, mely ismeretlen volt a földön Krisztus születése előtt. Évezredek teltek-múltak el azóta, népek, virágzó nemzetek, világhódító nagyságok tűntek és enyésztek el a semmiségbe, de a Megváltó születésének emlékezetére szentelt mai örömműven nem maradt és minden karácsony ünnepén feléled az emberiség szívében és éppen úgy, mint régesrég, ezredékeken át, most is változatlanul a nagy éjben, az égen felragyog a betlehemi csillag, a karácsonyfán kigyulnak a gertyák, hogy hirdessék sugárzó fényüikkel a családban azt a szeretetet, boldogságot, melynek egyszerűsége a földi élet legédesebb öröme, a menyországból téher fátyol lépcsőkön lejönnék az angyalok, hogy örömet, áldást hozzanak, szeretetet hirdessenek a paloták és gulyások lakóinak, hinni, remélni, szeretni tanítsanak. És jönnek a betlehemesek, akik Jézus születésének történetét a nép ajkán termett versekben adják elő, egyszerű tornyos istállójukat, melynek belejében égi szép asszony tart egy ujszülött csecsemőt, a kis Jézust, magasra emelik s eléneklik a szép karácsonyi éneket:

Mennyből az angyal
Lejött hozzátok,
Pásztorok,
Hogy Betlehembe
Sietve menvén,
Lássátok.

Ha könyvujdonságokat akar olvasni
bérletben a
Löbl kölcsönkönyvtárban
Olvasási díj havonta csak 40 le!

Hamis bir a budapesti szittya-lázadásról.

Egy pesti lap szerint hóbortos fiatal emberek fantasztikus puccsra készültek. — Ki akarták kiáltani a szittya-diktatúrát, — A rendőrség megcáfolja a különös hirt.

Budapestről jelentik: Az egyik budapesti hétfői reggeli lap szenzációs hirt közöl arról, hogy a rendőrség politikai osztályán nagyarányú kihallgatások folynak Dán Lajos a budapesti feketeinges „szittya” vezére és négy társa ügyében, akik legközelebbre fantasztikus puccsot akartak végrehajtani. A hóbortos fiatal emberek — mint a lap írja — elhatározták, hogy legközelebb, egy adandó kedvező alkalomkor, éjnek idején az összes minisztereket elfogják, megszállják a fontos középületeket s kiáltják a „szittya” diktatúrát.

— Lapunk legközelebbi száma a karácsonyi ünnepek után, pénteken reggel jelenik meg.

— „Mindenki karácsonyfája” Arad uccán. Valami könnyes, meleg meghatódottság áramlott szívünkbe, amikor megláttuk a Városháza előtt és a Kapa-ucca sarkán „mindenki karácsonyfáját”. Nem mü-hó zuzma rázta be az örökzöld ágakat, nem mü-jégcsapok csüngtek alá azokról és mégis úgy éreztük, hogy megpihent a téli csipős szél, langyos fuvallat legyintette meg arcunkat, mintha a duruzsuló kályha kellemes zenéjét hallanánk és a szeretet mindent átható szent igéje hívna oda mindenkit: „szeressétek egymást és feledjétek”. Fázós gyermekek bámulták könnyesen mosolygva a szeretet fáját. Eddig csak homályos ablakok mögött sejtették, hogy vannak csillagó díszű karácsonyfák, amelyekről finom cukorkák csüngenek. Ezelőtt csak álmodni mertek erről és most valósággá vált az álom. Ez a szép és nemes ötlet Amerikából indult el. Az elmúlt évben már Budapesten tíz uccán állítottak fel karácsonyfát és most Aradon és Kolozsváron is megvalósították a „mindenki karácsonyfáját”. Az aradi Nővédelmi Hivatal Szociális missziótársulata rendezte ezt a valóban szép karácsonyi ünnepeket. A városháza előtt Steinitzer Zseni osztotta szét az összegyűlt gyermekek között a karácsonyi cukorkákat és a Kapa-uccán Haller Józsa varázsolt karácsony estét azoknak, akik eddig csak hírből ismerték a szent este örömeit.

AUTÓSOK!
Ma délelőtt 12 órakor mutatjuk be az
„ELFIE”
tömlővédőt a Szabadság-téren.

— Apponyi Albert gróf lemond jászberényi mandátumáról. Budapestről jelentik: Hír szerint Apponyi Albert gróf, aki most töltötte be képviselősködésének ötvenéves jubileumát, lemond jászberényi mandátumáról és felsőházi tag lesz, míg a mandátumot fiának, gróf Apponyi Györgynek ajánlják fel.

— Eltemették Jac Endrét. Ma délelőtt tizenegy órakor nagy részvét mellett temették el Jac Endrét, az aradi Ipartestület titkárát. A temetés a közpórház halottas házából történt és sok száz főből álló gyászoló közönség kísérte el utolsó útjára a tragikus körülmények között elhunyt fiatal embert. A temetésen megjelent az Ipartestület vezetősége Olariu elnök és Steigerwald Alajos vezetésével. A rokonszenves és általános szeretetnek örvendő titkár ravatalát barátai és tisztelői koszorúk tömegével borították és a temetőben megható gyászbeszédet bucsúztatták el a korán elköltözött Jac Endrét.

Iskolásgyermekeket meghűléstől, náthától mentesít az Anacót-pasztilla rendszeres szopogatása.

— Áthelyezés. A belügyminiszter Stán Aurel, Ujarad község főjegyzőjét, Sokodor nagyközségbe helyezte át saját kérelmére. Helyébe Ratiu Emil pécskai jegyző neveztetett ki, 1929. január elsejével.

Írógépek
jókarban tartását vállalom
Császár
írógépvállalat. * Telefon 393.

A lap közlése annyira fantasztikusnak tűnt, hogy budapesti munkatársunk még a dél-előtt folyamán a történetek felől illetékes helyen érdeklődött, ahol azt a kijelentést tették, hogy a szittya-mozgalomról szóló hír teljesen komolytalan. A rendőrség ugyanis ilyenkor, karácsony előtt razziázni szokott, elfogja a gyanús egyéneket, akiknél persze házkutatást is tart. Az illető reggeli lap ezt az intézkedést alaptalanul felhívta és „szittya-lázadást” csinált belőle, ameyből azonban — ismételjük — egy szó sem igaz.

— Jubilál az Aradi Közlöny mettrője. A száraz tény ebben a dologban annyi, hogy Majthényi Gyula, az Aradi Közlöny mettrője, magyar műszóval: tördelője, most ülte meg 25. évfordulóját annak, hogy az Aradi Közlönyhöz belépett. Tudom, hogy igen sokan azt se tudják, mi is, vagy ki is az a mettrő, illetve tördelő és mi van abban, ha egy ilyen különös foglalkozású ember jubilál. Hát kérem, a tördelő igen fontos személyiség egy lapnál. Olykor fontosabb, mint az egész szerkesztőség. Ő állítja lent a mélyben, a szedőteremben össze a lap oldalait, ő „tördeli” a lapot. Hogy milyen a lap külseje, arca, az a tördelőtől függ. Tervező, festő, dekorátor, a mettrő egy személyben. Sőt: szerkesztő is. Ólomszerkesztő. Ő állítja lent össze az ujságot, amikor az már a kézirat-papírosból ólomba változott át. Innen már csak még egy metamorfózis-etapje van a lapnak. Amikor ólomból megint papírrá változik. És ami a legfontosabb: a mettrő mondja meg minden áldott este, hogy „mennyi hely van” azaz mennyi cikk, riport, hír fér még az ujságba. És emiatt minden áldott este komoly és súlyos viták, szörfölődések és haragok vannak. A mettrő boldog, ha párossal kevesebb kerül be a lapba, a szerkesztő pedig rekedtre vitázza magát, hogy még öt sort beszorítson abba az ujságba. Majthényi Gyula, mint viruló legény került az Aradi Közlönyhöz és 25 éven át minden áldott este megrendezi a maga nagy jelenését. Meg is öszült bele egy kicsit, de lelkiismeretes ember lévén, nem tér el ettől az őstradíciótól. De igaz is! Ha ez nincs, akkor nem is „jó a lap”. Ha nincs vita, és nézeteltérés, az azt jelenti, hogy szürke az ujság és ilyenkor szinte kellemetlenül érzi magát úgy a szerkesztő, mint az ólomszerkesztő. Majthényi bácsi most ünnepli 25. évét annak, hogy az Aradi Közlönyt tördeli, hogy naponta harcol a jó lapért, de még egész virgóc és heves ember. Nem is nyugszik addig, míg az 50 éves jubileumát meg nem üli. Adja Isten, — kívánjuk neki tiszta szívből, hogy vágya teljesüljön, még 25 évig vitakozzon a tisztelt redakcióval, hogy van-e hely, vagy nincs.

**Gyönyörű ruhacsipkék
KELL és KRAUSZ-nál.**

— Véglegesítés. A közoktatásügyi miniszter Téthi Józsefet, az ujaradi német tanúlvü áll. gimnáziumnál, a geográfia és história rendes tanárát, maj helyén való meghagyása mellett, véglegesen megerősítette.

**Gramofonok és lemezek
óriási választékban
Hegedűs-cégnél.**

— Az Ujságíró-Klub karácsonya. Ma, kedden délután fél öt órai kezdettel az Aufricht-ikrek nagyszerű programmal lépnek fel az Ujságíró-Klub közönsége előtt. A két ragyogó tehetséggel megáldott gyermek művészi módon kezeli a jazz-dobot. Műsor után tánc lesz. Karácsony másodnapján délután öt órai kezdettel táncos teadélután lesz.

Náthájától gyorsan és biztosan megszabadul, ha pár szem
„ATROCAL”-drageét
vesz.

— Eljegyzések. Sax Amny és Györfy Jenő jegyesek.

— Mészáros Duci és Tomi Livius jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Dézsi Bözsike és Lüdke Walter jegyesek.

— Böhm Ferenc (Comlaus) Raubach Lujzika (Arad) folyó hó 25-én tartják eljegyzésüket.

— Házasságok. Kirle Irénke és Versi-gan Aurel házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Korosi Janka (Arad) és Pásztor Soma (Bucuresti) házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Megjelent az 1929-es Milliók Naptára

csodaszép négyzinti művészi fedéllel, műnyomó-papírra nyomtatva, telve szebbnél-szebb műlapokkal, regények, novellák, versek, rengeteg kép és sok hasznos olvasmány. Ilyen gyönyörű naptár sem jelent meg a magyar újságvilágban. Ára 55 lei. Minden könyvkereskedésben kapható. Ha valahol nem kapná meg, írjon: IG. HBRZ Bucuresti Cal. Victoriei 6. emle.

— A Mossóczy-telepi templom építő bizottsága az épülő róm. kath. templom javára, tombolával egybekötött szilveszteri táncmulatságot rendez a Fehér-kereszt nagytermében. Az értékes és izléses tombolatárgyak a Mossóczy-telepi lakosság nemes adományai, amelyek az Idet menetjegyiroda kirakataiban vannak közszemlére kitéve. Ugyanott tombolajegyek is kaphatók. Kezdeté este 9 órától. A zenét Almai Laci hírneves cigányzenekara szolgáltatja. Belépti díj személyenként 30 lej. Egy tombolajegy ára 20 lej. Nagyszerű cukrászda, büffé és hűsítő italok állanak a közönség rendelkezésére.

Barnáné és Guttmanné tánciskolájában Szilveszterkor

táncgyakorlás reggelig.

Felnőtt colon: f. hó 27-én este 9 órakor.

Gyermek colon 7 éves kortól:
folyó hó 30-án d. u. 4 órakor kezdődik.

Egy világszabadalmazott találmány az önműködő nyakkendőrogzító, mint praktikus férfidivat újdonság, a napokban forgalomba jön. A találmány egy ruganyos fémkeretből, nyomógommbal és egy inggallér gombból áll, mely minden magas, alacsony, puha és kemény gallérok viseleténél alkalmas és a hosszú vagy csokor saját kötésű nyakkendőknél gyönyörű szép formát ad. A hosszú vagy csokor nyakkendőt egészen egyszerű módon a szabadalmazott rögzítő keretre felkötjük és egy ujjnyomással a gallérra felrogzítjuk. A nyakkendő az egyszeri megkötés folytán nem gyűrődik, nem szakad, az eredeti szép formáját hosszú időig megtartja, ezáltal annak viselete nagyon gazdaságos. A rögzítőkön a nyakkendőt már készen megkötve tartjuk, úgy, hogy a feltevést mint a levevést egy pillanat alatt elvégezhetjük, azért viselete igen praktikus. A régi nyakkendőt a rögzítő használatához igen előnyösen lehet átalakítani. E találmány feltalálója Mihály Gyula aradi cukrász. E nyakkendőrogzító gyártásával kapcsolatban, törvényileg védett „Ju-Mi” elnevezés alatt, a legújabb divatu férfinyakkendők készítésére is berendezkedett.

Női kabátokban a legjobbat a dom a legolcsóbb árért

Menczer confectio tizlete Aradon, (Boros Béni-tér 40.) a legrégt Széchenyi-malom mellett.

— Juhász Gábort tévedésből büntették meg nem-szavazásért. Megirtuk, hogy a bíróság több közismert és tekintélyes aradi urat, azon a címen, hogy a választások során nem szavaztak, le, pénzbüntetéssel sújtott. A megbüntetettek névsorát kifüggesztették a városházán és innen tudta meg többek között Juhász Gábor, az aradi Magyar Párt vezetőségének érdemes tagja, az aradi magyarság legutóbbi kamarai jelöltje, hogy vele szemben is alkalmazták a törvény szigorát, amiért a szenátusi választáson szavazatát állítólag nem

LEGUJABB.

Mosoiu tábornok párbajra hívta Sándor Józsefet

A parlamentben lejátszódott kinos incidens előzményei. — A liberálisok megkörnyékeztek Sándor Józsefet. — Argetoianu bocsánatot kért a magyar szenátortól. — „Mosoiu tábornok hazudik.”

Sándor József táviratilag elfogadta a generális kihívását.

— Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának éjszakai telefonjelentése. —

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának éjszakai telefonjelentése.) Bucuresti politikai körében feszült érdeklődéssel tárgyalják Sándor József magyarpárti szenátor és Mosoiu tábornok küszöbön álló párbajának ügyét. Az incidens a két szenátor között egy régebbi kelteű tárgyalásra vezethető vissza. A múlt választások alkalmával Mosoiu tábornok a liberális párt nevében megkörnyékezte Sándor Józsefet, akivel megegyezést akart kötni és azt óhajtotta, hogy Sándor vigye keresztül a paktumkötést a Magyar Párt vezetőségénél. Az akció nem sikerült, azonban Sándor József — mint díszkrét politikushoz illik — nem ütötte dobra ezeket a megbeszéléseket és nem hozta nyilvánosságra a liberális párt akcióját.

A szenátus szombati ülésén Sándor József nem tartózkodott a fővárosban. Argetoianu az ülés folyamán felszólalt, kritizálta a magyarok magatartását és többek között kijelentette, hogy

Sándor József a liberálisokat kérte meg annak idején arra, juttassák be a parlamentbe.

Amikor a kijelentés Sándor József tudomására jutott, haladéktalanul visszautazott Bucurestibe, ahol résztvett a szenátus vasárnap délutáni ülésén és igen finom modorban fejtette ki, hogy Argetoianu kissé tévedésben van, mert ő nem szá-

adt a liberálisok után, hanem éppen ellenkezőleg, a liberálisok futkostak őtána. A kijelentésre nagy vihar támadt és megkérdezték Sándort, ki volt az, aki megkörnyékezte.

— Mosoiu tábornok — válaszolta Sándor nyugodtan.

Mosoiu felugrott a helyéről és valósággal kikelve magából kiáltotta:

— Ez nem igaz! — Erről nem is beszéltem Sándorral!

Sándor: Esküszöm mindenre, ami magyar ember előtt szent, hogy Mosoiu tábornok hazudik!

Argetoianu ezután bocsánatot kért Sándortól, kijelentette, hogy nem állott szándékában megsérteni és az elmondottakra vonatkozólag sincsenek pozitív adatai.

Az eset nyomán Mosoiu tábornok, aki megsértve érezte magát Sándor kijelentése által, ma délelőtt két megbízottját elküldötte Sándor Józsefhez elégtételt kérni. A szenátor ekkor már elutazott Bucurestiből, azonban környezetéből azt az információt nyertük, hogy amint megtudta Mosoiu szándékát, táviratilag bejelentette, hogy rendelkezésére áll és hajlandó megvívni a párbajt.

adta volna le. Juhász Gábor ma megjelent szerkesztőségünkben és felmutatta választói igazolványát, amelyen rajta van a „Votat” bélyegző, vagyis annak igazolása, hogy Juhász Gábor leszavazott. Megbírságolása tehát tévedésből, az illető hatóságok felületes indolenciájából történt, ami előrelátott következménye volt annak a kaosz-nak, hogy az egyes választókat különféle kerületekben tartották nyilván.

— Leendő anyáknak kellő figyelmet kell fordítaniuk arra, hogy bélműködésük rendben legyen, ez pedig a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által érhető el. Nőorvosi klinikák vezetői egybehangzóan dicsérik a valódi Ferenc József vizet, mert könnyen bevehető és rendkívül enyhe hatása gyorsan és minden kellemetlenség nélkül jelentkezik. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

— Művészi képek Kerpelnél részletre is.

Január 30-án társasutazás
15 napos
indul a NIZZAI KARNEVALRA

II. o. gyoravonat, szálloda és étkezővel 600 Pengő. Prospektust küld ERZSEBET PENSIO Budapest, IV., Váci-u. 40.

— Thèmes nagy szilveszteri táncestélye 31-én a városligeti vendéglő nagytermében.

UJEVRE!

Névjegyek, újévi lev. lapok, dosztek, számlatartók, üzleti könyvek, zenealbumok, diss. levélpapírok, gramofonok és lemezek nagy választékban

KERPEL könyvkereskedésben.
100.000 kötetes kölcsönkönyvtára.

— Az újszentannai állomáson kigyulladt egy II. osztályu személykocsi. Könnyen végzetessé válható vonatszerencsétlenség történt szombaton este Újszentannán. Az Arad—brádi délutáni személyvonat egyik II. osztályu kocsijának alváza hévfutás következtében áttüzsedett és amikor a vonat az újszentannai állomásra, ért, nagyobb lánggal kigyulladt. Az eset az utasok között pánikot idézett elő, szerencsére azonban senkinek nem történt baja, mert az utasokat még idejében leszállították és az égő kocsit lekapcsolva, mellékvágányra tolatták.

— Lapunk Budapestben állandóan olvasható az Abbázia kávéházban. Oktogon-tér, Andrassy-ut 49

— H. Sziklay Gizli. Strada Cercetasilor (Szent Pál-uccai) tánciskolájában január hó 2-ikán új kezdő táncolon kezdődik.

Elegáns ridikulok,

oldal tárcák, uti készletek, utasó kofferek, legjobb kivitelben és legolcsóbban

HEGEDÜS-ÖSÖNÉI.

— Thèmes új táncolont kezd január 4-én, pénteken a városligeti táncteremben.

Meghalt Marton Manó nagyváradai szerkesztő.

— A régi újságírógárda egyik kimagasló tagját ragadta el a halál 54 éves korában.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Marton Manó, a Nagyvárad Estilap főszerkesztője, ma reggel a Siesta szanatóriumban, 54 éves korában meghalt. A régi, ismert újságíró súlyos tüdőbajban szenvedett és orvosai már hónapokkal ezelőtt konstatálták, hogy menthetetlen. Marton az utolsó percig eszméleténél volt és bár mindenki tudta, hogy a halál rövidesen bekövetkezik, ilyen gyors katasztrófára nem voltak elkészülve. Temetése kedden lesz Budapesten. Marton Manó 1897-ben került Nagyváradra, ahol 1912-ig működött a „Nagyvárad” kötelékében, míg egy sztrájk következtében megvált állásától és Duttká Akossal s Biró Lajossal együtt megalapította az Új-Nagyváradot. Ez volt az első magyar lap, amely újságírók tulajdonába került. A lap az impérium átvétele után megszűnt, majd egy fél év múlva Marton megalapította a Nagyvárad Estilapot, amely délutáni bulvarlap volt és hamarosan nagy népszerűsége tett szert az olvasóköröség körében. A főszerkesztő évek óta, orvosai tanácsára Abbáziában tartózkodott, majd különböző budapesti szanatóriumokban kezelte magát. A gondos kezelés azonban nem tudta visszaadni egészségét és érdekes, hogy az orvosai közül többen megjósolták, hogy nem fogja megérni az idei karácsonyt. Az erdélyi magyar újságírók szervezete nevében Hegedüs János főszerkesztő, Nagyvárad és Bihar új kamarai képviselője utazik Budapestre, hogy résztvegyen a temetésén.

A nő a leghálásabb közönsége a színésznek.

Az aradi színtársulat komikusai nyilatkoznak arról, hogy a férfi- vagy a női közönség reagál-e jobban a humorra. — A kétértelmű kiszólásoknak, pikáns helyzetkomikumnak is a nők örvendenek jobban. — A férfiak a primadonna térdét gukkerezik.

(Arad, december 24.) Külön tanulmány tárgyát képezi: megfigyelni a színház nézőterét olyankor, amikor elszípkázott egy-egy tréfa, egy szóvicc a színpadról, vagy amidőn egy groteszk mozdulat ülteti ki a nevetést az arcokra. Ki nevet a nézőtéren? És mi tudja a mosolyt előcsalni leginkább? Szinte esetenként kellene megfigyelni és külön-külön mindenki mellé letelepedni, mert egészen elütők az izlések s a nevetetésre való reakciók. Igen sok ember a humor iránti tetszését csak belső megelégedéssel könyveli el, más egyszerűen két széket is kivesz, csakhogy szabadon hempereghessen a fullasztó kacagásban. Sokkal könnyebb azonban a színpadról a szereplőknek leszögezni, hogy ezt, vagy azt a jelenetet jobban ki kell használni, mert „zicer“ a kacagás s mindent ki kell aknázni a lehetőség maximumáig. A színészekről kell megtudnunk, hogy a nő-e, vagy a férfi a könnyebben „fözhető“ közönség s mi az, ami a legközelebb áll a közönség nevetőidegeihez, úgy hogy csak egy picinyke hozzányulás kell és máris kacagásban remeg az ideg. Ezt a két kérdést köröztük a színtársulat tagjai között, természetesen elsősorban azok között, akiknek már sok dolguk akadt a nevetetéssel. Az első, aki elmondotta véleményét

Győző Alfréd.

volt:

— Azt azonnal leszögezhetem, hogy a leghálásabb siker-közönség a vigjátékoknál és az operettekénél: a női közönség. A nő sokkal fogékonyabb az apró bohóságok iránt, mint a férfi, aki minden érdeklődését abban nyilváníttja meg, hogy türelmetlen mohósággal gukerozza a primadonnát és csak valami ragyogó szellemességnek nyitja nevetésre száját. Talán a szellemességet nem is értékeli annyira manapság, mint a helyzetkomikumot és a minél több groteskséget. Természetesen azonban a pikantériára harsan föl legjobban a nevetés. És ekkor is a nők vezetnek, akik minden fenntartás és szemlesütés nélkül fogadják el néha az egészen erős kiszólásokat is. A rögtön felismert nota-bene ugyancsak nem marad hatástalan, a vigjátéknak, jobban mondva a bohózatnak azonban akkor van előre garantálható sikere, ha a régi francia bohózatokhoz hasonlóan a hálószoza jelenetnél fehérneműben cikáznak keresztül a színen — lehetőleg — a férfi szereplők. Az ilyesmi mindig izgatja az érdeklődést, s a közönség szívesen nevet...

Kertész Mancsi

megfigyelései szintén így szólottak:

— Ezzel nem azt mondom, — jelentette ki többek között — hogy a férfiközönség nem ügyel reám a színpadon, de bocsáss meg szerénytelenség: a férfiközönség igazán nem azért néz meg engem, hogy dacára szubrett szerepköröm örmagából eredő derűjének, a pocsán kikacaghasa magát. A női közönség az kacagjon, de a férfi az áhitattal, hogy ne mondjam, sóvár szemmel lesse mozdulataimat. Így minden hahota a női ajakról száll el jóízűen. És hogy min nevetnek legszívesebben? Ha Pista jó... a karaton a Julcsát és Julcsa fölsíko't. Ez jobban learatja a kacagást, mint három Molnár-rakéta és hat Fodor-bemondás.

L. Kiss Mariska

már kissé eltérőleg nyilatkozott:

— Kérem nekem egyformán jó közönség a női és a férfi és általában is azt mondhatom, hogy ha van „röhöghető“ dumám, akkor mindenki a hasát kell, hogy fogja. A véletlenek derítik föl leginkább a hangulatot. Egyszer a Broadway előadásán 'egurultam a lépcsőn. Szórnyen megijedtem. A közönség azonban viccre fogta a do'got, meg nevetésre és azóta minden este meg kellett csinálni, mert rájöttem arra, hogy a más kárán mindig szívesen kacagnak.

Jávor Alfréd:

— Egészen furcsa a közönség izlése. Néha a legjobb Szenes szellemességet is kihagyják, hogy nemsokára egy jelentéktelen anyós-viccen halálra kacagják magukat. Szerintem egy-egy jól sikerült maszknak és arcvibrációnak van a legnagyobb hatása. Hogy ki nevet inkább: vannak egyes jávor-arcok, a melyre biztosra veszem a kacagást mindkét részről, de azért azt hiszem, a nő a jobb közönség. Egyszer a Finom kis lakásban egy vörös pizzamát vettem föl az imádott nő lakásán. Ugy festettem, mint valami középkori bakó, a nők mondhatom extázisban voltak. Ezt csak úgy mellékesen jegyzem meg. Természetesen a nevetésnek az előidézésében főszerepe

Jégpremier az aradi korcsolyapályán.

Vasárnap megnyílt az AKE pályája. — Nemzetközi korcsolyaversenyt rendez a jubileumi egyesület. — Jelmezes jégünnepély, gramofonzene szerepel a programmon.

(Arad, december 24.) A tegnapi, karácsonyra készülődő, hétköznapi vasárnapon nevezetes esemény játszódott le Aradon. A szenzációnak hullámai már a déli korzón is mutatkoztak. Szvetteres hölgyeket és újjakat lehetett látni, amint hidegtől pirosra csipett arccal lóbázták korcsolyáikat, amelyek a nyári pihenő után ezüstösen csillogtak a decemberi napfényben.

Tegnap délelőtt ugyanis premier volt Aradon. A jég, a korcsolya premierje, amely az A. K. E. pályáján zajlott le. Tükörsima, szikrázó jég várta vasárnap délelőtt a jégsporthívőket és aki csak tehette, sietett, hogy ott legyen a jégbemutatón. A vidáman kerülő hölgyek között ott láttuk báró Neuman Marikát, Simay Lulát, Grossmann Annust, Stauber Mancit, Baráth Lajosné, Kovács Annust, Kárpáti Micit és sokan másokat. Tizenegy óra után már vagy 200-300-an voltak a jégen és ez be is szüntette a premiert. A friss és még aránylag gyenge jég nem számított ily meleg érdeklődésre és ép ezért megrepedezett és — olvadni kezdett. Ezt végre is nem lehet csodálni egy ifjú jégtől, amikor egyszerre annyi kedves látnivalója akad.

Délután aztán el is zárták a jégpályát, hogy ma megerősödve folytathassa a megkezdett szezont.

Felkerestük ez alkalommal Hadv Antalt, az A. K. E. kitűnő igazgatóját, aki a korcsolyaszézonról és annak nevezetesebb eseményeiről a következőket mondotta:

— Ha pénteken le nem zárják este a vízvezetéket, akkor már szomban megnyitottuk volna a pályát, de így a premier, amely mint

van néha egy-egy szerző mondanivalójának, de annak föltétlenül kell, hogy valami pikantériát rejtegessen, mert csak így számíthat feljegyzésre és tapsra.

Ifj. Szendrey Misi

röviden annyit mondott:

— Kérem én sohasem szoktam megfigyelni, hogy min nevet a közönség. Meg vagyok szokva ahhoz, ha azt mondom: Jó napot... nevetnek. Nem tudom, humor van-e ebben, de a közönség kacag... kacag... Kik? Természetesen nők...

A Komolyan és kevésbé Komolyan elmondott véleményekből megállapíthatóan tehát a nők javára billen a mérleg. A nő a jobb közönség, amely nem skót, amely kacag és a színészfülnek legszebb muzsikát: a tapsot adja, sokkal jelentősebb százalékban, mint a férfi, aki gukkerrel telepszik le, s a humort nem honorálja. Mert mégsem a nevetetés a legszebb isteni ajándék, hanem a primadonnáé és a szubretté mosoly... (—6.)

láthatta, nagy sikerrel zajlott le — vasárnapra maradt. Az idei szezonban, ha tartós és szép lesz, érdekes események fognak végbemenni. Legelőször is megünnepeljük az A. K. E. 50 éves jubileumát egy nagy nemzetközi korcsolyaversenyyel. A jubileumot, mint ismeretes, már tavaly akartuk megünnélni, de akkori terveinket elolvastotta a nap. Remélem azonban, hogy az idén sikerülni fog megrendezni azt és biztos, hogy korcsolyaversenyünkön résztvesznek a budapesti egyesületek és azok neves versenyzői is. Tervbe vettük azonkívül egy jelmezes jégünnepély, egy tündérest rendezését is. A jégpálya világítását átjavítottuk és most azon gondolkozunk, hogy külföldi mintára egy speciális gramofon révén zenével is szórakoztatjuk majd a korcsolyázókat. Egy szóval felkészültünk a szezonra, a többi már nem rajtunk múlik, hanem az égi hatalmasságokon.

Készülődés

a nizzai téli kirándulásra.

Az idei nizzai karneválra nagyban készülődnek már nemcsak a pompás francia riviéra illetékes közegei, a szakavatott rendezőkkel élükön, de azok is komoly érdeklődést mutatnak már, akik a tél zordonságából pár hétre kilépni óhajtván, a napsütéses nizzai tengerparton a pálmák és virágok eldorádjában üdülést és szórakozást szándékoznak találni. A világhíres karnevál tartama alatt, a résztvevőknek alkalmuk lesz megtekinteni a mesébe illő farsangi felvonulásokat, virág-konfetti és koriandoli csatákat, karneváli virágkorzókat, művészi álarcos felvonulásokat, esti gyönyörű tüzi- és tündérajátékokat, színelőadásokat. Karnevál hercege tiszteletére rendezendő pompás kivilágításokat, zenehangversenyeket és bálakat.

Ezenkívül alkalmuk nyílik autócarral a Grande Cornicheon keresztül a francia riviéra legcsodálatosabb részeit: Montecarlot, Mentonet és Monacot is meglátogatni. Magánosoknak költséges volna ez az utazás, míg a Comité des Fetes et des Sports megbízottja részéről rendezendő társasutazással a rendezőség által már biztosított előnyök mellett személyenként 600 pengőbe kerül a 15 napos utra a teljes ellátás, szállodai elszállásolás és gyorsvonat II. osztályu jegye oda-vissza.

Január hó 31-én lesz az indulás Budapestről, melyhez a jelentkezők utközben is csatlakozhatnak s miként informátorunk közli, az egész Európára kiállítandó utlevélhez szükséges külföldi vízumok gyors beszerzéséről a rendezőség gondoskodik, egyben érdeklődőknek közelebbi felvilágosítást nyújt az Erzsébet Pensio Budapest, IV., Váci-uca 40. címen, a hol a mielőbbi jelentkezések által a nizzai elszállásolások és vasuti kocsik helyei már előre biztosíthatók.

Karácsony minakét napján

kedden és szerdán
éjjel fél 12 órakor

NAGY CABARÉ

Fellépnek;

Várady Aladár Andrassy Lilly
Mezey Nelly Szabó Gyula
Bakó Eszti Osizmadia Many

Tánc, ének, szavaiat és elsőrendű legújabb budapesti bohózatok. — Ezenkívül

A LONDONI SAVOY JAZZ

hangversenyez

az APOLLOBAN

Egy esemény több riportban.

Ha többen látják ugyanazt... — Szerkesztőségünk minden tagja a maga módja szerint írja meg ugyanazt az eseményt.

Az újságot sokszor megvádolják, hogy az események leírásában nem elég objektív. Különösen ha szemtanu olvassa a tudósítást, egyes részleteket súlyos kifogás tárgyává tesz és vitatja, hogy az újságíró rosszul látott és tévesen referált.

A megfigyelésbeli eltéréseknek a jogszolgáltatásban is óriási jelentősége volt. Valamelyik büntetőjogi professzor az egyik tanóráján szinleges verekedést rendeztetett s azután hat tanítványt, mint tanut, formálisan kihallgatótt. Mind a hat, lényeges részekre vonatkozólag is, teljesen elütő vallomást tett. Újságvonatkozásban nem szólnak a lelületes tudósítóról, akik fantáziából egészítik ki a látottak hiányát. Ezt a típust Gábor Andor rajzolta meg ötletesen egyik regényében, ahol a riportter egyenesen eltakarja a szemét, ha véletlenül látni volna kénytelen valamit, mert ez esetben nem tudná jól megírni.

Az Aradi Közlöny karácsonyi számának megbeszélésekor szerkesztőségi értekezlet volt, amelyen valamennyi belső munkatársunk résztvett. Diskurzus közben a mentők telefonon jelezték, hogy egy pernyávi kiskorcsmában két részeg ruunkás összeverekedett és a dulakodás hevében egyik szívenszurta ellenfelét, aki nyomban meghalt. Ekkor született meg az ötlet, hogy az erről szóló tudósítást a karácsonyi számra mindnyájan megírjuk. Ez a története az alábbi riportorozatunk, a melyből kiderül, hogyha többen látják ugyanazt, az már nem ugyanaz...

Bicska villant

egy külvárosi korcsma borgőzös levegőjében és egy dolgos, egészséges emberélet piros vére folyt el a szurás nyomán. A gyilkos kés halált hozt utjára az alkohol irányította. Nem valami magasabb rendű indulat, nemes felháborodás, vagy a létét feltő életosztón, hanem egyszerűen néhány deci snapsz. Gyilkolt a guggyi, a hatóságilag ellenőrzött és finánc-asszisztenciával forgalombahozott méreg, amely veszedelmesebb a sztrichninnél is. A külváros népe szomjasan kortyolja a mámort, meleglet feledést nyújtó pálinkát. A nagy nyomor, az elbutult kulturátlanság viszi szájaéhoz az italt és ha a tüzes folyadék leszalad a torkán, korbacsal veri ki agyából a maradék józan ész, amely az indulatokat úgy-ahogy fékentartja. Felszakadnak a gyilkolni vágyó ösztönök és ilyenkor jöhet a rendőr, a csendőr, az orvos, a halottkém, a vizsgálóbíró, az ügyész, a törvényész és a börtön. Ilyen hatalmas apparátust mozgat meg az a tompa színekben csillogó szesz, amellyel Külvárosi János narkotizálja az életmarta sebek fájdalmait. Halló Maniu Gyula, a puritán, az absztinens, a humanista! Tegye szárazba Romániát, hozzuk be a legszigorubb szesztilalmat, le az alkohollal, le a tragédiákat gyártó méreggel, öljen Törley ur. Prosit!

Halálos végű verekedés a Pernyáiban. (Véres rendőri riport.)

(Arad, december 24.) Véres, halálosvégű tragédia színhelye volt ma este a Kültelek-ucca 12b. szám alatt levő „Zöld füzfa” vendéglő, amely, mint azt a rendőrség már több ízben megállapította, főként a város kétes eksztenciáinak találkozóhelye. Ma este is nagyobb társaság verődött össze a Zöld füzfában s egy ideig csendes boroztatás folyt, amikor egyszerre a jelenlevők arra lettek figyelmesek, hogy két férfi az egyik asztalnál hevesen vitatkozik. Csakhamar szidalmak is hangzottak el.

— Fogd be a szád te csirkefogó, mert lefüttek — mondta az egyik férfi, akiben a korcsma vendégül Bodnár Péter rovottmultu foglalkozásnékülly egyént ismerték fel.

A Bodnárral szemben ülő férfi, Tóth Antal erre felugrott és a szemtanu szerint arcul ütötte Bodnárt. Formális verekedés kezdődött, amelybe senki sem mert beleavatkozni. Az egyik vendég közben rendőrré sietett, de mire az benyitott az ajtón, Tóth Antal már vérében hevert a földön.

Mint megállapítást arert, Bodnár a verekedés

hevében előrántotta kését és leszurta vele Tóthot. Bodnár letartóztatták. Pár perc múlva megjelentek a helyszínen a mentők, akik Tóthot a hullaházba szállították. Bodnárt, akit különben már régen keres a rendőrség, holnap reggel hallgatják ki és aztán átkísérik az ügyészre. (p. g.)

A külvárosi anomáliák áldozata.

(A város vezetősége felelős a pernyávi gyilkosságért.)

(Arad, december 24.) A város egyik külvárosi sötét uccájában megöltek egy embert. Rendőr sehohsem volt a közelben és mire megérkeztek a közbiztonság őrei, a gyilkos nyomtalanul eltűnt. Ez esettel kapcsolatban kénytelenek vagyunk rámutatni arra a körülményre, hogy a véres eseményért tulajdonképpen a város vezetősége a bűnös. Hányszor sürgették öme külváros lakosai a polgármesternél az aszfaltozást, a jobb világítást, a közbiztonság megerősítését mindhiába. A kérések süket fülekre találtak. A gyilkosság színhelyén gyenge kis villanylámpa pislogott s a gyilkos könnyen operálhatott, senkisémet látta. Ha a város teljesítette volna a kérést, a meggyilkolt ma is hathatósan hozzájárulhatna a külvárosi korcsma forgalmának fellendítéséhez. De a város tek. vezetőségének minczen érzéke a kereskedelem fejlődése iránt. Megalapítható tehát, hogy elsősorban a várost terhelő a felelősség és csak másodsorban a gyilkost, akit elcsábítottak a kedvező körülmények. Beavatott forrásból nyert értesülésünk szerint Vadkerti Tivadár, az ismert ellenzéki tanács tag ilyenirányú interpellációt terjeszt be a tanács legközelebbi ülésén, követelve a polgármester lemondását, a népkönyha felállítását, az uccák téli fűtését és egy munkásbizottságnak a város élére való állítását. Városi körökben érdeklődéssel várják az így fejleményeit. (m. r.)

Vehemens bajnoki mérkőzés Pernyáiban.

Rendkívül izzó hangulat előzte meg a külteleki bajnokok döntő összecsapását, amely a mutatott erőviszonyokhoz híven, megfelelő eredménnyel végződött. Csak igen gyér közönség volt kíváncsi kedvenceik küzdelmére és mindössze a legelkesebb hveire drukkoltak végig a súlyos durvaságokban bővelkedő mérkőzés.

Már mindjárt a mérkőzés elején kidomborodik a győztes főlénye s az ellenfél gyors szökésekkel hasztalan igyekezett kikerülni a támadásokat. A győztes minden rugása utat talált, de támadásainak sikere mellett rendkívül ügyes védelmi szisztémával operált és sokszor a legveszedelmesebb helyzetekben mentett rávetéssel. Ezzel szemben a vesztes tervszerűtlenül intézte támadásait, az ellenfélnek különösen a mérkőzés második részében érvényre jutó technikailfőlényét pedig gyenge fizikumával nem tudta elhárítani. A második percben a győztes kapásból való rugással veszélyeztet, sőt közvetlen közletről már-már eredményt ér el, de az utolsó szemrebbenésben sikerül a helyzetet tisztázni.

A következő pillanat durvaságot hoz. A vesztes félt a durva partnere leteríti, elkeseredett helyzet keletkezik a földön, az egyik dresszából az izgalom hevében bicska kerül elő s a közönség döbbenetes morájában a mérkőzés egyetlen, döntő eredménye születik meg. Kiegyenlítésre nem kerül a sor, mert a rendőrbíró véget jelez. Hírek szerint a durva bajnoki mérkőzésnek ügyét még tárgyalni fogják... (—gól.)

Egy villanás a Homályban...

Korcsmahelyiség. Duhaj, rekedt nóták, mert éjfélen túl már az idő. Keserves nekát-maszkodások az asztalnak és látványos szemek, bambák a borgőzben, a komisz füstben, a súlyos levegőben. Kint a külváros álmos, hullámos csendje. Még lépéskoppanás sem veri fel az éjt. A rendőr is behúzódott a hideg elől valami jobb cseléd, vagy szakácsné mellé.

Es ekkor történt... valamivel félely után. Két ember egymással szemben hirtelen ordítani kezdett. Az egyik rásujtott öklével az asztalra. A másik még nagyobb ütött. A két ember felemelkedett. Zuhogtak az ütések. Szinte egybeforrtan gomolygott a két test, de egy mozdulat... valami villant a homályos lámpafényben... és az egyik elvágódott a padlón, mint egy zsák. A padlón már vértócsa volt mellette.

A másikat letogták, „segítség”, „rendőr”... ez már nem érdekes. Itt csak egy volt drámai, félelmetes és igaz. A hangtalan villanás a homályban és utána a halott.

Igen... Ez az egész. Ez az egész szánalmas emberi élet. Piros jókedv, nevető szem e pillanatban még, de egy villanás a homályban valahorron és minden készen van. Most már az is mindegy, hogy külvári korcsma, vagy Nizzában a Negresco... a villanások egyformák... a villanások, amik a Homályból jönnek. játszi könnyedséggel oltják el a szegényes életmécseket. (—thy)

A bor,

avagy

A külváros.

(Izgalmas dráma-bemutató a pernyávi Népkörben.)

A régi világ visszaidézett emlékei éledtek: ismét az ivóban ütött hajlékot a dráma. Mint regino, amikor tombolt a bicskavirtus és az ilyen tónusú drámák, mindig learatták az érdeklődést. Ma azonban sovány ez a téma-mag, egyetlen cselekmény, amely bármily komoly és fontos, nem tudja érdekfeszítően, végig hevíteni a dráma menetét. A színezés az egyetlen esemény gyors felvázolása érdekében értékes s ez a drámának riportjellegét is ad, amely a mai filmszerű divathoz közeledt.

Borgőzös korcsmában, kinn a külvárosban gyilkosság történik. Bor és külváros. Elcsépelet eseménytényezők, melyeket a legjobb drámai keretben is csak a jó előadás tud manapság már érdekeseitni. De a szereplők valóban jól nyújtottak s különösen a gyilkost kreáló interpretálót kell alapos kidolgozott munkájáért elismeréssel letni. Szerepét nagyszerű találással adta. A dráma másik főszereplője szerepének megfelelő passzivitással alakította figuráját. Mint halott, olyan meggyőző élettelenességgel feküdt a színen, hogy még a halottkém is az első bliokre konstatalhatta a beállott halált.

Kisebb epizód szerepekben a rendőr, a komisszárius, a hatósági orvos, de különösen a mentők komoly munkákat végeztek: az élettelen testet ők emelték hordágyra...

Mandulaszappan, mint gyilkossági motívum.
(A „Zöld Füzfa” vendéglőbéli gyilkos az ügyészre.)

(Arad, december 24.) Pontosan 57 óras szakállal, félig kinyomott balszemmel, nyafogva állott ma délelőtt a főügyész előtt Bodnár Péter, a „Zöld Füzfa” vendéglőbéli gyilkos. Briccsészén aludt vérnyomok, körme alatt a munkanélküliség multheti gvasza és muszklis karjában a tegnapelőtti lendülés reflexe. Lefittyedt ajakkal adja elő vallomását:

— Már az óvodába vesztünk össze instálalom, amikor Tóth Antal nem akarta velem megfelelni a hazulról lopott mandulaszappant. Mondtam, megállj Tóni, majd megnövök én egyszer s aztán lekvitteljük a mandulát. De Tóni mindig a Kasza-uccán járt, én meg a Boronán s így vasárnapig nem találkoztunk. A „Zöld Füzfába” józanul mentem be, erre esküszöm, ott berugtam s akkor eszembe jutott, hogy Tóni a Rozit is elszerette tőlem. Rozi az szolgáló instálom és dettó mandulaszappant használ, igaz, hogy nem békebelit, kérem. Ezért nem is akartam megölni a Tónit, gondoltam csak megcsiklandozom kissé, mert masször is vagyok kérem s ha ő már mandulaszappant használ, miért is ne legyen megmasszírozva?

— De azért ártatlan vagyok, én nem is tudom, hogy került a bicska hozzám, biztosan csak a rendőrségen fogták rám, hogy nálam bicskát találtak, minthogy a vallomást is csak kényszerrel vették ki belőlem...

A fogházör egyenletes, széles vállára teszi a fegyvert. Bodnár folyamatosan, melódikusan zokogni kezd és megindul a folyosón az ör előtti a fogház felé... (p. a.)

A lej esése és a kés.

(Tőzsdei manipuláció okozta a külvárosi tragédiát.)

A Banca Nationalának manipulációja, ami a lej esését előidézte, mint azt előre bejósoltuk, katasztrófális következményekkel járt és ma egy emberéletet követelt áldozatul. Mert nyilvánvaló, hogy csak ennek tulajdonítható az a gyilkosság, amely ma éljei a külterületi Zöld Fűzfa vendéglőben lejátszódott.

Mert mi történt a Zöld Fűzfában. Semmi egyéb, — és ezt a rendőrségi jegyzőkönyvek is igazolják — minthogy két polgár közül az egyik elkeseredett a Banca Nationala valutapolitikáján, a másik pedig (biztos liberális érzelmű volt az illető) védelmébe vette azt. Bodnár Péter volt ez utóbbi és a közgazdasági vita oly hevessé vált, hogy Bodnár nem talált már más érvet az ország pénzével való játék védelmére, mint a kés, amely örökre elnémította Tóth Antal jogos vádjait. Ime ide vezetett Aradon a lej-kontra. Hír szerint az aradi pénzügyet nem hagyják annyiban a dolgot, és hivatkozva erre a szomorú eseményre, intervenciót fognak a Banca Nationala itteni fiókjánál és a kormányánál. (f. e.)

Irodalom és művészet

* Az aradi városi színház heti műsora. Kedd d. u. 3-kor: Ártatlan Zsuzsi (operett, mérsékelt helyárrakkal.) 6 órakor: Ábris rózsája (vigjáték, mérsékelt helyárrakkal.) Este 9 órakor: Mersz-e Mária (operett, A. bérlet.) Szerda délután 3 órakor: Zenebona (operett, mérsékelt helyárrakkal.) 6 órakor: Mary Dugan bünpöre (mérsékelt helyárrakkal.) Este 9 órakor: Régi nyár (operett, B. bérlet.) Csütörtökön délután fél 5 órakor: Éva grófnő (operett, mérsékelt helyárrakkal.) Este: Végre egy uriaszony (vigjáték-bemutató, C. bérlet.) Péntek: Végre egy uriaszony (A. bérlet.) Szombat: Eltörött a hegedű (pompás operettújdonás, B. bérlet.)

* Budapesti színházak heti műsora. Budapestről jelentik: A pesti színházak e heti műsora a következő: Vigszínház. Kedd délután: A farkas, este: A testőr. Szerda délután: Bölcsődal, este: Ne váljunk el! Csütörtök, vasárnap este, hétfő: A testőr. Péntek, szombat, hétfő éjjel és kedd: Ne váljunk el! Vasárnap délután: Mary Dugan bünpöre. — Magyar Színház. Kedd délután: Végre egy uriaszony, este: Pajtásházasság. Szerda délután: Végre egy uriaszony! Este: Pajtásházasság. Csütörtök: Pajtásházasság. Péntek: az Ida regénye nyilvános esti főpróbája. Szombat: Ida regénye (előszőr) Vasárnap délután, kedd délután: Végre egy uriaszony! Vasárnap este, hétfő este és éjjel, kedd este: Ida regénye. — Belvárosi Színház. Kedd délután: Nászéjszaka, este: Az amazon. Szerda délután: Szegény leányt nem lehet elvenni, este: Az amazon. Csütörtök, péntek, szombat, vasárnap este, hétfő és kedd este: Az amazon. Vasárnap délután: Szegény leányt nem lehet elvenni. — Városi Színház. Kedd délután és este: Párisi divat. Szerda délután és este: Párisi divat. Csütörtök, péntek, szombat, vasárnap délután és este, hétfő, kedd délután és este: Párisi divat. Hétfő éjjel: Szilveszteri kabaré. — Királyi Színház. Kedd délután és este: A csikágó hercegnő. Szerda délután: Eltörött a hegedű, este: A csikágó hercegnő. Csütörtök, péntek, szombat este, vasárnap este, hétfő: A csikágó hercegnő. Szombat délután: Zsuzsika a menyországban (gyermekelőadás.) Vasárnap délután: Eltörött a hegedű. Hétfő éjjel: Szilveszteri kabaré. — Fővárosi Operettszínház. Kedd délután és este: Az utolsó Verebely-lány. Szerda délelőtt: Dörmögő Dörmögő; délután: Az utolsó Verebely-lány (hetvenötödészőr); este: Az utolsó Verebely-lány. Csütörtök: Az utolsó Verebely-lány. Péntek, szombat, vasárnap este, hétfő este és éjjel, kedd este: Jazz-kabaré. Vasárnap délután és kedd délután: Az utolsó Verebely-lány. — Új színház. Kedd délután és este: Tüzek az éjszakában. Szerda délután és este: Tüzek az éjszakában. Csütörtök, péntek, szombat, vasárnap délután és este, hétfő, kedd délután és este: Tüzek az éjszakában. — Andrassy-utí Színház. Egész héten minden este: A buksza (Rózsahegy), Vaszary, Pett); A váratlan vendég (Kabos, Tóth Böske); A csábító (Békefi, Kókény); Az utolsó lovag; Kettecskén; A 13-as hordár; Békefi konferál; Radó Sándor, Mocsányi-Lakos; Revüképek; Jazz-band. — Terézkerületi Színház. Egész héten minden este: Nagy Endre, Salamon Béla, Rajna Alice; A három bohóc; VIII, te kártyázol; Szerenád; A pamlag; A kenyeres; A modell, Röhögő ember; Kalózok; Nem érdemes mártírnak lenni; A nagy

Az aradi törvényszék zár alá helyezte a görög katolikus palota jövedelmét.

Zárgondnokul Pascutiu Silvius dr. közjegyzőt nevezték ki — Január 19-én kerül az ügy az aradi törvényszék elé.

(Arad, december 24.) Az aradi görög katolikus palota körül hat esztendő óta folyik a nagy harc a görög katolikus egyházközség és Fenyves Károly aradi építész között. Legutóbb — mint megirtuk — a Legfelsőbb Semmitűzőség foglalkozott az ügyvel. Közben az aradi törvényszék január 19-ére tűzte ki a per tárgyalását, amelyen a bíróságnak kell megállapítani, mennyi végkielégítést köteles az egyház Fenyvesnek a palota átengedéséért adni. A mai nappal aztán szenzációs fordulat történt a héraldika ügyében.

Az aradi törvényszék zár alá helyezte a görög katolikus palota minden jövedelmét. Az érdekes ügy részletei a következők:

A görög katolikus egyház dr. Iancu Cornel aradi ügyvéd útján nemrég kérvényt terjesztett be az aradi törvényszék elé, amelyben azt kérték, hogy helyezze a jogerős bírői döntésig, zár alá a palota jövedelmét.

A kérelemmel ma foglalkozott a törvényszék, amely helyt adott neki és zárgondnokul dr. Pascutiu Silvius közjegyzőt nevezte ki.

A gondnok kötelességévé tették, hogy mindaddig kezelje a görög katolikus palota jövedelmét, míg a végleges bírői döntés valamelyik fél javára nem itéli. Jogász körökben érdeklődéssel várják a szenzációs ügy fejleményeit.

Sikk, jellemzi a SPLENDID fűzőszalon készítményeit. Állandó nagy rak- elegancia. tár saajci és francia specialis gummifűzőkben. — Készít orvosi rendelésre előírás szerint gyógykötőket, fűzőket. és Splendid fűzőterem (Miklós Józsefné Leopold Gizi) olcsóság Arad, Str. Consistoriului 17. sz.

rendező (fél 9.) — Royal Oriem. Egész héten minden este: Aether-hullámok: Amerikai Tingli-Tangli; Sisters Epp; 8 esztendő „Breitbart”; Jackly Roston; 4 Rastelli; John Olms and Co.; Berno's; Békefi, Bellák, Horváth Böske; Sárossy; Sárgarépa (Békefi tréfája) stb., stb.

Steinway & Sons August Förster világmárkás zongorák
egysíntés Bud. Szalhammer, Carl Dürr, Original Stigl, Ferdinand Kari stb. wieni elsőrendű gyártmányok gyári képviselete: 5676
FAIX JACQUES zongorateremben

Arad, Strada Consistoriului (volt Barthany-utca) 26. szám.

* A karácsonyi műsort az igazgatóság pompásan állította össze. A három karácsonyi ünnep összesen nyolc előadást tart a társulat és mind a nyolc előadásra remek darabokat tűzött ki az igazgatóság. Elsőnap a gyönyörű emlékeztető Ártatlan Zsuzsi a műsordarab, délután 3 órakor mérsékelt helyárrakkal, a főszerepekben Viola Margit, L. Kiss Mariska, Dancs Ica, Balázs István, ifj. Szendrey Misi, Rudas, Kun, stb. 6 órakor ugyancsak mérsékelt helyárrakkal a finom humorú Ábris rózsája megy, melynek főszerepeit Gaál Piri, L. Kiss Mariska, Győző, Szendrey Mihály, Horváth, Jávor, Kallós, Földes játszik, este pedig 9 órakor a látványos revüt adják, a főszerepekben Viola Margittal, Kertész Mancival, Dancs Icával, Szepessy Edith-el, Galettával, ifj. Szendreyvel, Rudassal, Győzővel, Kunnal. Másnap délután 3 órakor a nagyszerű jazz-operettet, a Zenebonát tűzték ki, amelyben Viola Margit, Kertész Mancsi, L. Kiss Mariska, Szepessy Edith, Galetta, ifj. Szendrey, Rudas, Kun, Földes viszik a főszerepeket. 6 órakor az izgalmas Mary Dugan a műsordarab. Főszereplők: B. Kálmán Sári, Fekete Irén, Gaál Piri, L. Kiss Mariska, Szepessy Edith, Szendrey Mihály, Horváth László, Jávor Alfréd, Kallós József, Kun, Földes, Kóváry. Este pedig a Régi nyár gyönyörködtet ismét a premierszereposztásban Viola Margittal, Kertész Mancival, L. Kiss Mariskával, Szepessy Edith-el, Dancs Icával, Galettával, ifj. Szendreyvel, Győzővel, Rudassa. Csütörtökön délután mérsékelt helyárrakkal fél öt órakor az Éva grófnő, ez a ragyogó operett szerepel műsoron Viola Margittal, Dancs Icával, Galettával, Balázsszal, Rudassal, Kunnal, Földessel a

főszerepekben. Este pedig Siegfried Geyer páratlan humoru vigjátékát, a budapesti Magyar Színház még ma is zsufolt házak előtt menő műsordarabját, a „Végre egy uriaszony”-t adja elő a társulat prózai együttese briliáns szerepkiosztásban. Minden jelenete humor ennek a kiváló vigjáték-újdonásnak. Egy fatális tévedés körül szövődő ezernyi vidám trükk színezi a darabot, amelynek főszerepeit Gaál Piri, Horváth László, Jávor, Szepessy Edith, Dancs Ica, Földes Mihály játszik. Pénteken megismétli a társulat ezt a minden tekintetben kitűnő vigjátékot.

* Eltörött a hegedű, az új Zerkovitz-sláger, a maga pompájában már teljesen kibontakozva várja a szombat esti premierjét, amely a szezon slágerének ígérkezik és a Régi nyár sikerét is felül fogja múlni. Galetta főrendező vezetése mellett kitűnő lesz a premier előadása. Viola Margit, Kertész Mancsi, Dancs Ica, Galetta, Balázs, ifj. Szendrey, Győző, Földes, Joanovits viszik a pompás főszerepeket az operettben, amelynek még föltétlenül föl kell jegyezni Gellért karnagy nevét is. Ez lesz az operettek reprise. Ajánlatos a jegyekről elővételen gondoskodni.

Ujévi fényképaiándékok

Nagy Géza fényképésznél jutányos áruk mellett művészi kivitelben készülnek.
Arad, Bul. Regina Maria 8. Műterem állandóan látve.

* A Wolff-Diószeghy képiállítás óriási sikere. Ez a közhelyé vált jelző ezuttal száz százalékig áll arra a ritka érdeklődésre, amely a két kiváló festőművész, Wolff Károly és Diószeghy László együttes képtárlata iránt nyilvánult meg Aradon. A hatalmas sikerre talán a legjellemzőbb, hogy már az első napokban a festmények legtöbbje alá odakerült a cédula: eladva. De különösebb művészi esemény is ez a tárlat, amelyet az állandó élénk érdeklődés következtében két nappal tovább tartanak nyitva s így csak csütörtökön este zárul a kitűnő kiállítás, amelyhez fogható értékesebb tárlat mintegy két évtizede nem volt Aradon.

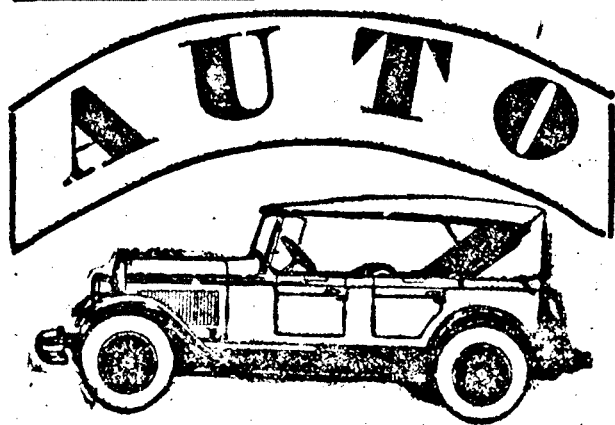
* A Színházvilág friss, karácsonyi száma Saigó Pál szerkesztésében tegnap 28 oldal terjedelemben, rendkívül érdekes tartalommal megjelent. Főbb cikkei: Miért kerül a menybe Viola Margit, Kertész Mancsi, Fekete Irén, Galetta Ferenc, Balázs István, ifj. Szendrey. fölfedezünk egy új aradi költő-tehetséget: Szende Olgát, Pán színházeke a Bodzapuskában, Pacsula Edömér kültelki munkatárs korszakalkotó ötlete. Kertész Mancsi rejtélyes históriája, Karácsonyi vezércikk, vers stb. keresztretjtvény, egész heti szövegműsor érdekesen váltakoznak az új számban, amely Arad egyetlen színházi hetilapja. Ára 10 lej. Kapható az újságárusoknál a színházban.

Ideális szép lesz minden hölgy, ha a világhírű csodás hatású Földes

MARGIT-CREMET

használja. Zsírtalan, ártalmatlan, rögtön széplít. — Gyártják:

Hehs-örökösök Strada Eminescu Hehs-palota.

Autózás télen.

A gépkocsi gondozása a téli hónapokban. — Nem könnyű dolog a volán mellett ülni télen.

(Arad, december 24.) A tél ránköszöntött és a decemberi hideg sok gondot okoz a gépkocsitulajdonosoknak is. Az autó kényes jószág és rászorul a fokozottabb gondozásra, mielőtt leesik a hó és a hőmérő higanya leszűl a fagypontra alá. Nyáron nincs sok baj az automobiljal, de télen sok veszély fenyegeti a gépkocsit.

Egyik legnagyobb ellensége a hideg. Ha a hűtőben a víz megfagy, tönkremegy a motor, ép ezért minden autós arra törekedik, hogy kocsiját a hideg ellen megóvjá. Akárhon látunk mostanában egy gépkocsit állni, észrevehetjük, hogy hűtőjének felső része, az u. n. haubni gondosan le van takarva pokróccal. A jó soffőr épúgy letakarja télen az autó hűtőjét, akárcsak a gondos kocsis a lovát, hogy meg ne fázzon. Sokszor láthatjuk azonban azt, hogy csupán a gépkocsi radiatorját fedi be bőrruha, a hűtőn pedig nincs semmi sem. Az ilyen gépkocsitulajdonos, vagy soffőr, aki csak a radiatort fedi be, a hűtőt pedig csupán hagyja, nem viseli lelkiismeretesen gondját az autónak. A víz legnagyobb része a gépkocsiban ugyanis a motor körül van összegyűlve, tehát ha az ember a motort a fagyás veszedelemétől akarja megóvni, főleg a hűtő tetejét kell letakarni. A radiator befödésére is szükség van, de csak ezt betakarni nem elegendő.

Ha az autót behelyezzük a garázsba télen, akkor ki kell belőle engedni a vizet. Éfere még akkor is szükség van, ha a garázs fűthető. A fűtőszerkezet t. i. el is romolhat és ha a hűtőben víz van, ilyenkor kész a veszedelem. A motornak a hideg ellen való hathatós megvédését szolgálja különben egy praktikus és ügyes német találmány. Ez egy szeszlámpa, amely körülbelül akkora, mint egy kétkiteres üveg. Ennek belsejében aszbeszt-lemezek vannak és ha spirituszt öntve bele, meggyújtjuk és a haubni alá tesszük, az ott egyenletes 16—18 fok melegeket tart, akár áll a gépkocsi, akár halad és így megóvjá a motort a hideg rossz behatásától. Télen vékonyabb olajat kell használni a gépkocsihoz, mint nyáron. Az olaj a hidegben amúgy is erősebben sűrűsödik és a tulsűrű olaj a többek között nehezebbé teszi a begyújtást is.

De maga az autóvezetés is könnyelműsebb télen, mint nyáron. Az utak havasak, vagy jegesek és az ilyen utakon való hajítás fokozottabb figyelmet és óvatosságot igényel. A soffőrnek különösen a fordulónál lassan és óvatosan kell hajtania, mert a havas úton nagyon könnyen elfarol a gépkocsi, a jeges úton pedig elcsuszhat. A fékkel is óvatosan kell bánni télen. Hirtelen lefékezni a gépkocsit, különösen jeges úton, nem ajánlatos, mert könnyen megtörténhetik, hogy felfordul az autó. Ha téli turára indul az autós, természetesen nem szabad megelégednie a hóláncokról, a miket a gépkocsi hátsó kerekeire erősít, hogy az autó a havas, csuszós úton megkapaszkodva tudjon előre haladni.

Akinek értékes kocsija van és nagyon szereti azt, az legjobban teszi, ha téli bateszi egy jó garázsba. Leszedi a kerékcsukmikat, kiereszti a kocsiból a vizet és téli pihenőre helyezi a gépkocsit. Az itteni utakon ugyanis még nyáron is kész veszedelem az autózás, mert a hó alatt a kocsik könnyen elcsúsznak, a síkos gödrök és kátyúk kieselkednek az országúton az automobilra.

Aradi autó súlyos szerencsétlensége a Királyhágón.

Kettős autókatasztrófa ugyanazon a helyen. — Mogyorósy aradi vállalkozó kalandos autótutja. — Három regáti utas és Mogyorósy súlyosan megsérültek.

(Arad, december 24.) Véres autószerencsétlenség történt az elmúlt napokban a Nagyvárad—Kolozsvar közötti királyhágói hegyúton. A katasztrófának négy súlyos sebesültje van, közöttük Mogyorósy István aradi taxiauto-vállalkozó, akit veszélyes belső zuzódásokkal és nyolc fejsebbel ma reggel szállítottak Aradra. A katasztrófa lefolyásáról egyébként a következő részleteket tudtuk meg:

Az Ar. 683. számjelzésű bérautó, amelyben három regáti utas és Lengyel aradi soffőr foglalt helyet, s amelyet Mogyorósy vezetett, délután 4 órakor a hegyi út legmagasabb pontjáról ereszkedett le, amikor a második utkarparó házikótól, mintegy 30 méterre lévő éles kanyarnál a szükségessé vált hirtelen lefékezés következtében oldalra billent kocsit nagy erővel neki vágódott a korlátnak.

A heves lökés folytán bekövetkezett erős lendület az utasokat a kocsit vászon-tetejét átlépve, az út mellett elhúzódó mintegy 8 méter mély szakadékba vetette.

Mogyorósy és Lengyel azonban szerencsére még idejekorán kiugrottak a kocsiból és így elkerülhették a katasztrófát, amely annál tragikusabb volt a három regáti utasra nézve, akik

összezuzott tagokkal terültek el a mélyben.

Mogyorósy és Lengyel természetesen nyomban a szerencsétlenül járt utasok segítségére siettek, kiket egy később arra haladó autón Nagyváradra szállították be, Mogyorósy és Lengyel később egy kölcsönkért autobuszon vissza indult a szerencsétlenség színhelyére. Amikor azonban a kritikus helyre értek, újabb katasztrófa következett be. Az éles kanyarnál a chausse a jeges úton

oldalra lendült, nekivágódott a korlátnak és azt áttörve, a mélységbe zuhant.

Valósággal a csodával határos, hogy Lengyel soffőrnek ezáltal nem történt baja, míg Mogyorósy, akit a gépkocsi maga alá temetett, súlyos külső sérüléseket és a fején 8 helyen veszélyesebb zuzódásokat szenvedett és Lengyelt csak nagy ügyel-bajjal bírta kiszedni az összetört chausse roncsai alól. Mogyorósyt, aki teljesen eszméletlen állapotban volt, ugyancsak egy arra haladó kolozsvari autón szállították be a nagyváradi zsidó-kórházba, ahol sebeit bekötötték és miután súlyosabb komplikációk nem álltak be, ma reggel Aradra szállították. Mint értesülünk, a szerencsétlenül járt három regáti utas állapota is jobbra fordult és tegnap már tovább utaztak Nagyváradról.

+ Chevrolet és Essex autók népszerűsége. Az utóbbi időben mind nagyobb népszerűsége tesznek szert a közönség körében az Essex és Chevrolet kocsik. Ez nemcsak Európában van így, hanem Amerikában is és így történetesen meg, hogy az autópiacon történt eladások idején statisztikája megállapítja, hogy a Chevrolet, mely 1927-ben második helyen állott, ma első helyen áll, míg az Essex, amely a múlt évben csak a 4-ik helyen szerepelt, ma már 2-ik helyen áll. S ez a népszerűség mindinkább növekszik, valósággal szédületesen fogy ez a két autótípus világszerte és könnyen el lehetünk arra készülv, hogy nemsokára messzire elhagyja maga mögött versenytársait.

+ Kerék nélküli automobil. A moszkvai mérnökkamara elé rendkívül különös szerkezetű, új automobil modelljét terjesztették. Az újajta autónak nincsenek kerekei. Ez autó úgy halad előre, hogy négy „lábát” emelgeti. A gép közönséges motorral van ellátva. A kamara úgy döntött, hogy a modell és az ötlet nagyon érdekes ugyan, de praktikus használatra nem alkalmas.

+ Megszelidült a rakétaautó. A berlini Avus-pályán Volkhardt mérnök kisebb nézőközönség előtt bemutatta újrendszerű rakétaautóját, amellyel hosszú idő óta kísérletezik és amely az ő állítása szerint egészen új rendszeren épül fel. A kocsin az eddigi rakétaautókkal szemben tényleg teljesen új a rakéták elhelyezése és az, hogy a kormánykerék egészen a kocsit elején van. Az új gép ennél fogva formájában legjobban a Rumpler-féle, csendben elszenderült „csöppkocsira” emlékeztet. Volkhardt kísérletét, úgy látszik komolyabban vették a hatóságok, mint a gép. A pálya korlátait újonnan megerősítették, óriási rendőri készültséget vezényeltek ki, a gép azonban minderről nem vett tudomást és egyáltalában nem volt hajlandó szédületes sebességeket produkálni. Az első kísérletnél 35 kilométeres sebességgel haladt, amit a második kísérletnél 60 kilométerre fokozott. Közben rettenetes füstöt árasztott maga körül és a rakéták robbanása szinte fülsiketítő zajt okozott. A lárma, füst és előkészületek tömege semmiképpen sem állott arányban a mutatott teljesítménnyel, — kivéve természetesen azt az esetet, ha Volkhardt azt akarta bizonyítani, hogy a rakétaautó a városi forgalomra mennyire alkalmas és be tudja tartani a rendőri sebességelőírásokat. Miután azonban a rakétakocsik jelentősége épen az volna, hogy országúton, vagy síneken az eddiginél sokkal nagyobb sebességet érjen el és emellett teljesen biztonságban közlekedjék, a kísérlet eredményével senki sem volt megelégedve. Ami a biztonságot illeti, az eredmény valami-

vel jobb. Menet közben ugyanis az egyik rakétacsoport a vezető minden beavatkozása nélkül felrobbant és magával vitte a karosszéria egy darabját is. Ennek ellenére a gép folytatni tudta útját, sem a vezető, sem a közönség nem sérült meg. Ugy látszik, a rakétaautó megszelidült.

+ Svédországban az autó háttérbe szorítja a vasutat. Az autobuszok és a vasut küzdelmében Svédországban, úgy látszik, az utóbbi huzza a rövidebbet, ha szabad általánosítani a skaaeni (Délsvédország) viszonyokat. Itt a Hoer-Hoerby vasutvonal, amely egyike Svédország legrégebbi vasutvonalainak, az autobusz-verseny folytán oly veszteségeket szenvedett, hogy a társaság a kormánytól engedélyt kért arra, hogy a forgalmat megszüntethesse és a vasuti vágányokat felszedthesse. Pedig ez a vonal néhány évvel ezelőtt még a legélénkebb vonalak egyike volt, de mióta az utasok és a teherforgalom követelményéhez könnyebben alkalmazkodó autobuszforgalom megindult, a vonatok majdnem üresen futottak. Svédországban van most aránylag a legtöbb autobuszvonal. Ez annak köszönhető, hogy az országutakat a legújabb rendszerek szerint építették ki. Ama külföldi turisták száma is évről-évre szaporodik, akik saját autójukat hozzák Svédországba.

+ Nemzetközi hangtompító verseny. Európa-szerte általános a panasz az automobilok és motorkerékpárok elégtelen hangtompítása miatt, mert nemcsak számos gépjármű-vezető jár a törvény tilalma dacára nyitott kipuffogóval, hanem az alkalmazotti hangtompító készülékek sem felelnek meg a körülményeknek. Pedig a jó hangtompítás nemcsak a közönség idegeinek kimelésére szükséges, hanem sok szerencsétlenségnek az elhárítására is, amelyek úgy keletkeznek, hogy a jármű kipuffogójának zaja elnyomja más járművek hangjelzését. Ezek a körülmények a vezető német automobil klubokat arra indították, hogy egy minden tekintetben megfelelő hangtompító versenyt rendezzenek. A versenyen németeken kívül a külföldi gyártmányú hangtompítók is részt vehetnek. A hangtompítókat kétütemű és négyütemű motorkerékpárokon próbálják ki. A versenyen azokat a hangtompító készülékeket díjazták, amelyek a motorteljesítmény legminimálisabb csökkentése mellett a motorzajt legjobban letompítják. A kitűzött díjak a következők: kétütemű kerékpármotorra szerelt hangtompítók részére 10.000, 5000 és 1000 márka, négyütemű kerékpármotorok hangtompítóinak 8000, 3000 és 1000 márka, négyütemű autómotorok hangtompító készülékei számára 5000, 3000 és 1000 márka.

KÖZGAZDASÁG.

Haldoklik az aradi kisipar.

Minden szakma tele van panasszal. — Körkérdés az aradi iparos-szindikátusok vezetőihez. — Valamennyien az új kormány gazdasági politikájától várják az ipar és kereskedelem felszabadulását.

Mi az oka az általános ellanyhulásnak?

(Arad, december 24.) Tizenöt esztendeje annak, hogy összeomlott a világgazdaság szilárdnak hitt épülete és e nagy összeomlás alatt milliók élete és milliók egzisztenciája ment veszendőbe. A borzalmas kaosz felhőgomolyagjai lassanként eloszolttak a véres romok fölött és lent a piros életnedvtől áztatott földön megkezdődött az új élet sarjadása. Elcsöndesedtek az ágyudörgések, de a békéért szomjazó sóhajtásokba újabb és újabb viharok dübörgő hangja vegyült. Az emberek millióiban elenémhatatlanul, szinte megtörhetetlen intenzivitással élt a vágy, hogy új épületeket építsenek a romok fölé, de valami átok lebeg a világ fölött, amelynek sirokkója tehetetlenné sorvaszt minden vágyat, minden akaratot. Ilyenkor a nagy ünnepeken utat nyitottunk, alkalmat adtunk a közönségnek, hogy elsirja bánatát, elpanaszolja vágyait és az ilyen siráموkat magábafojtáló újságcikkek, mindig hű és szomorú tükrei voltak az egész világ tragédiájának. Most ismét a nagy ünnepek előtt állunk és megnyitjuk újsághasábjainkat az aradi iparosok részére, akik talán legjobban érzik rettentő súlyát a gazdasági összeomlásnak.

Ha figyelemmel kísérjük az alább elmondottakat, láthatjuk, hogy ellentétben a régi panaszokkal, most a reménység halvány fénye csillan ki a sorok közül. Mintha az emberekből elszállt volna a már-már beidegződött lemondás és tespedés, mintha egy világító fátyla mutatná a jövő útját, amely kevesebb akadállyal és több örömmel van kikövezve. Sokat szenvedett, meggyötört embertömegek panaszos imái sorakoznak itt és talán most, karácsony ünnepén, elérnek odáig ezek a panaszok, ahol irt tudnak nyujtani a fájó sebere. Az aradi iparosok szindikátusok vezetőit kerestük föl és kérdést intéztünk hozzájuk az egyes iparágak jelenlegi helyzetével kapcsolatban és arra kértük, tárják fel: mit várhatnak a jövőtől. Első volt, akit fölkerestünk

Reinhart Gyula,

a butor és asztalos iparosok szindikátusának elnöke:

— Ilyenkor az őszi szezon — kezdte Reinhart Gyula — egy kis injekciót ad az iparosoknak. Karácsonyra, újévre rendelnek egy-két új tárgyat, javítatják a régi butorokat, de ez épen csak annyit jelent, hogy lélegzethez tudunk jutni. Az embereknek, most ép úgy, dehogy, ezerszerre jobban volna szüksége butorokra és asztalosmunkákra, mint ezeőtt. Ez érthető, mert hiszen közel tizenöt esztendeje, alig javítottak, alig rendeltek valamit. Most már megrongálódott a régi butor és újjal kellene pótolni. De miből? Mi érezzük és tudjuk, hogy a fogyasztókat épen úgy sújtja a gazdasági krízis, mint bennünket. Nincs pénz a rendelésre, de főleg nagyon drágák az anyagok. Egyes butorszövetekre százötvenszeres vámot vetnek ki, a fadaragások, amelyeknek egyrészt külföldről kellene hozatni, nem bírják el a horribilis vámoikat. A drágaság emelkedik, a munkabérek emelkednek, az iparosok pedig tönkremennek, nyomorognak.

Mit is várhatunk? Mi csak várunk, várunk tiz esztendeje és hiába várunk. Most az új politikai rezsim talán több reménységet nyujt ahhoz, hogy kievickélhetünk ebből a túrhetetlen gazdasági kaoszból. A probléma nagy, de a megoldása annál egyszerűbb. Az új kormány programja magában foglalja a megoldást. Rendezni kell a vámtörvényeket, intenzívebb kereskedelmi kapcsolatot teremteni külfölddel, stabilizálni a lejt és ezzel minden meg volna. Fellendülne az építőipar. Tudjuk, hogy Németországban, abban a percben, amikor megkezdődött az építési konjunktúra, életre kelt

a haldokló ipar és kereskedelem. Ezek a mi reményeink és ezeket szeretnénk már valóság-nak látni.

Marjta György,

a szabómunkások szindikátusának elnöke:

— Uraim, — kezdte panaszát — ha nem változtat sürgősen a kormány a jelenlegi helyzetem, úgy az összes szabóiparosok kénytelenek lesznek visszaadni iparendélyüket. Ne higye, hogy ez csak fenyegetés, vagy ezzel akarjuk helyzetünket látszólag súlyosabbnak mutatni. Nem. Erről a kérdésről már komolyan folynak tárgyalások. Ünnepek előtt vagyunk az aradi, de a másvárosbeli szabóiparosok műhelyéből alig megy ki egy héten egyetlen munka. Az emberek nem csinálnak ruhát, mert drága. Mi is beismerjük, hogy Romániában a legdrágább a ruházat az egész világon. És ez mind azért van, mert bünyösen rosszak a vámtörvények és bünyös lelkiismeretlenséggel adóztatják meg az iparosokat. Van Aradon olyan szabóiparos, akire nagyobb adót vetettek ki, mint az egész évi jövedelme. A reklamációk, csak a sajnálkozó mosoly a felelet. Az állam által ránkoktrojált terheket természetesen a fogyasztókra kell hárítani. A fogyasztók pedig úgy védekeznek hogy inkább kopot, vagy kifordított ruhában járnak, de utat nem rendelnek. Talán az új kormány be fogja váltani ígéreteit és akkor életet fog kapni a romániai haldokló szabóipar.

Kártyás Lajos,

a cipész iparosok szindikátusának vezetője:

— A romániai bőrgyárak nagyrésze, silány, használhatatlan anyagot gyárt. Ha szép és jó árut akarunk, külföldre kell mennünk. A vám, a szállítási költségek annyira felemelik a cipők árát, hogy a közönség lassanként elszokik a rendeléstől. A következmény itt látható: (Rámutat a polcokra, ahol kizárólag ócska hócipők vannak berakva.) Látja uram! Ma már nem csinálnak a hócipők, vagy urak elegáns cipőket, sőt a rongyosokat sem talpaltatják meg, hiszen a hócipő mindent etlakar. Kénytelenek vagyunk tehát a hócipőjavításra adni fejünket. Ebből következik a másik baj. Száz és száz kontár kezdte meg működését Aradon, akik kizárólag hócipőjavítást vállaltak. Tehát ezt az egyetlen kereseti lehetőségnünket is elveszik. Beadvánnyal fordultunk ebben az irányban az iparhatóságához és reméljük, hogy eltiltja a kontárokat a cipésmunkától. Szomorú, hogy ilyesmivel kell törődnünk, de valamiből csak élni kell.

A szobafestők:

A szobafestőiparosok egyik tekintélyes tagjával beszélünk. Nekik mincsen szindikátusuk, mert annyira pangott az ipar, hogy azt sem volt érdemes fenntartani.

— A mi egzisztenciánk két dologtól függ — mondta — az építkezéstől és a költözködéstől. Nem kell sok logika hozzá, ha elgondoljuk, hogy a szobafestőmesterség itt megszűnt, mint egzisztenciája szerepelt. Egy-két házat építenek évente Aradon, erre harminc szobafestő iparos volna. Költözködés a legritkábban fordul elő és ha van is, kinek van pénze arra, hogy megfizesse a szobafestést. Noha sikerül állami munkát vállalni. Hónapokig várhatunk a pénzre. Bennünk már semmi más nem él, csak a remény, hogy ezeknek az állapotoknak meg kell változni. Mindent az új kormánytól várunk.

Az építésszek:

— Az építőiparosok panaszait akarjuk nyilvánosságra hozni, csak ismételni kellene a fent elmondottakat. Itt a főbaj az, hogy külföldön sokkal olcsóbb a cement, mint Romániában és

mégis kénytelenek román cementet venni, mert a külföldre óriási vámot vetnek ki. Itt is a pénzhiány, a lej labilitása és a rossz gazdasági politika szerepelnek a bajok okai között.

A könyvkötőipar panaszai is alig mutatnak némi variációt a többi panaszokkal szemben.

A borbélyoknak a pénztelenséggel és az önbortválkozó készülékekkel van bajuk.

Ha az építőiparosok panaszait akarjuk nyilvánosságra hozni, akkor azt, hogy a valamikor híres, fejlődő aradi ipar, ha még nem is halt meg, de haldoklik. Ezt a haldokló ipart meg lehetne menteni jóindulatu, szakértők által megalkotott gazdasági politikával.

(p. g.)

Zürichben 3.12 a lej.

Helyi valutaárak. (December hó 24.)
Kifizetések: Berlin 39.80, Amsterdam 66.95, Newyork 166.70, London 807.50, Páris 6.53, Milanó 8.75, Prága 4.95, Budapest 29.15, Zág-ráb 2.93.50, Bécs 23.50, Zürich 32.17.50. — Áru: Márka 39.50, dollár 166.50, angol font 805, francia frank 6.70, olasz lira 8.80, cseh korona 4.90, pengő 29.50, dinár 2.95, osztrák schilling 23.60, svájci frank 32. — Pénz: Márka 39, dollár 166, angol font 802, francia frank 6.50, olasz lira 8.60, cseh korona 4.85, pengő 29.20, dinár 2.85, osztrák schilling 23.50, svájci frank 31.50. — Irányzat: tartott.

Zürichi tőzsdenyitás. (December hó 24.)
Berlin 123.66, Amsterdam 208.45, Newyork 518.50, London 2516.50, Páris 20.30, Milanó 27.16.50, Prága —, Budapest 90.42.50, Belgrád 9.12.62.50, Bucuressti 3.12.50, Varsó 58.17.50, Bécs 73.07.

Zürichi tőzsdezárlat. (December hó 24.)
Berlin 123.66, Amsterdam —, Newyork 518.40, London 2516.50, Páris 20.29.50, Milanó 27.15.50, Prága 15.36, Budapest 90.42.50, Belgrád 9.12.62.50, Bucuressti 3.12.50, Varsó 58.17.50, Bécs 73.07.

Bucurestiben ünnepl tőzsdeszünet.

Mozgalmasnak ígérkezik az idei báli szezon.

Arad szép programmal várja Karnevál herceget.

(Arad, december 24.) A báliszezon előfutárjaiként a lapok hírovtában már megjelentek az egyes bálak előzetes reklámjai és ép ezért a báli szezon küszöbén nem érdektelen végigtekinteni, hogy milyen bálak is lesznek a szezonban Aradon? A szezont a szilveszteri mulatságok vezetik be, amikor az Ujságíróklubban az aradi újságírók bucsuztatják az Oesztendőt, ugyanekkor a Mossóczy-telepiek építőbizottsága a Fehér Keresztben rendez szilveszteri mulatságot, Thèmes táncitanár pedig tánciskolájában a Városligetben tart szilveszteri estet.

Az első igazi nagy bál január 6-án lesz: a Zsidó Nőegylet e napra tűzte ki a Fehér Keresztben „Hollywood“ jelmezbálját és ezután minden hétre jut egy-egy nagyobb bál: 12-én az AAC-isták bálja; 29-én a Hajós Evezős Egylet; 26-án a Meteor Kerékpár Klub; február 2-án az ATE Sportegylet foglal helyet a báli előjegyzési naptárban. A három — Fehér Keresztben lezajló — sportegyesületi bál után 9-re a Vöröskereszt egylet; 16-án a Román Nőegylet tervez a Fehér Keresztben bálát, de épúgy az Ujságírószervezet is foglalkozik egy nagyszabású sajtóbál megrendezése tervével, a fix dátumot egvelőre még nem állapították meg, minden bizonnyal azonban még január hónapban fog lebonyolításra kerülni a sajtó bálja.

A felsoroltakon kívül valószínűleg az aradi tánciskolák is előrukkolnak a szezon derekán egy-egy családias jellegű bállal, sőt az sem lehetetlen, hogy még számos bállal fog megszorodni a mindenesetre már most is dúsgazdag programu szezon. Aradon tehát Karnevál hercegének bőséges aratása lesz.

Tragédiák a rendőrségi ügyeletes-szobában.

A dupla-nyolcas kezd... — „Segítség! Meg akar gyilkolni!” A férj és feleség strindbergi drámája. — Egymást követik az élet apró tragédiái. — Az inspekción rendőrtiszt nem jut a dominóhoz.

(Arad, december 24.) A téli éjszaka ködösen terül rá a városra és a házak ablakai lassanként sötétülnek el, hunyódnak le, mint az álmos emberek szemei. A kávéházakban, a cigánybandák már csak saját szórakoztatásukra játszanak, a fekete kávék előtt álmoskodó egy-két éjszakai törzsvendég közül nehéz volna „Pahit” fogni. A posztoló rendőr, cserliszton taktusban veri össze bokáját, a zenét a csipős, dermedt decemberi szél szolgáltatja hozzá. — Csöndesedik, álomba ringatózik Arad. Egy-egy autó suhan végig a szitáló esőben, messziről beszűrődik egy vonat kerekének zakatolása; ilyesmít is csak éjszaka lehet hallani. Mindent ráborul a nyugalom, csupán egy hely van, ahol izgalmas, intenzív élet folyik: az aradi rendőrség ügyeletes szobájában.

A véletlen szerencse, hogy „kifogtam” ezt az éjszakát, mert leggyakrabban itt is unaloműző szórakoztatásokról kell gondoskodni az inspekción rendőrtisztnek. Ott van az asztalon a rómi kártya, a dominó és a komisszár ur már háromszor fogott hozzá, hogy folytassa a melléje beosztott detektívvel, az eknél héten abbahagyott dominó partit.

— Nekem pechem van, — mondja szomorúan — valahányszor én vagyok az inspekción, mindig történik valami.

A bundás ur és a részeg szabó.

Epen most expedíaltatott egy gyanúsán viselkedő határátlépőt a cellába. Majd holnap kiderül, hogy a határátlépésen kívül van-e más bűne.

— Most pedig folytassuk... Dupla nyolcas kezd...

Egy teherautó robog végig az uccán, még el sem halványodott zakatolása, amikor kint a kapu alatt lármá hallatszik.

— Igen kérem, hiába tagadja, megakart gyilkolni... megakart gyilkolni... Négy ember lép be az ajtón. Egy zömök, széles vállú, fekete bajuszu, férfi. Iparos külseje van, szeméi zavarosak.

— Megakart gyilkolni — ismétli és rámutat egy elegáns, fekete télikabátos fiatalemberre, akit két rendőr követett.

A fiatalember arca sápadt. Látszik rajta, hogy nagyon meg van rémülve és csak ennyit mond:

— Kérem, ez az ember bolond, vagy részeg...

— Meg akart gyilkolni — folytatja konokul a másik.

A fiatalember: Kérem nekem tanuim vannak, hogy ezt az embert az ujaradi hidon ismertem meg, mert megszólitott és a Szabadság-téren, minden ok nélkül rámordított, hogy megakarom gyilkolni.

A zömökember: Nem igaz! Megakart gyilkolni!

A fiatalember: Itt vannak a tanuim is. Kint várnak a kapu alatt.

A rendőrtiszt: Majd mindenre sor kerül. Jegyzőkönyvet veszünk fel.

A zömökember: Tessék belevenni, hogy megakart gyilkolni.

Megkezdődnek a kihallgatások. Először a rendőr mondja be jelentését, utána a zömökember következne, de az lebukott egy székre és elaludt. A rendőrtiszt behívja a tanukat és így

az összesített vallomásokból kiderült az igazság.

Üldözési mánia.

A fiatalember az ujaradi hidon jött át és mellé csatlakozott a zömökember. Megkérdezte tőle, hogy merre van a Petőfi-ucca. Egy-más mellett jöttek a Szabadság-térig. Alig váltottak egy pár szót. A Szabadság-téren a zömökember beleszállt a fiatalemberbe és amikor a Petőfi-uccához közeledtek, minden ok nélkül elkezdett ordítani:

— Segítség! Gyilkos! Segítség!...

A fiatalember megdermedt a rémülettől, azután sietve ottakartá hagyni partnerét. Ő azonban utána rohant és tovább ordította:

— Segítség! Gyilkos!...

Rendőr. Hatalmas tömeg. A fiatalember, aki egy jómódu aradi kereskedőnek fia, a tömeg közül többen ismerik. A másik állandóan hajtogatja „Megakart gyilkolni”. Az ügyeletes szobában kiderült a végén, hogy a zömökember egy aradi szabólegény, megrögzött alkoholista, aki gyakran kerül deliriumos állapotba és ilyenkor üldözési mánia vesz rajta erőt. Amíg a kihallgatások folynak, a szabólegény álmában morogja:

— Megakart gyilkolni...

Az ügyeletes szoba ismét csöndes lesz. Az emberek eltávoznak, a szabólegényt lefektetik két székre, majd kialussza mámorát.

„Kapitány ur, védjen meg.”

— Folytathatjuk — mondja a rendőrtiszt — a dupla nyolcas kezd...

Kivágódik az ajtó. Egy kísért szemű fiatalasszony lép be rajta, közvetlenül utána egy férfi. Az asszony a rendőrtiszthez siet:

— Kérem szépen kapitány ur — mondja és szavaiból valami nagyon nagy belső izgalom érzik ki.

Nem folytathatta, mert a férfi közbe vág:

— Kérlek, nem érdekl a te családi ügyed a kapitány urat. Gyere szépen haza és mindent elintézzünk.

— De nem intézzünk el semmit, elegendem volt belőled! — most ismét a rendőrtiszthez fordul — Kapitány ur! ütött, vert. Most is, itt a rendőrség előtt rámrohant és beleverte a falba a fejemet. Kapitány ur! Én nem bírom, segítsen rajtam, mentse meg!...

A férfi, aki egyik aradi szódagyárnak az alkalmazottja, rettenetesen szégyenli magát. Csendesíteni igyekszik feleségét:

— Hiszen ez nem tartozik a kapitány urra. Ha nem bírod velem az életet, hát elválnék, de ne csinálj itt botrányt.

— Igen elválnék! — kiáltja az asszony — mert ha veled maradok, meggyilkolsz, mint Erdélyi Forgács Annát!

— Béküljenek ki — szól a rendőrtiszt — és menjenek szépen haza.

— Soha! — szól az asszony.

— Gyeriünk haza — mondja az ember.

Az asszony hiszterikusan sikoltozik, felhánytorgatja a férfi bűneit. Ocsmány családi személyesek kerülnek nyilvánosságra. A férfi ingerült lesz. Ő is adatokat sorol fel, ami bizonyítja, hogy ezzel az asszonnal nem lehet élni. Strindbergi tragédia.

A kibékülés.

A rendőrtiszt rá akarja beszélni az asszonyt, hogy azonnal menjen szüleikhez, akik Aradon laknak. A férfi beleegyezik. Az asszony sikoltja:

Köhögés, rekedtség, mellfájás, tüdőcsucsuhurat leg hatásosabb ellenszere a
PANTUSSIN SIRUP

mely legjobban szünteti a tüdő és gégehuratot, köhögést, mellfájást. Orvosi szaktentételek javasolják.
Egy üveg ára 95 lej.

Dr. Földes gyógyszerész Arad.

— Egy fillér nélkül állok. Ötvenezer lej hozományt kaptam. Mind elverte! A férfi zsebébe nyúl, kivész a tárcájából háromezer lej és átadja az asszonynak.

— Szépen eredj haza — mondja — és a többit majd elintézzük.

Az asszony rémülten, szinte hipnotizáltan nézi a pénzt. A három darab ezres erayedt kezéből lehall az asztalra. Az asszony fájdalmasan zokogni kezd, egy székre rogy és arcát eltakarja tenyerével. A férfi mellé áll és simogatja fejét. Rövid csönd. A férfi lehajtott fejjel, bünbánóan áll síró felesége mellett. Résztétellel nézzük a szerencsétlen emberpárt.

— Valjanak el, ha nem tudnak békésen együtt élni — mondja a rendőrtiszt.

Nem válaszolnak. Az asszonynak megmozdul egyik, ölében nyugvó keze és tapogatózva simul a férfi simogató kezéhez.

— Na, gyere szépen haza — szól meg a fiatalember.

Az asszony feláll a székről és az ismeretlen bűnökért bűnhődő emberpár, az élettől megverve, görnyedten hagyja el a rendőrség ügyeletes szobáját.

Csönd. A síró szél megzörgeti a szoba ablakát és valahol távol egy rendőr sípol.

Pereg a film.

— Ez az én szerencsém — mondja bosszankodva a rendőrtiszt. — De ülünk le és próbáljunk játszani.

Két férfit hoz be egy rendőr. Egyiknek véres a feje. Egy sörös üveggel szakította be társa. Korcsmai verekedés. Jegyzőkönyv. Mind a kettőt szabadon engedik, majd lefolytatják ellenük az eljárást. Egy düdörgő tizenkét éves gyerek következik. Az uccán kószált. A rendőr behozta. Kiderült, hogy javítóintézetből szökött meg. Apja anyja nem élnek, nevelőszüleitől lopott és javítóintézetbe csukták. A gyerek sír. Leültetik a kályha mellé. És filmszerűen peregnék tovább a rendőrség ügyeletes szobájában az élet apró és nagy tragédiái.

— Folytassuk — mondja a rendőrtiszt — duplanyolcas kezd...

Pilis Géza.

Apróságok.

A MILÓI VÉNUSZ.

A parasztlasszony bejön vidékről és a fiával együtt megnézi a muzeumot. Egyedül vannak abban a teremben, ahol a milói letört kora Vénusz áll. Kati néni ijedten szól a fiának:

— Gyere csak Pista, ne maradjunk itt, mert még azt mondják, hogy mi törtük le a kezét az asszonynak!...

NE KÉRDEZZ!

Egyik pécskai kocsmában arról vitatkoznak a parasztok a tartóval, hogy szabad-e dohányt termelni, vagy nem? Az egyik paraszt a leghatározottabban azt állítja, hogy szabad, mire a tartó így szól:

— Én megkérdeztem a pénzügyigazgatótól, hogy szabad-e és azt felelte, hogy nem.

Mire az öreg paraszt így dönt el a vitát:

— Kérdeznem szabad, — termelni igen.

APA ÉS FIU.

A Gáj felé közlekedő autóbusszon két részeg ember összevész.

— Ki maga? — kérdi az egyik.

— Én Széles Péter vagyok a Temető-uccából.

— Az én vagyok — mondja a másik.

A jelenlevő rendőr épp közbe akar lépni, amikor egy asszonyság jön és így szól:

— Na Péter leszállunk.

A rendőr erre örömmel morogja az asszonynak:

— Jó, hogy itt van, mind a kettőt azt mondja, hogy ő Széles Péter a Temető-uccából. Hát most melyik az?

— Mind a kettőt — mondja az asszony — az egyik a férjem, a másik a fiam. De ha be-ragnak, nem ismerik egymást...

Ujévi és egyéb alkalmi ajándékokat

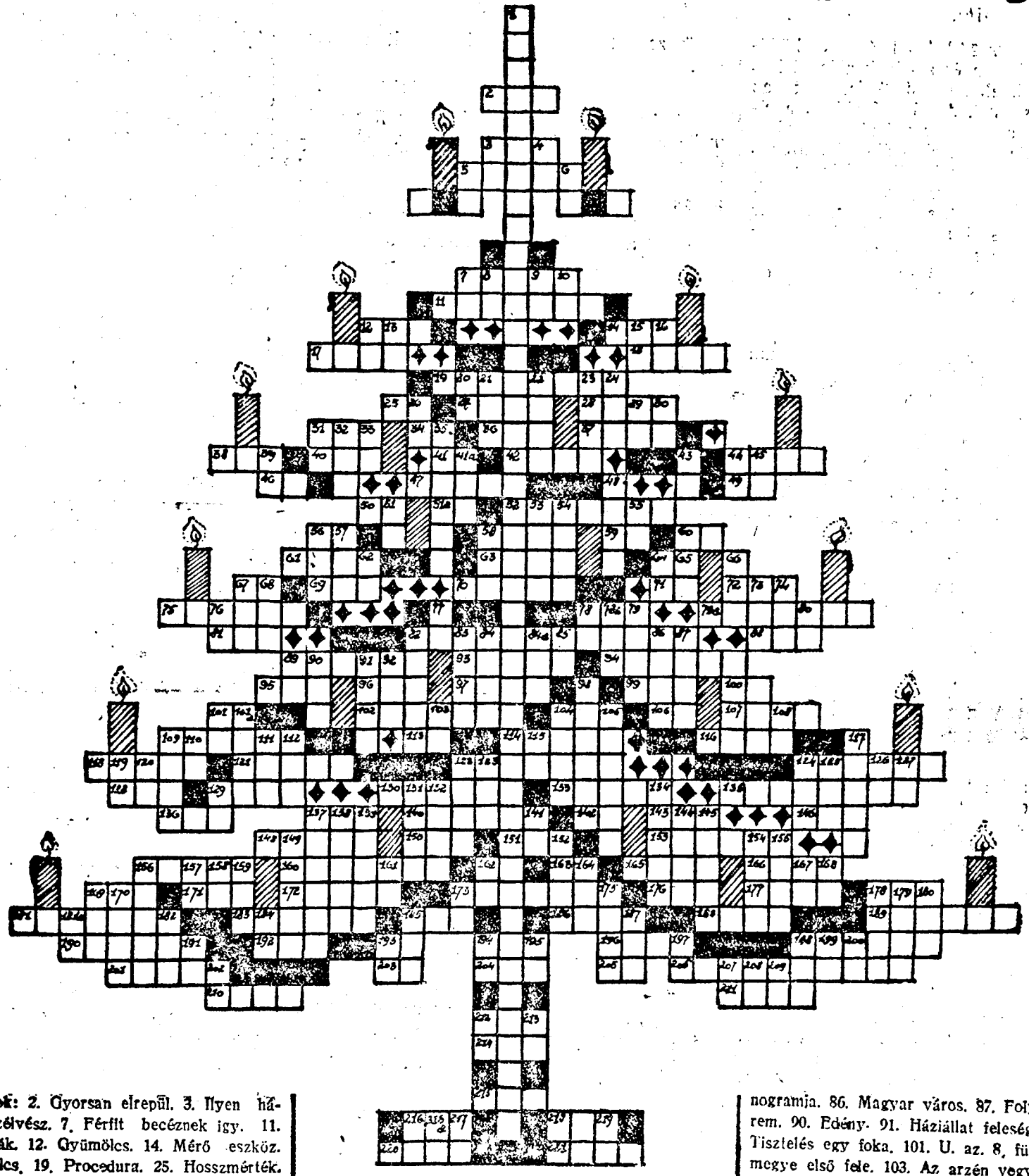
saját árban vásárolhat a

Grallert-féle végeladáson

Arad, Bul. Regina Mária 18. (Polg. Takp. épület.)

Órák! Ekszerek! Disztárgyak!

Karácsonyi keresztrejtvény.

Vízszintes sorok: 2. Gyorsan elrepül. 3. Ilyen háboru is van. 5. Szélvész. 7. Férfit becéznek így. 11. Gyűjtésre használják. 12. Gyümölcs. 14. Mérészköz. 17. Lz. 18. Gyümölcs. 19. Procedura. 25. Hosszmérték. 27. Arab mértékegység. 28. Orosz folyó. 31. A földet turja. 34. Repeszt. 36. Disznófajta. 37. Visszafelé egyetemi város Poroszországban. 38. Mint 12 vízszintes. 40. Évszak. 41. Rag. 42. Zola-regény. 44. Peru fővárosa. 46. Névelő. 47. Magyar megye. 49. Vigyáz. 50. Ruházati cikk. 51a. Felkiáltó szó. 52. Magyar város. 56. Zenei hang. 58. A foglalkozások egyik ága. 59. Névmás. 60. Időhatározó. 61. Játék. 63. Ház egy része. 64. Folyadék. 67. (3-14). 69. Ülőhely. 70. Ilyen viadal is van. 71. Mutatószó. 72. Magyar folyó. 75. A hadsereg tagja. 78. Ő testét mérték. 79a. Kis fiuk öröme. 81. Ige. 82. Magyar fürdőhely. 88. Tudomány. 89. Ismert pesti szobrász neve. 93. Elhunyt jeles zeneköltő. 94. Velencében sok van. 95. Nyáron elkel az ilyen hely. 96. Ige. 97. Sav. 142. névelő. 99. Német személyes névmás. 100. A huszár pajtása. 101. Nem igazi. 102. Orosz regényirő. 104. Mutató névmás. 106. Rag. 107. Olasz tengeri fürdő. 109. Hátsó. 113. Helybeli autójelzés. 114. Magyar fejedelem volt. 116. Pihenő szántó. 118. Török szultán volt. 121. Ezen van a csomó. 122. Mithológiai alak. 124. Hivatkozás. 128. Aradon sajnos kevés van. 129. Hóhér. 130. Ebből ittak a középkorban. 133. Mondani, idegen nyelven n = l. 135. Világhíres magyar hegedűs. 136. Lakoma. 137. Finn város. 140. Színház, élesztő. (r = z) 142. Névmás. 143. Ismert német hirdetési iroda. 146. Latin köszöntés. 148. Ruházati cikk. 150. Menyasszony. 151. Mutatószó tárgyesetben. 153. Becézett női név. 156. Művész öröme. 160. Sziget az Atlanti óceánban. 162. Betű, fon. 163. Római pénz. 165. Kis nyerevény. 166. Svéd férfinév. 169. Határozószó. 171. Szópotló. 172. Stréber. 173. Az Oran folyó spanyol neve. 176. R-rel kezdődő. 177. Anyban van. 178. Mutatószó. 181. Ka-

rácsonyfadisz. 183. Költői műfaj. 185. Fogoly. 186. Dalmát sziget. 188. Máskép forma. 189. Beszédhibában szenved. 190. Híres szobrász. 192. Vallás, elv. 193. Szomorúság. 194. Kérdőnévmás. 196. Magyar egyesület rövidített címe. 198. Gazdasági gép. 201. Porond. 203. Névmás tárgyesetben. 204. M-mel, majom. 205. . . ha. 206. Híres festő és magyar tanár neve. 210. Elbeszélő műfaj. 211. Ótestamentumi alak. 212. Mutatószó. 214. Helyhatározó. 215. Foghús. 216. Nyelvtani fogalom. 218. Házi szárnyas. 220. Vissza figura. 221. Arab törzs.

Függőleges sorok: 1. Üdvözlés olvasóinknak. 3. Kis patak. 4. Házi állat hangja. 5. Rag. 6. Tagadás. 7. Helyhatározó rag. 8. Szerszám. 9. U. az mint 6 függőleges. 10. Olasz névelő. 12. Kötőszó. 13. U. az. 15. U. az mint 41. vízszint. 16. Rangjelző. 20. Csont idegen nyelven. 21. Vadász ige. 22. Robban. 23. Női név. 24. Tíz idegen nyelven. 26. U. az. 64. Vízsz. 29. Visszafelé véd. 30. Kereskedelmi kifejezés. 32. Szerszám. 33. Igeköto. 35. Idő görögül. 39. U. az. 60. Vízsz. 41a. Kerti szerszám. 43. Van üto is. 44. Katona igéje. 45. Nemzet. 48. Nincs ház enélkül. 51. Családtag. 53. Köröm. 54. Nem gyenge. 55. Két egyforma betű. 56. Ingovány. 57. Magyar király volt. 58. Latinul így. 60. Édes. 62. Ige. 64. Igeköto. 66. Több mint régi. 67. Falun sok van. 68. Tanító teszi. 73. Figyelmeztet. 74. Időhatározó. 76. Szem. névmás. 77. Tűző anyag. 78. Betű fon. 78a. Testrés. 79. Marosmenti város. 80. Német prepozíció. 82. Ázsiai állam. 83. Shakespeare-hős. 84. Délitiroli üdülőhely. 84a. Görög félistor és király nevének első fele. 85. Magyar író mo-

nogramja. 86. Magyar város. 87. Folyam. 89. Réten terem. 90. Edény. 91. Háziállat felesége. 92. Istennő. 98. Tisztelés egy foka. 101. U. az. 8. függ. 101a. Horvát megye első fele. 103. Az arzén vegyjele. 104. Egyiptomi szent állat. 105. Zenei kifejezés. 108. Címrövidítés. 109. Viz széle. 110. Jóság teszi. 111. A vasárnapi Újság megalapítójának neve fon. 112. Régi fűmérték. 115. U. az 41 vízsz. 117. Kenyér, idegen nyelven tárgyesetben. 119. Járunk rajta. 120. Visszafelé patakocsk. 122. A volt orosz cári parlament neve. 123. Családtag. 124. H . . . nus (emberségest jelent) 125. Versenyműszó. 126. Összetett mássalhangzó. 127. Mutatószó. 129. Cím-rövidítés. 131. Erősebben kíván. 132. . . . Musztafa. 134. Olasz opera. 137. Színész teszi. 138. Ostoba. 139. Nagyobb zenemű. 141. Névelő. 144. Szárnyas. 145. Helyhatározó. 149. Híres hegedű. 152. Keresk. kifejezés. 154. Tűzszerszám. 155. Férfi név. 156. A cigány kastélya. 157. Névmás. 158. U. az 71 vízsz. 159. Nyílás. 161. Jupiter kedvese. 162. Idegen szem. névmás. 164. Angol címzés és megszólítás. 167. Rangjelző. 168. Fej. 169. Női név becézve. 170. Tűzhányó. 173. Orosz folyó. 175. Németül a fizetőpincér neve. 178. Ez évi. 179. A sertésnek delikát. 180. Férfi név. 181a. Római 1100. — 182. Latin köszöntés. 184. Felkiáltás. 185. Szép ellentéte. 187. Egzotikus madár. 191. Német címzés. 193. Nem szűk. 194. Mindennap ez van. 195. Kérdőnévmás. 197. Felkiáltás. 198. Növény. 199. Előd. 200. U. az. 126 függ. 202. Idegen kettős magánhangzó. 207. Idegen rövidítés. 208. Zenei hang. 209. Igeköto. 212. Két egyforma betű. 213. Betű, fon. 216. U. az 212 függ. 216a. Keresk. kifejezés. 217. Liba hangja. 218. A . . . aune. 219. Az 1867-ki kifejezés megteremtőjének monogramja.

Kérjük a megfejtéseket tisztán és olvashatóan tolni, legkésőbb péntek este beküldeni!

SZABÓ ALBERT

ARAD

7024
 üveg és porcellán nagy raktára

detail üzletében a legnagyobb választékot tartja,

engros üzlete az egész országot ellátja áruval.

Bulevardul Regina Maria 20.

Páris karácsonya: technika, villanyfény.

A nagy áruházak hónapja — kis és nagy emberek hónapja. — Gyerekijátékok, melyek a felnőtteket is csodába ejtik. — Párisban alig ismerik a karácsonyt.

Írta: MOHOS ZOLTÁN.

Akiknek elképzelésében még úgy él karácsony, mint ahogy azt régimódi olajnyomatok ábrázolják: nagy fehér csönd, éjféli misére menők taposta hó és a szobában karácsonyfa és az az egészen különös karácsonyi meleg a szivekben... ne Párisban keressék mindezt.

Karácsonyfa? Alig ismeretes és tekintve a szűk lakásokat, nem valószínű, hogy valaha is divatba jöjjön. Szent este? A gyerekek 25-én reggel kapják az ajándékokat, a kandeliónál, cipőjükben találva őket (a felnőttek pedig újév napján ajándékozzák meg egymást.) Intim családi ünnep helyett ez az este éppúgy, mint a szilveszter, a mulatásé. Éjféli mise? Az már igen. Éppúgy előre tudható, kik lesznek ott, mint egy premiéren. Legalább is a Saint Eustache templomban, amelyikben a leghíresebb énekesek működnek közre és ahol egy hely 100 frank.

Hanem karácsonykor... azaz egész december hónapban Páris a gyerekek paradicsoma, a fény királysága.

A megelevenedett meseország.

Gondoljuk el, hogy hónapok óta főtt a feje az áruházak igazgatóinak, a reklámfőnököknek, a főkirakatrendezőknél, villanyszerelőknek, ácsoknak... no meg néhány mérnöknek és festőművésznek, míg létrejöttek a technika, izlés és humor egyesített csodái: a megelevenedett meseország jelenetei. Mindenki látni akarja. S nem a felnőttek mulatnak legkevésbé... legfeljebb nem merik kimutatni olyan őszintén. Fehérkeztetés kapusok serege tereli a tömeget karfák közé, ahol csak egy irányban szabad menni és — egy-kettő, egy-kettő — meg nem állni, folyton menni, összeszorítva mint a heringek, de hátul már új tömeg vár az esőben, soha meg nem áll a sor...

A világ legdrágább játékszerai.

A „Printemps“. Néhány kép a két jómadár: Zig és Puce történetéből, ami ma a legnépszerűbb gyermekkönyv. Első kirakat: a két gyerek elindul léghajón Amerikába, az egész falu kivonult búcsúztatni. De a szél az északi sarkra vitte őket. A második kirakatban látjuk, amint horgonyt készítenek vetni. Jegesmedvék és pingvinek serege mozgatja fejét csodálkozva. Az egyik pingvint utitársukká teszik. Fehér fejével és hasával, fekete testével, piros lábával ez a híres „Alfréd“. (Nemcsak a gyerekek között híres.) Tavaly ez volt Páris bolondsága: tüfej, baba, autofetis, reklám... minden Alfrédot ábrázolta). Egy hatalmas hajó jön értük, azt látjuk, amint Alfrédot kötéllal húzzák fel a fedélzetre. (A hajó vagy 2 és méter magas, gyerekek, pingvinek 15—25 cm!) Egy néger köztársaságba kerülnek, ahol nagy ünnepek lesznek tiszteletükre. A fekete katonaság díszfelvonulása: piros csákóban, zöld uniformisban és... meztláb. És nagy bankett a pálmák alatt, főhelyen a két hűledező képű hősünk és Alfréd, óriási babérkoszorúval a nyakán!

No menjünk tovább. Fel a 7-ik emeletre: a nagy játékszer. Egy 50 m. kerületű pálya a terem közepén, amelyen egyszerre vagy egy tucat gyerek próbálja ki a rendelkezésükre bocsátott biciklit, autót, stb., alkalmazottak felügyelete alatt. Akik között egy 5 és egy 7 éves gyerek, mint kedvesnialók: ha fél egy kis látogató beülni, nosza ők végigmennek teljes sebességgel, hogy megmutassák, nem nagy dolog... És köröskörül a különböző gépek sokasága. Gyermekbiciklik 300 franktól. Autók 500 franktól. De látok egyszerre egy csukott autót, tökéletes reprodukciója egy igazának.

hátul paktáskával, tartalékkerékkel, kívül belül kigyóbórimitáció. Mennyi? 1900 frank.

Mellette 10 m. hosszú medence: a vízi játékok. Méltóságtejes 3 kéményű hajó indul utnak. Motorcsónak. Regatta. De a legnagyobb siker a bálna, amely farkával csapdos és mint állik, időnként vizoszlopot lövel a levegőbe és egy szabályszerű... mondhatnók: gépies mozdulatokkal uszó nő.

Egy étvágygerjesztő birodalom.

Háttha meglátogatnánk Bergengóciát, ahova épp most vonul be királya... a „Galeries Lafayette“ terraszán.

Harangok zúgnak, zene szól. A király, impozáns hasát talicskában tolva maga előtt, már átlépett a csokoládé kapun, amely cukorpalotájához vezet. Igen méltóságteljesen néz ki, ha orra nem kunkorodna olyan viccesen ég felé... amiben különben minden alattvalója hasonlít hozzá!

Étvágygerjesztő egy birodalom! A szökőkutakból likör folyik, csak alá kell feküdni. Amott két polgár olyan óriási tortából pofázik, hogy egyesült erővel alig bírják tartani. Ehol meg egy másik: egy hatalmas tojást kinyitva, szünet nélkül jönnek ki belőle, egyenesen a szájába, a ropogósra sült rucák. A halász elszunnyadt bárkájában. Sebaj: a halak, főve és tálalva, maguk ugranak be hozzá a vízből.

De még Bergengócia se menfes a természeti csapásoktól. Ime a „Kolbászhegy“ kitörése! Rémes egy vulkán: sódar, kolbász, sült-csirke repül a levegőbe. A tüzoltók se hagyják annyiban: pumpálják szorgalmasan a fehérbort a fecskendőbe... csak hogy olyan melegen van a kráter mellett, hogy társuk a sugarat saját szájába irányítja a hegy helyett! Egy másik meg létrán közelítette meg és szünet nélkül nyeli el a látót... akarom mondani a kolbászkoszorút!

Egy pompás kék kert közepén, amelynek háttérben egy kártyavár silhouettje rajzódik. Melegjük Karácsony Apót, amint ráz.

ráz egy fát. Mi terem rajta? Játékok. Mind bele fognak kerülni az Apó cipőjébe... amely kétszer olyan nagy, mint ő maga.

Utolsó kép: A fehér ló vont a kocsiában Karácsony Apó otthagya e szép országot. Üdv-rivalgások, harsonák kísérik és mi... kinn vagyunk mi is a mesék országából, a sötét teraszon.

Fénycsodák a párisi bulváron.

Az Eiffel-torony fényjátékai tervezője: Jacopozi, a szerzője azoknak a jeleneteknek, amelyek most három nagy áruház frontján játszódnak. Képzeld el: semmi más mint lám pák. Amint elalussz, meg kigyulnak és a különböző színek kombinációja által mozgást látunk, tökéletes illúzióval.

A Louvre áruházé a legihatalmasabb: Herkules legyőzi a hydrát. A hydra megjelenik egy görög templom előtt és tüzet okád. Füst emelkedik. A város ég, mind több helyen. A füst mind sűrűbb. Ekkor megjelenik Herkules és bunkójával addig csap a hydrára, míg megöli. A füst, a tűz lassan eláll. Ismétlem, az illúzió tökéletes. De felhasználják a rendezéséhez 11.000 lámpát és 104 kilométer vezeték!

A „Bon Marché” pierrottokat mutat, szap panbuborékokat fujva, amelyek hol elpattannak utközben, hol egészen a tetőig emelkednek.

A „Bazar de l'Hotel de Ville”: 11 bohóc-ból képezett pyramis. Egy bohóc 7 m. magas. Zsongliróznak: tányérokat, labdákat, bunkókat dobálnak egymásnak, az egyik labdát rug fel az épület tetejére. Ehhez alig 12.000 lámpa és 55 km. vezeték kellett...

Nem, a karácsonynak nem vészett el romantikája. Csak megváltozott. Ma úgy hívják: technika, villanyfény.

Rádió.

A modern rádió.

— A tegnap, a ma és a holnap rádiója. —

Tegnap még boszorkányság. Rejtélyes masina, száz gombbal, sróffal, dróttal. Aki rádiót látott, meg is ijedt tőle. Ember volt a talpán, aki meg tudta tanulni a felszerelését és a kezelését. — Aztán kezdtünk állomást keresni. — Füttyültünk, süvitettünk, hat gombot szabályoztunk, az első lámpa fütését előre, a másodikat vissza és mire nagy keservesen meg volt az állomás, már el is tünt megint.

A rádió még csak érdekesség volt, sport, kuriózum. A fejhallgató nyomta a fülünket, elviseltük, kiégett a lámpánk, vettünk másikat helyette.

A tölcserünk rikácsolt kegyetlenül, — légköri zavarok — nyugtattuk meg magunkat, ma rossz a vétel.

Észre se vettük, lassan, lassan eltűntek a gombok. — A lámpák bekerültek a készülék belsejébe és a szép méhsejtkeercsekre is csak homályosan emlékszünk.

Kaptunk egy izléses, szép dobozt, rajta egy-két precíziós beállító tárcsa. — Egy egyszerű vázlat után, minden magyarázat nélkül bekapcsoljuk a készüléket és egy táblázatból hajszálpontossággal beállítjuk az állomást.

Megjavultak a lámpák, a készülék teljesítménye megszázszorozódott, lomtárba kerülnek a terhes fejhallgatók és napról-napra

csodásabb hangosan beszélők (Lautsprecher) tűnnek elő.

Tegnap még játék, sport, kuriózum, ma fenséges élvezet, nélkülözhetetlen kulturszükséglet a rádió.

Senki ne kérdeje tőlem, melyik a legtökéletesebb rádiókészülék. Ma minden készülék jó és holnap minden készülék még jobb lesz.

Egy jó háromlámás készülék, magas antennával, minden jobb állomást vesz hangosan beszélőben.

Egy jó négy lámpás készülék pedig már a legkényesebb igényeket is kielégíti. — Aki nek módjában áll magas antennát szerelni, az egy modern, négylámás készüléktől is megkaphatja mindazt, amit régebben csak hét és nyolclámás készülékek tudtak nyújtani: kielégítő hangerősséget, természetes hangszínezetet és megfelelő selektivitást.

Hét és nyolc lámpás készülékek egyedüli előnye a keret antennával való vétel és főképpen ott jönnek tekintetbe, ahol a magas antenna szerelése nehézségbe ütközik.

Biztos, hogy a közeljövő meghozza a rádiókészülékek kezelésének teljes leegyszerűsítését. — Eltűnnek a kellemetlen telepek és nem számokat, hanem közvetlenül az állomások neveit fogjuk beállítani.

Az anodpótló készülékek máris tökéletesek és teljesen helyettesítik a száraz elemeket. — A teljesen a hálózathoz táplálható készülékek ma talán még nem egészen kifogástalanok, de bizonyos, hogy nagyon sokat várhatunk még a közel jövőtől.

Tegnap még játék, ma tökéletes élvezet, holnap, — ki tudja, eszeljen mindenki valami holnap, ki tudja, eszeljen ki mindenki valami lehetetlenséget úgy sem tud kigondolni, amit a rádió holnapra meg ne valósítana.

Vértés Vilmos.

RÁDIÓ-MŰSOR. Kedd, december 25. Wien—Graz. (Romániai idő) 21.05. Operettelőadás. — Berlin 20. Operaelőadás. — Boroszló 13. Karácsonyi hangverseny. — Leipzig. 19.30. Orgonahangverseny. — Milánó 17. Hangverseny. — München 23.30. Könnyű zene. — Nápoly. 24. Jazz-band. — Pozsony 23.20. Kávéházi zene. — Prága 23.20. Szórakoztató zene. — Róma 21.45. Szimfónikus hangverseny. — Zágráb 23. Könnyű zene. — Budapest 11. Egyházi zene. — 13.10. Kamarazene. 20. Operettelőadás. 22. Cigányzene.

Szerda, december 26. Wien—Grác. 17. Zenekari hangverseny. — Berlin 21. Zenekari hangverseny. — Boroszló 23.20. Táncczene. — Leipzig 1. Hangverseny. — Milánó 21.30. Operettelőadás. — München 23.45. Szórakoztató zene. — Nápoly 22.02. Zenekari hangverseny. — Pozsony 20. Zenekari hangverseny. — Prága 23.20. Szórakoztató zene. — Róma 21.45. Vidám zene. — Zágráb 23. Gramofonzene. — Budapest 10. Hírek. 11. Egyházi zene. 13.40. Kamarazene. 30. Operaelőadás. 23.30. Cigányzene.

Csütörtök, december 27. Wien—Graz 22.45. Hangverseny. — Berlin 23.30. Táncczene. — Boroszló 24. Táncczene. — Leipzig 17.30. Hangverseny. — Milánó 21.30. Operaelőadás. — München 21. Kamarazene. — Nápoly 22.02. Operaelőadás. — Pozsony 20. Szórakoztató zene. — Prága 21. Operaelőadás. — Róma 21.45. Szimfónikus hangverseny. — Zágráb 18.30. Hangverseny. — Budapest. 10.15. Hangverseny. 25. Hangverseny. 23. Jazz-band.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

WOMEN'S CONFECTIO DIVATHAZ
REND E Z U N K.
VICTORIA ARAD, a Dáciával szemben.
ÉS GYERMEK KABÁTOKBÓL
 Hallatlan olcsó árak! Izlésben,
 jó minőségben utolérhetetlen!

Rádiókészülékét

csak ott szeresse be, ahol lelkiismeretesen szolgálják ki. Irjon a következő címre:

RADIO-SPECIAL-WERKSTÄTTE ING. STEFAN FISCHER

WIEN, V. Reinprechtendorferstrasse No. 21.

Szállít bármilyen kapcsolásu, nagyteljesítményű készüléket. Kérjen felvilágosítást, prospektusokat

Rendkívüli nagy nyakkendővásár „TRANSYLVANIA” őrnyő- és nyakkendő-
 árúházban A R A D,
 Fischer Elíz palota. Kirakati árakat kérem figyelembe!

Cipőket legolcsóbban vehet
 SCHWARZBERGER és COMP.
 cégénél volt Vörösmarty-u. sarok.

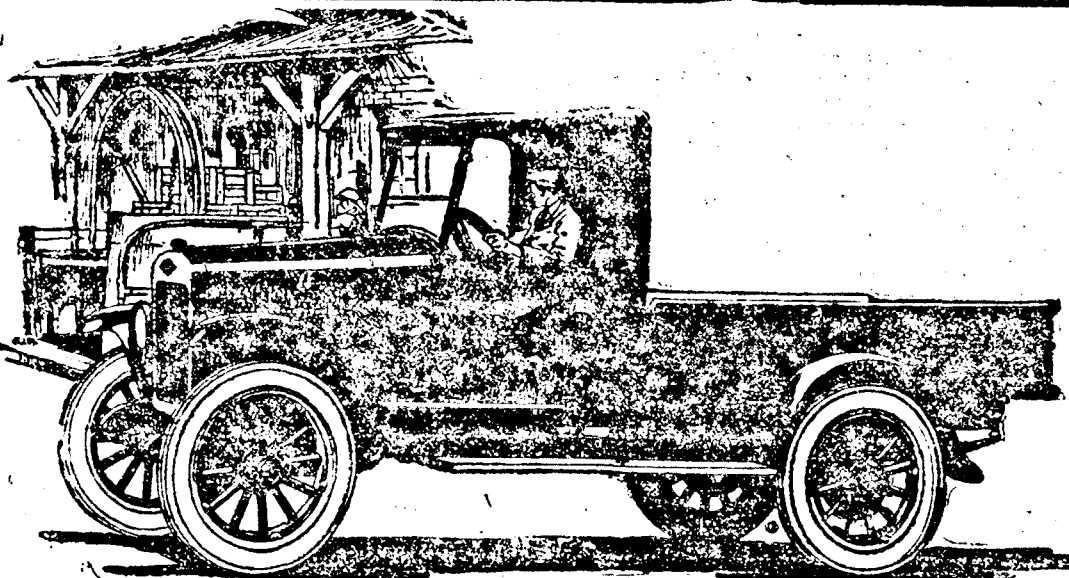
Ha ma megrendeli az ARADI KÖZLÖNY-t,
 akkor az e hó végéig megjelenő példányokat, tehát **a gazdag tartalmu karácsonyi számot is INGYEN KAPJA!**
 Az előfizetést csak 1929. jan. 1-től számítjuk.

Pénztárnoknői,
 vagy más bizalmi állást keres kau-
 cióval rendelkező irodai és pénztár-
 kezelésben több évi gyakorlattal bíró
 tisztviselő. — Szíves megkereséseket
 „Kaucióképes” jellegre az Aradi Közlöny
 kiadóvatalába kérek. 6818

Olcsó hazeladások!
 Belvárosához közel modern 4 szobás, für-
 dőszobás magánház 465.000 lej. Volt Var-
 jassy Lajos-uccában 3 lakásos bérház
 490.000 lej. Volt Batthyány-uccához kö-
 zel kisebb bérház 500.000 lej. Ferenctér
 közelében 1x4, 1x3, 1x2 szobás fürdő-
 szobás, kertés ház 750.00 lej. Orcy-ucca
 közelében 1x4, 1x1 szobás új magán-
 ház 500.000 lej. Kövezet fűtővonalon új 2
 szobás ház nagy gyümölcsös kerttel 260
 ezer lej. Azonkívül a bel- és külvárosban
 több kisebb-nagyobb bér- és magánház
 eladására van megbízásom.
HATSCHEK, Str. Marasesti 60.
 földszint 4.

International
 Mc Cormik
TEHERAUTO
 és
TRACTOR
 legjobbknak elismer-
 ve az egész világon.
 Megtekinthető:
Kovács Soma
 & Co.
 Arad.

Ujévre!
 Ajánlok csaknem új, gyönyörű
 ebédlőt, hálót, szalonberende-
 zést, szőnyeget, disztárgya-
 kat és antik butorokat, mint
 igen kedvező alkalmi vételeket.
SALGÓNÉ
 bizományi üzlet
 Str. Horia (Széchenyi-u.)
 F. hó 30-án egész nap nyitva!

Aradváros egyik főterén
 tőkebefektetésre alkalmas, 400.000 lej bérjövödelmü eme-
 letes bérház három nagy modern lakással és 6 üzlettel
 3,200.000 leiért. Ezenkívül több bel- és külvárosi gazdál-
 kodásra alkalmas valamint magán-, bér- és üzletházak
 200 000 lejtől négy és félmillió leig eladók. **Boross ügy-
 nökségnél Str. Consistoriului (Batthyány-ucca) 9. sz. 6997**

Börgarnitura,
 valódi (2 fotel, 1 divány) 12 ezer
 lejért eladó.
 Megtekinthető tünnepek alatt is 10-12
 óráig Tökölly-tér 7., I. emelet. 7019

Cipésszellékszakmában
 bevezetett, garanciával rendelkező
Rayonképviselőket
 keres ismerő magyarországi gyár. Aján-
 latokat „Aranyesiriz” jellegével Rudolf
 Mosse, Budapest. IV., Váci-ucca 18. to-
 vábbit. 7002

Alkalmi vétel!
 A téli színház közelében 5
 lakásos ház évi 140.000 Lej
 bérjövödelmellel, s sürögösen
eladó. Értekezni: Balázs
 6990 Jánosné, volt Petőfi-ucca 6.

Societate Anonimă
Română de Transpor-
turi Internaționale

Schenker & Co.
Sucursala Arad
 Telef. 494. si 514.

SELYEMÁRUK
 nagyban és
 kicsinyben
 Budapest legnagyobb
 selyemáruházában
BECK MIKSA és JÓZSEF
 cégénél IV. Deák Ferenc-u. 15.
 Mintákat szivssen küldünk.

CYCLAMEN,
 primula, valamint mindennemű szobanövény, vágott és
 művirágok, menyasszonyi és alkalmi csokrok, kosarak és
 koszorúk a legizlésesebben és legolcsóbban szerezhetők be
Mihelyi és Fia virágkeres-
 kedő cégnél
 ARAD, Apollo mozi mellett. 7004 Telefon 567.
 Tekintse meg naponta kirakatainkat!

Autó-hűtő, sárhányó javítást, ni-
 kelezéseket szakszerűen **Fémárugyár** Ovár-tér
 végez szolid áráért sarok.

Mélyen leszállított árak!

Minden Aradvidéki vevő, ki nálam 4000 lej értékben vásárlást eszközöl, annak utköltésének felét visszatérítem.

◀ Kérem a címre figyelni! ▶

Női és leányka táli kabátok és bundákban

PLESZ központi női felöltő nagyruházában Arad a színház hátsó bejáratával szemben.

Mélyen leszállított árak!

Minden kabátot vásárló vevőm egy szép ajándékban részesül ingyen.

◀ Kérem a címre figyelni! ▶

Rádió engedélyét gyorsan és előnyösen Arad Sándor Ferenc intézi el. Megye-házzal szemben. **legrégibb futárvállalata.**

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lej. vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel kívánt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk fel. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdézködéskre válaszolunk. Ajánlatok feladás levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

LEVELEZÉS.

MACA. Boldog ünnepeket sok csókkal, írjon régi emléme. Jend. 7020

„Ma is végtelen hálával és őszinte szeretettel gondolok rád, mert Te nyújtottad az élet legszebb ajándékát nekem az imádott nő szerelmét, mely nélkül mit sem ért volna az életem. 692”

ZOKOGÁSBA fuladt szavaid fülembe csengenek, nyomorult életemet elviselhetlenebbé tetted, azt hiszem meg kell örülnöm. Sok, sok kérdemekt boldogságot kívánok, csókolom fájó beteg lelked. Boldog új életet!

Feledj örökre, hogy boldog lehess Isten tán mesegít. Mi lesz belőlem? Lehetetlen felednem Színházban láttalak 7017 Csobogó.

Gyárak, üzemek, iszólámpa szükségleteiket Varga és Rosenfeldnél Arad, Central szálló mellett aszerkezhetik be legelőszobában. 1097

ALKALMAZÁS.

NÉMET nevelőné keresetkik 2 fiúgyermek mellé. Ugyanott 14—18 éves leány felvétetik háztartásban. Volt Hasszinger-ucca 8. 7006

GYERMEKSZERETŐ, németül jól beszélő szobaleány keresetkik január 1-re. — Dr. Lőrincz. Déva 6986

PERFECT roman-nemeti-magyar gyors- és gépiró-levélző gyárvállalatos felvétetik. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 7009

10.000 LEJ övveléssel okl. gazdász megféléll állást keres. Választ „10.000 lej” jellege alatt az Aradi Közlöny kiadójába kér 7030

ÜGYES, MEGBIZHATÓ KIFUTÓ LEÁNYT 16 hónavnívánval felvevő Salgóiné bizományi üzlete Str. Horia 1. Neuman-palota. 1000

LAKÁS.

KÉTSZOBÁS uccai tiszta lakás magánháza. gyermektelen házaspárnak kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 6991

KIADÓ város központjában különbeáratu, elegánsan butorozott szoba előszobával uriember részére. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 7003

KIADÓ 2 és 3 szobás lakás Str. Cuza Voda 52. 7016

KIADÓ január hó elsején elfoglalható három szoba, előszoba, fürdőszoba lakás Bercsényi Miklós-uccában. — Bővebbet Plaja Avram Iancu 11. Baumann. 6977

VÉTEL ÉSELADÁS.

16 lej hegyaljai ujbör, óbor kapható Str. Ioan Calvin 1. 10508

ELEGÁNS frakk és szmoking öltözet eladó. Dr. Szántónál, volt Batthyány-u. 2. 7018

24, 18 és 6 személyes valódi orvosi evőeszközök alkalmi árban kaphatók: Hartmann Kálmán ékszerésznél Arad, Minorita-palota. 7022

MÁRKÁS PORCELLÁNOK, kristály tárgyak, rézgarnitúra u. m. óra. Két gránító fényképező gép, antik komódok, szőrmék, bundák, vitrinek, szőnyegek, antik lámpák, varróasztalok, asztalok, összecukható székek, szekrények, háló, ebédlő, szalonberendezések, vitrintárgyak, antik ágyak, antik éjjeli szekrények, aranyozott consol tükrök, velenes tükrök, ebédlő, álló óra, festmények, dísztárgyak, szőnyegek, intarziás álló lámpa, antik könyvszekrény, stb. eladók. Salgóiné bizományi üzlete Arad, Strada Horia (Széchenyi-u.) 1. Neuman-palota. 1000

MEGBIZHATÓ RÉSZÉRE KERESKIK: Aneroid baromméter (fém légsúlymérő), antik porcellánokat, poharakat, különböző butorokat, antik szalonokat, órákat, dísztárgyakat, vitrineket, stb. Kívánatra házhoz is megyek Salgóiné bizományi üzlet, Str. Horia 1. (Széchenyi-u.) Neuman-palota. 1000

ELADÓ komplett ebédlőbutor. Oppozon béléssű férfi bunda, női szil bunda, különféle ruhaneműk és háztartási cikkek. — Mezetkinthetők délután 2 órától 4-ig Deutschéknál, volt Rákóczi-ucca 13. II. emelet. 6927

MACULATURA PÁPIR 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

ELLÁTÁS.

KETTŐ személy teljes ellátásra vállaltatik. Bővebbet Egyházi műkereskedésben Minorita-palota. 7014

Olcsó házak!

A belváros központjában üzletes bérház 140 000 lej bérjövdelemmel, 850 000 lej. emeletes üzletes ház modern lakásokkal 1.200.000 lej. Modern sarok bérház a belváros központjában, 380.000 lej bérjövdelemmel 3.200.000 lej. Öt lakásos bérlház 3x2 szobás, 1x3 szobás és egy 1 szobás lakással 600.000 lej. Modern 4 szobás belvárosi villa 800.000 lej. Négy szobás magánház, gyártelepnek alkalmas épületekkel 600.000 lej. A rendőrség közelében 3 szobás, fürdőszobás magánház 550 000 lej. Három lakásos modern ház 800.000 lej. 14 lakásos bérház, kifogástalan állapotban 850.000 lej. Belvárosi üzletes sarckház 350.000 lej. Ezek kívül a város minden részén kisebb-nagyobb bér- és magánházak, üzletek, lakások, vidéki üzletes házak, szőlők, malmok olcsón vehetők Győrffy „Mures” irodája utján Str. Unirei (volt Fábán Gábor-ucca) 13. 15306

Engross
árak

Engross
árak

**Legolcsóbb
Legszebb és
legnagyobb választék
ujévi ajándékokból**

M. FISCHER

Tel. 3-90. **üvegáruházában** Tel. 3-90.
**ujévig ajándékok
szétosztása**

Minden
vevő
kap
!!

ARAD,
Fehér Kereszt-épület.

Minden
vevő
kap
!!

OKTATÁS.

GYORS és gépirás tanfolyam, állandó beiratkozással Császár írógépvállalat Salac-ucca 5. 6996

INGATLAN.

KÖZPONTBAN vegyeskereskedés 5 szobás házzal szabad kézből eladó. Tuleu János kereskedő, Socodor 334. sz. 7001

ÜZLETEK.

BÉRBEADÓ Aradon a Diana fürdő. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 7027

SIRIAN jömeneteli fűszerüzlet, Italmérés és trafikál, ugyanott 4 1/2 katasztrális hold szőlő szép koltával, berendezett pincével eladó. Borlea Traian. Stria 6966

JÓFORGALMU nagyközszégekben, főuccán ház üzlethezviséggel, korcsmával, Italméréssel eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 6938

TÖBB üzlet, valamint raktárhelyiségek az Ortutay palotában kiadó. Bővebbet a helyszínen. 6992

KÜLÖNFÉLÉK.

**Egy valódi antik
perzsaszőnyeg**
„Belugistan” 2x3 méter
eladó. Str. Eminescu 33. 1-2.

Legjobb angol
L'ster motorok,
magyar cséplőszekrények
orvosi szuszak, vasgyaluk, bus és pék-
ipari gépek.

**TŰZPEKSKENDŐK, BORSZIVATTYÚK
KOVÁCS SOMA és TARSÁ
— ARAD —**

Rádió engedélyek **Künstler Vizumirodában**
legmegbízhatóbb elintéző helye

ARAD, Bulev. Regina Maria 22.
◀ TELEFON 86. szám ▶
Dácia szállóval szemben

Ujévi ajándékok jutányos szol- **Hartmann Kálmán**
lid árban **ékszerész, ARAD,**
Minorita-palota.

pompás, szép platina, briliáns, arany ékszereivel, ezüst, chinaezüst, alpakka-ezüst tárgyaival, evőeszközeivel és óráival. Ajánlja dusan felszerelt raktárát, melyben a legolcsóbb ártól a legművésziesebb kivitelben kaphatók.

SINGER-varrógépek

mégis a legjobbak. — Kapható:
Singer Bourne & Comp.
varrógépüzletében

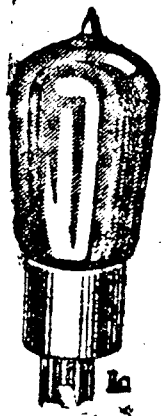
Arad, Bul. Reg. Maria 2-4-6. Neuman-palota.

Legszébb karácsony és újévi ajándék!

Varrógépek: Családi, ipari és gyári használatra. Villamos varrógép, elektromotorok, alkatrészek, tűk, gépolaj, varró és himzőcérna, himzőselyem stb. Speciális javítóműhely. Díjtalan himző-, varró- és szabászképzés.

Eladás kedvező részletfizetésre is. Eladók és incassások helyben és vidékre felvételnek.

Nem kell akkumulátor, ha váltóáramu csöveket használ TELEFUNKEN-től

Alkalmazás	Direkt fűtéssel	Indirekt fűtéssel
Universális cső	REN 511	REN 1104
Ellenállás kapcsolás	REN 501	REN 1004
Hangszóró cső	REN 601	REN 2204
Duplás cső	—	REN 2104

Kérje ezeket a csöveket a viszonteladónál.

TELEFUNKEN-CSÖVEK

Csővek kettős garanciával:

Telefunken eredet — Osram gyártmány.

Képviselet: SIEMENS, Timisoara, I., Str. Lonovici 12.

Hirdessen a 43 évi fennálló
Aradi Közlönyben

Hócipó, sárcipó,

autó-köppeny, autó-tömlő és egyéb gummi dolgok készítését és javítását jutányosan vállalja: 6084

Varga Sándor gőzvilkánizáló
volt Batthyány-u. II., Kohn-ház az udvarban.

Belváros központjában

jókarban levő emeletes és földszintes házak, parkettás, fürdőszobás lakásokkal, üzlethelyiségekkel. havi 20—30—40—50 ezer lej jövedelemmel. Piactér közelében földszintes ház 16 lakással, 18.000 lej havi jövedelemmel, 1.250.000 lejért. Városháza közelében emeletes ház, parkettás, fürdőszobás lakásokkal, 1.050.000 lejért. Boros Béni-tér közelében emeletes ház 6 lakással, üzlettel, nagy bérjövdelemmel 1.000.000 lej. Villamos állomás közelében új földszintes ház 3 szobás lakással, 100.000 lej átvehető kölcsönrel, 265.000 lejért. Szabadság-tér közelében szép földszintes ház 3 lakással, fürdősz. obával, 650.000 lejért. Piactér közelében szép földszintes ház 4 parkettás szobás, fürdőszobás lakással, üvegezett hallal, parkirozott udvarral, 750.000 lejért, a vételár felerésze 2—3 év alatt fizethető. Aradon, a belvárosban és annak közelében házak fűszerüzlettel, italméréssel, lakással 400—700.000 lejes árban eladó k. Megbizott: Haász Albert Irodája Arad. Strada Eminescu (Deák Ferenc-ucca) 12. szám. 1659

Eladó!

1 és 2 éves gyök. szőlőültvények 28 fajban többféle alanyon, továbbá sima és gyökeres Rip. Portálla, Rip. Rupestris, Monticola, Rip X Berlandieri, Aramon és Mourwedre, továbbá sima és gyökeres hazai vesszők. Tölgy, fenyő és más erdei facsemtek, vadrózsaspanyok, akác és Gledichia csemeték, valamint szőlőkarók nagy mennyiségben. Árjegyzéket ingyen küld: TÓTH JÁNOS Abaujszántó, Jászay-tér 25. sz.

A főtéren

két udvari szobából álló, műhelynek, szalonnak vagy irodának alkalmas helyiség azonnalra

KIADO.

Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 1857

BUTOR

jutányos áron kapható
Wiegenfeld Adolf Arad
Strada Moise Nicoara
(Petőfi-ucca) 9—11. 3704

MACULATURA PAPIR 5 kgros csomagokban **KAPHA TÓK** az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Aradi Kötő- és Kötőszövőgyár R.-T.

Gyárt: Sportcikkeket gyapju és selyemből. — Harisnyát. — Berlini kendőt. — Wattelint. — Gyermekek nyári trikókat. — Fürdőruhákat. — Fottball-dresseket stb.

Saját festőde és kikészítő.

Alaptőke: Lej 15,000,000.

Menyasszonyi koszorúk, fátol és mirtusz-osokor különlegességek nagy raktára a legolcsóbb gyári árban. „HUNIA“ Str. Metianu (Forray) 14.

Téli menetrend.

ERVÉNYES 1928. NOVEMBER 1-TŐL.

ARADRA ÉRKEZIK:

Gyors Timisoaráról	0.25
Express Curticiról	0.40
Személy Timisoaráról	5.15
Személy Oradea-Mareról	5.16
Express Teiusról	5.50
Orient-expressz Curticiról	6.39
Személy Rada-At	7.00
Személy Jimboleáról	7.15
Személy Pecicáról	7.33
Személy Curticiról	7.25
Személy Teiusról	7.25
Személy Timisoaráról	7.56
Gyorsmotor Brádról	8.40
Személy Curticiról	8.53
Személy Timisoaráról	9.46
Személy Pecicáról	11.58
Személy Curticiról	12.04
Személy Brádról	12.08
Személy Oradea-Mareról	13.12
Személy Teiusról	13.30
Gyors Pecicáról	13.31
Gyors Teiusról	13.46
Gyors Timisoaráról	13.50
Vegyes Otlacáról	15.55
Személy Timisoaráról	16.07
Vegyes Pecicáról	16.25
Gyors Curticiról	16.34
Személy Oradea-Mareról	16.37
Személy Curticiról	18.57
Vegyes Jimboleáról	19.27
Gyorsmotor Oradea-Mareról	19.42
Személy Timisoaráról	19.45
Személy Brádról	20.14
Személy Pecicáról	21.05
Személy Curticiról	21.06
Személy Teiusról	24.—
Orient-expressz Teiusról	23.29

ARADRÓL INDUL:

Személy Oradeára	0.30
Személy Curticira	0.53
Expressz Teiusra	1.05
Személy Timisoarára	1.10
Személy Pecicára	5.25
Személy Teiusra	5.30
Személy Timisoarára	7.34
Személy Brádra	6.00
Gyors Timisoarára	6.03
Gyors Curticira	6.14
Gyorsmotor Oradeára	6.30
Vegyes Jimboleára	6.50
Személy Pecicára	6.56
Orient-expressz Teiusra	6.49
Személy Curticira	7.20
Személy Curticira	8.54
Személy Oradeára	10.25
Személy Timisoarára	10.30
Gyors Pecicára	10.40
Személy Brádra	11.30
Személy Timisoarára	14.08
Személy Teiusra	14.10
Vegyes Pecicára	14.10
Gyors Curticira	14.16
Személy Curticira	14.30
Személy Jimboleára	14.45
Személy Brádra	14.58
Gyors Timisoarára	16.50
Személy Oradeára	16.52
Gyors Teiusra	17.05
Vegyes Otlacára	17.25
Személy Pecicára	17.52
Személy Curticira	18.04
Személy Timisoarára	19.55
Személy Teiusra	21.56
Orient-expressz Curticira	23.39

Ha órát és ékszerét akar venni leszállított árban,
Ha óráját vagy ékszerét javíttatni akarja 2 évi jótállással olcsón, úgy forduljon bizalommal
ZINNER
órás- és ékszerészhez
volt Forray-uca 4. 6514

Üzletet keresők figyelmébe!

Aradon, a belvárosban, 16 év óta egy-kézben levő üzlet teljes berendezéssel, italméréssel és 3 szobás lakással. — be-tetség miatt — 30.000 lejért. Belváros központján nagyforgalmu fűszer- és terményüzlet. Mezővárosban, járásbírósi székelyen, nagyforgalmu szálloda, ká-véház, étterem és kaszinó. Aradon ipar-vállalatok, eladók. Megbízott: Haász Albert Irodája Arad, Str. Eminescu 12. sz. (Deák Ferenc-uca.) 1659

Bankkölcönöket

lejben és pengőben hazakra és földekre a legolcsóbban azonnal folyósítanak.
HAÁSZ ALBERT irodája Arad, Strada Eminescu (Deák F.-ucca) 12.

„Maltry“

párisi női szabó.
Angol és francia női divat szalon

Arad,

Str. Gen. Grigorescu (Tabajdy Károly-u.) 4.

Ha Curtici-ra

utazik, vagy autókirándulást tesz erre a közeli határállomásra, keresse fel:

Jovitu Jenő vasúti vendéglős
éttermét, ahol jól, olcsón és izletesen étkezhet. 4918
KITÜNO FAJBOROK!

Kedvező fizetési feltételek.

Legmodernebb **rádiók,** rádióalkatrészek, gramofonok és lemezek. Villanycsillárok és az összes villanyszerelési cikkek nagy raktára

I. Hell si Comp.

Arad, Str. Unirel 14. (Ortutay-palota.) 6844
Kedvező fizetési feltételek.

Olcsó házak!

Emeletes, sarokház 2 üzlethelyiséggel, 7 lakással, ára 1.200.000 lej. Egy 4 szobás, fürdőszobás magánház a belvárosban 300 □-öles telekkel, elfoglalható lakással, ára 600.000 lej. Ötlakásos bérház 385 □-öles telekkel, ára 235.000 lej. Egy kétszobás magánház 160 négyszögöles telekkel, ára 170.000 lej. — Megbízott: „Royal” ügynökség, Str. Eminescu 24. (Deák Ferenc-uca.) 6985

Fogászat.

Foghuzás (érezéstelenítéssel) ... L. 40
Fém fogak (Randolt) drb. ... L. 100
Arany koronák drb. ... L. 350—400
Fehér fogak kautschukra drb. ... L. 50
Vidékteleknek fogmunkálatok 24 óra alatt eszközöltetnek

Frida D'Moudjalled

vizsgázott fogászno 5205
Arad, Str. Mărășești 11. (Kosuth-uca.)

Az izmok tájdalemai ellen

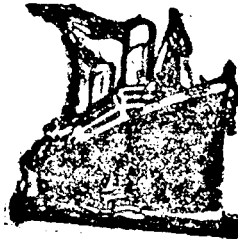
Az intenzív izomfájdalmakat, a szövetekben keletkező vértodulás okozza. Ha a fájó részre **SLOAN'S LINIMENTET** alkalmaz, a vértodulás azonnal megszűnik. A normális és szabad vérkeringés vissza lesz állítva és a fájdalom eltűnik. **SLOAN'S LINIMENT** megszünteti a fájdalmat.

Kapható minden gyógyszerárban és drogueriarban.

Kizárólagos megbízott „STANDARD” drogueria Bucuresti Str. Zorilor 2. sz.

Utazzék Canada, Argentina, Uruguay és az Egyesült Államokba,

továbbá a világ összes többi részébe a legjobb és legelőkelőbb német hajós társasággal

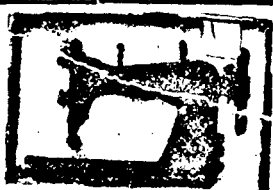
NORDDEUTSCHER LLOYD F. MISSLERREL!

Szolid, előzékeny kiszolgálás. —: Kitünő étkezés. Ingyenes felvilágosítást ad:

Arad, Bulev. Regele Ferd. 65. Telefon 8-51.

Gabonapiac, átellenében Hegyaljai villamosnak. 6640

Az utazók Aradtól—Bremenig 36 óra alatt csak gyorsvonaton teszik meg az utat.

Tekintse meg legújabb varrógép modelljeimet.

A technika csodái. 6184

HAMMER VILMOS

ARAD, PIATA AVRAM IANCU NO. 5-6.

MUJSAY JÓZSER ARAD, színházszemben

Férfi öltöny tiszta gyapjú L. 1750	lakola öltöny előírás szerint L. 1600
Férfi öltöny divatszínben... 2450	Bőr kabát ia. minden színben „ 3900
Sötétkék és fekete öltöny ia. „ 2750	Fregoli raglán... „ 2000
Őszi és téli felöltő... „ 1950	Gummi kabát ... „ 800
Uister-Double ia. ... „ 2450	Trench-coats ia. ... „ 2500
Fekete téli kabát szörme sál gallér „ 2650	
Divat szabóság! 4818	Angol posztó raktár!

HUNGARIA
Nagyszállóda
BUDAPEST,

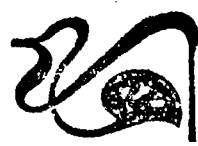
a Dunaparton. Előkelő otthon! Polgári árak!
Téviratcím: „HUNGARIOTEL“.

VIZUMOK követségeknél **!! Künstler-vizumiroda !!** Bármily ügyet vagy me- **Utevölhosszabítások, C.F.R. bérletek** **!!** bizást pontosan ellát. **Arad, Bul. Reg. Maria 22. * TELEFON: 86. * Dacia szállóval szemben.**

Aradi Textilipar Részvénytársaság

Arad.

Cassa de Pastrare a Judetului Arad Aradmegyei Takarékpénztár

Alapított:
1870. évben.

Arad, Bulev. Regina Maria 28.

Alapított:
1870. évben.

Részvénytőke és tartalékalapok:

Lej 25,000.000.

Sürgőnycim: Bancomit.

Telefon: 24, 125, 225.

Foglalkozik a takarékpénztári és banküz-
let minden ágával. Legelőnyösebben esz-
közöl bel- és külföldi átutalásokat. Kiállít
bel- és külföldi csekkeket. Vállal meghi-
telezéseket, váltók, utalványok beszedését.

Devizaosztálya a legcou!ansabban vesz és elad
devizákat és valutákat, kiszolgáltat vámcskekkeket.

MAIROVITZ FATELEP

ARAD, Calea Radnei No. 55.

Telefon: 667.

Női kalap újdonságok a legnagyobb választékban Dein Paulánál, Str. Bratianu (Weitzer-u.)

Ajánljuk
száját
köszönés

Vas- és rézbutorainka!

Valamint internátusi és kórházberendezéseket erős és szép kivitelben, a legolcsóbban:

Fleischer Testvérek
vasbutorgyára, Str. Russu Sirianu (Aulich uca) 15.

Cipőket
legnagyobb választékban, legolcsóbban

APPONYI

Testvéreknél vásárolhat!
Uridivat cikkek
Külön osztálya.

OVENALL

ARTICOLE DENTIFRICE

Baranyi Ferenc
uri szabó
Str. Bratianu 17. (Weitzer-u.)

Elegánsan és olcsón dolgozik!

ÓRAK, ÉKSZEREK! Martini József Str. Emlinesou (Deák F.) 13.
Szakszerű javítás!

Seidner Bernát és Fia
fatermelés és mészgyár.

Központi Iroda:

ARAD, Bul. Regele Ferdinand No. 5.

Tűzfőtelep és faaprító:

ARAD, Piața Cetatei Vechi (Ovár-tér) 10.

TEMESVÁR, Aica Dumbravei No. 3.

Üzemek:

Sávársin, Bărzava, Vața de Jos.

6891

Butorszövetek, matrutzgradlik,
kárpitoskellékek, afrik, rugó, zsák,
zsinog- és kötélárúk, vizmentes
ponyvák, lótakarók, juta osoma-
golóvásznak, hevederek szövése:

Schönberger & Grünstein

cégnél

6870

ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand 21.

Victor Müller

Üveg, porcellán,
képkeret, lámpa
nagy raktára és
üvegezési vállalat

6876

Arad,

Bul. Regele Ferdinand 63-65.
(v. Boros Beni-tér, Dengli-ház).

Mindennemű

reszelők

ujravágását
jutángoosan vállalja

Strigán

reszelőgyár
Arad, Calea Radnei 28.

Allandó nagy raktár új és
ujravágott reszelőkből.
Használt reszelők azonnal
kész reszelőkre átcsere-
lhetnek. 6869

Hirdessen a 43 éve
fennálló
Aradi Közlönyben

Egy és két éves
gyökerező szőlő
oltványokat,

amelyekben vala-
mint a legnemesebb o-
smafajtákban, nem o-
smafajtákat előren-
dű kitenő minőségben,
legutányosabb árban

kaphatók:
Vityé Miklós
termelőnél Cenadul
Veohiu, Jud. Torontál

KNAPP
FEST, TISZTIT.

Felvételi üzlet:

Str. Bratianu (Weitzer
János-uca) 11.

6878

Gyártelep:

ARAD, Str. Episcopul
Radu (Magyar-uca) 10.

Maoulatura papir 5 kgros
osomagokban kapható az
Aradi Közlöny kiadójában.

Liszka Pál villanylég-kávépörköldéje

a legjobban bevált.
Arad, Piața Catedrală (Tökölly-tér) 1

Tamburirozást,

gépzsurozást és csipkeendлизést
a legolcsóbban és legszebben végez

Elisabeta Tóth,

Arad, Strada Meșianu (Förrey-
ucca) 5. Hasszinger-uccai bejárat

FELHÍVÁS

az Aradi Kereskedők Takarékos és Hitelintézete Részvénytársaság
26-ik évtársulatába való belépésre.

Az Aradi Kereskedők Takarékos- és Hitelintézete Rt. 1929. január elsejével HUSZONHATODIK ÉVTÁRSULATÁT nyitja meg.

Az évtársulatba való belépés azzal történik, hogy a belépő tag tetszés szerinti nagyságu, de egyforma heti vagy havi befizetésekre vállalkozik, amely befizetések öt éven át tartanak.

A legkisebb összegű befizetés: öt törzsbetétre eső heti öt lej. Öt év elteltével a tagok a befizetett összeget, azok megfelelő kamataival kapják vissza. A törzsbetétek jövedelmezőségére nézve megemlítjük, hogy a legutóbb elszámolt évtársulat tagjai öt törzsbetétnél 1.300 lej befizetésével szemben 1.725 lejt, husz törzsbetétnél 5.200 lej befizetéssel szemben 6.900 lejt kaptak vissza.

Évente két-három millió lejt tesz ki az összeg, amit évtársulati tagjainknak az öt-öt éven keresztül összegyűjtött befizetések és azok kamatai fejében kifizetünk. Évtársulatainkban a társadalom minden osztályának tagjai közel százezer törzsbetét után teljesítenek rendszeres befizetéseket.

A befizetések hetenként vagy havonként teljesíthetők.

Az évtársulatba belépők részt vehetnek oly csoportokban, amelyek ingyenes életbiztosítással vagy háztelkek előnyös megszerzésével vannak összekötve. Az évtársulat tagjai a hitelintézettől előnyös kölcsönöket kaphatnak és hitelnyújtásoknál más jelentkezők előtt vétetnek figyelembe.

Az 1929. január elsejével meginduló huszonhatodik évtársulatba már most be lehet lépni, az intézet helyiségében, Bulvardul Regina Maria (volt Andrássy-tér) 17. szám, földszint, ahol a kívánt egyéb felvilágosítások is megadhatók. 5908

Butkó Béla paszománys v. Boros Béni-tér.
Elsőrangú izléses munka!

Ma már mindenki tudja, **Grumásnál** vásárolhat
hogy férfi-divat cikkeket csak **legolcsóbban**

BING:

L'Amour
Rum
Kingswood
Chateau Bing
Charme
Cognac Medicinal

!!

ARBOR

Societate Pt. Comert
de Furnir si de Lemne
Strada Moria (Széchenyi-ucca)
Neuman-palota. 6851

Bel- és külföldi furnirok és keményfák állandó nagy gyári raktára.
Saját termelés. — Enyvezett és fűrészelt lemezek.

PÖHM JÁNOS

vaskereskedő
ARADON, Piața Avram Iancu.
Ajánlja dusan felszerelt raktárát.

Lomási Erdőipar

Részv.-Társaság

ARAD,

Bul. Reg. Ferdinand No. 4.

LEGSZEBB
LEBJOB
LEGOLCSOB
LEGALKALMASABB

Újévi ajándék

NŐI-FELÖLTŐ SZŐRME-BUNDA NŐI-RUHA

Választék óriási :-: Legújabb divat :-: Feltűnő olcsó árak.

RADÓ GYULA ARAD NŐI-FELÖLTŐ ÁRUHÁZA.

6498

DOMÁN SÁNDOR ARAD

Románia legnagyobb

szőnyegháza és

paplanyára